

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 47 · 15. februar
Sesjonen 2021–2022

Møte tirsdag den 15. februar 2022 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 47):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Schengen informasjonssystem (SIS-loven) mv. (Lovvedtak 36 (2021–2022), jf. Innst. 52 L (2021–2022) og Prop. 226 L (2020–2021))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.) (Lovvedtak 37 (2021–2022), jf. Innst. 131 L (2021–2022) og Prop. 234 L (2020–2021))
3. Stortingets vedtak til lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) (Lovvedtak 38 (2021–2022), jf. Innst. 133 L (2021–2022) og Prop. 212 L (2020–2021))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømavgifter) (Innst. 148 S (2021–2022), jf. Prop. 56 S (2021–2022))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings-sesjonen 2020-2021 (Innst. 141 S (2021–2022), jf. Meld. St. 4 (2021–2022))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester (Innst. 125 S (2021–2022), jf. Dokument 3:13 (2020–2021))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF (Innst. 136 S (2021–2022), jf. Dokument 8:37 S (2021–2022))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga (Innst. 109 S (2021–2022), jf. Dokument 8:31 S (2021–2022))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å stanse planlagte økninger i strømavgifter (Innst. 138 S (2021–2022), jf. Dokument 8:44 S (2021–2022))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder (Innst. 147 S (2021–2022), jf. Dokument 8:53 S (2021–2022))
11. Interpellasjon fra representanten Rasmus Hansson til utenriksministeren:

«Menneskerettighetene i Kina er under press. Det rapporteres om utstrakt bruk av overvåking, undertrykking, internering og tortur. En rekke aktører omtaler landets behandling av den uiguriske minoriteten som et folkemord. I Hongkong trues presse- og ytringsfriheten. I Tibet pågår ifølge Dalai Lama et kulturelt folkemord. Kinesiske krigsfly utfordrer Taiwans suverenitet. Flere land i verden, herunder Norge, har fått merke konsekvensene av å ta opp helt legitime bekymringer om disse forholdene med Kina.

Vil utenriksministeren videreføre dagens politikk hvor Norge ikke tar åpent stilling til forverring av menneskerettighetene i Kina, med de konsekvenser dette på sikt kan ha for den internasjonale orden, eller vil utenriksministeren ta tydelig stilling for undertrykte grupper i Kina og åpne for å si opp normaliseringsavtalen fra 2016 og for å avbryte de pågående frihandelsforhandlingene med Kina?»
12. Referat

Presidenten: Representantene Kjell Ingolf Ropstad, Kathy Lie, Geir Adelsten Iversen, Marianne Sivertsen Næss, Helge André Njåstad, Maria Aasen-Svensrud og Grete Wold, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder: Abel Cecilie Knibe *Kroglund* og Oddbjørn *Kylland*

For Vest-Agder: Amalie *Gunnufsen*

For Hordaland: Sigbjørn *Framnes*

For Oslo: Sofie *Høgestøl*

For Telemark: Olav *Urbø*

Det foreligger tre permisjonssøknader:

 - fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsordens § 5 annet punktum for representanten Une *Bastholm* fra og med 15. februar og inntil videre
 - fra Rødts stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsordens § 5 annet punktum for representanten Seher *Aydar* fra og med 15. februar og inntil videre
 - fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsordens § 5 annet

punktum for representanten Olaug Vervik *Bollestad* fra og med 15. februar og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus: Kristoffer Robin *Haug*
For Oslo: Stine *Westrum*
For Rogaland: Hadle Rasmus *Bjuland*

Presidenten: Kristoffer Robin Haug, Stine Westrum og Hadle Rasmus Bjuland er til stede og vil ta sete.

Representanten Ingvild Wetrhus Thorsvik vil framsette et representantforslag.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:01:54]: På vegne av representantene Abid Raja, Guri Melby og meg selv har jeg gleden av å legge fram representantforslag om å styrke undervisningskvaliteten for studenter under pandemien og følge opp studenters studieprogresjon og undervisningstilbud.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sakene nr. 1–3 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:02:26]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Schengen informasjonssystem (SIS-loven) mv. (Lovvedtak 36 (2021–2022), jf. Innst. 52 L (2021–2022) og Prop. 226 L (2020–2021))

Sak nr. 2 [10:02:26]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.) (Lovvedtak 37 (2021–2022), jf. Innst. 131 L (2021–2022) og Prop. 234 L (2020–2021))

Sak nr. 3 [10:02:26]

Stortingets vedtak til lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) (Lovvedtak 38 (2021–2022), jf. Innst. 133 L (2021–2022) og Prop. 212 L (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [10:02:36]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen

som følge av ekstraordinære strømavgifter) (Innst. 148 S (2021–2022), jf. Prop. 56 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Per Vidar Kjølmoe (A) [10:03:46] (ordfører for saken): Landbruket er en av Norges aller viktigste næringer. Ikke bare er det Norges mest desentraliserte – landbruket produserer det som, når det kommer til stykket, er det aller viktigste for en nasjon. Landbruket stiller opp for oss, med sunn, trygg og god mat og drikke på bordet i alle norske hjem. Nå må vi stille opp for dem.

Høye strømpriser krever raske og kontante politiske svar. Derfor har Støre-regjeringen i løpet av et par måneder bevilget 14 mrd. norske kroner for å redusere strømregningene i Norge. Om lag en halv milliard av dem vil vi i Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV bruke på å redusere strømavgiftene for landbruket. Selvsagt haster det med å få pengene utbetalt raskt. Derfor har regjeringen lagt fram denne proposisjonen på kort tid, og det er på sin plass å takke en samlet komité for en meget rask behandling i saken. Det har vært viktig for å sikre rask utbetaling før strømregningene forfaller til betaling for gårdsbruk rundt om i hele Norge.

500 mill. kr vil forhåpentligvis redde like mange tomater, agurker, salater, krydderplanter og blomster – vekster som dyrkes fram av det aller mest kraftkrevende landbruket nå om vinteren. Arbeiderpartiet er også svært tilfreds med at vi finner en ordning for 29 000 husstander som sto i fare for å falle mellom alle kompensasjonsordninger for økte strømpriser. Det er politikk for vanlige folk.

La oss heve blikket. Ettersom Kristelig Folkeparti ikke har plass i næringskomiteen, faller det på oss andre å krydre debatten med et bibelsitat eller to. I Egypt fortså Josef sju magre år etter sju fete. I 2013 fikk vi i Norge i stedet Høyre og Fremskrittspartiet. Mens Herren mente at sju magre år fikk holde i Egypt, pluss regjeringen Solberg på med enda et magert jordbruksoppgjør her i Norge. Resultatet vises godt både i offisielle statistikker og i bygder rundt om i hele Norge. I fjor ble det lagt ned tolv gårdsbruk hver eneste uke. Det utgjør nesten 2/1/2 hver bidige dag hele året igjennom.

Om Herren fikk nok etter åtte års blå-blå landbrukspolitikk, vites ikke, men sikkert er det i hvert fall at velgerne i Norge sa tydelig fra i stortingsvalget. Da ble Høyre og Fremskrittspartiet valgets store tapere, mens Ar-

beiderpartiet, Senterpartiet og SV fikk flertall på Stortinget. Det flertallet forplikter.

Samfunnsendring skjer ikke over natten. Samfunnsendring skjer ved å legge stein på stein. I desember i fjor la Arbeiderpartiet og Senterpartiet en viktig stein for landbruket i tilleggsoppgjøret på 754 mill. kr. I dag legger vi, sammen med SV, en ny, viktig stein, og til sommeren skal vi legge enda en viktig stein for norsk landbruk. Vårt mål er å legge ned så mange steiner at vi i løpet av stortingsperioden har bygd et sterkt fundament for vekst og optimisme i norsk landbruk. Vårt mål er et fundament som er så sterkt at det til og med tåler Herrens vrede, eller kanskje til og med et nytt blå-blått flertall. Det trenger norsk landbruk, og det trenger alle vi andre som vil ha levende bygder og trygg og sunn norsk mat på bordet. Nå er det vanlige folk sin tur rundt om i hele landet som vi er så glad i.

Jenny Klinge (Sp) [10:08:21]: Nasjonal matproduksjon er viktig for god matberedskap, og matproduksjonen som landbruket står for, er grunnleggjande viktig for oss. Dette seier seg sjølv, men ein kan godt seie det lell.

Når straumprisane blir ekstraordinært høge, går det ut over moglegheita til å tene på og drive med matproduksjon. Både landbruket og grøntnæringa er derfor avhengige av at staten trør til viss det skjer noko spesielt. Og det har skjedd noko spesielt i vinter, med straumprisar i somme delar av landet som vi alle blir forskrekka over. Derfor har regjeringa tidlegare kome med ei ordning for hushalda. No har regjeringa trødd til med eit forslag til endring i statsbudsjettet, som inneber ei midlertidig stønadsordning til jordbruks- og vekstnæringa som følgje av ekstraordinært høge straumavgifter. Vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet har ikkje fleirtal aleine på Stortinget. Derfor er vi glade for å ha sikra fleirtal for ordninga saman med SV. Vi set også pris på at alle dei andre partia i næringskomiteen har slutta seg til forslaget frå regjeringa til denne straumstøtteordninga.

Ordninga skal omfatte aktive føretak innanfor jordbruks- og vekstnæringa, og innretninga vil vere lik ordninga for hushalda. Det vil i praksis seie at staten dekkjer 55 pst. av straumavgiftene over 70 øre per kWh for desember i fjor. Frå januar til mars i år skal ein dekkje 80 pst. Dette gjeld eit tak opp til 20 000 kWh per måned for landbruket, og for veksthusføretak vil det ikkje vere noko tak. Eg veit at mange i veksthusnæringa pusta letta ut då denne ordninga vart varsla.

Ei sak som ikkje høyrer direkte inn under desse, men som likevel er relevant, er at det er 29 000 husstandar som fell mellom to stolar når det blir oppretta ulike ordningar for husstandar og for landbrukseigedomar. Dei som er registrerte som å ha landbrukseigedomar,

men ikkje er aktive brukarar, fell utanfor begge ordningane fordi det er eit aktivitetskrav knytt til å få straumstøtte som landbruksføretak. Derfor har det vore viktig for oss i Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV å slå fast at desse 29 000 husstandane skal kunne kome inn under den ordinære ordninga for husstandar, der dei i praksis høyrer heime, sjølv om dei har vore registrerte annleis.

Denne saka har handla om straumstøtte, men vi som har forhandla i dei tre nemnte partia, har også funne saman om klare lovnadar om ei positiv retning for landbruket etter at vi har hatt åtte år med Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti som førande for landbrukspolitikken. Det handlar om sjølvforsyningsgraden for oss som no utgjer fleirtalet på Stortinget, om å tette inntektsgapet og om å leggje til rette for ei satsing også på små og mellomstore bruk. Dette er vesentleg viss ein skal kunne bruke naturressursane våre på best mogleg måte for å sikre nordmenn mat i framtida.

Akkurat no kan kvar og ein i landbruksnæringa bli fortvilt over aukande prisar på innsatsvarer som bøndene treng. Derfor er det eit viktig signal regjeringa har kome med, om at kostnadsveksten på gjødsel, bygningsmaterialar og straum skal vurderast skikkeleg, og at dette skal bli handtert som ein del av heilskapen i samband med jordbruksoppgjeret i vår.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:11:44]: Det spørsmålet som bekymrer flest nordmenn for tiden, og som har gjort det i mange måneder nå, er den økte strømprisen. Det er en kostnad som har gjort livet vanskelig for mange enkeltpersoner, familier og bedrifter, og det kommer på toppen av økte renter, økte skatter, økte drivstoffavgifter, økte matpriser, økte egenandeler på sykdom og økte bokostnader. Folk flest har rett og slett fått litt dårligere råd. Ikke alt kan tilskrives dagens regjering, men en god del.

Selv om det vi debatterer her i dag er strømstøtte for jordbruket og veksthusnæringen, er det verdt å se denne problematikken i et litt bredere perspektiv. Selv om mange peker på enkeltfaktorer, er det sannsynligvis et komplekst bakteppe som har skapt dagens situasjon. Det er ingen som påstår at det er dagens regjeringens skyld at strømprisene er høye. Det er i det hele tatt lite formålstjenlig å fordele skyld her, men det er regjeringens ansvar at strømprisene rammer bedrifter og folk flest så hardt som de gjør. Det hadde vært fullt mulig å få på plass rause ordninger tidligere, noe som virkelig kunne ha avlastet situasjonen mange står i, men den muligheten valgte regjeringen å ikke ta. Man kunne ha fjernet momsen på strøm, man kunne ha fjernet elavgiften, man kunne ha gitt ut en kontantstøtte til husholdninger og bedrifter, og man kunne ha satt en makspris på

strøm. I stedet har staten valgt å være raus mot seg selv. De titalls milliardene i ekstrainntekter som staten får med de økte prisene, smører de tynt utover på alle mer eller mindre gode politiske markeringssaker. Senest i budsjettforhandlingene mellom SV og regjeringen tidlig i desember ble økt utbytte fra Statkraft brukt på alt mulig annet enn strømstøtte. Man forsto rett og slett ikke alvor og bekymringen mange følte på.

Det samme kan man dessverre si om situasjonen nå også. Det er bra at det kommer en kompensasjonsordning for jordbruket og veksthusnæringen. Det støtter en samlet komité, men det er store mangler. Derfor fremmer vi i dag flere kraftfulle forslag som vil gjøre hverdagen enklere og rimeligere for det brede næringslivet i Norge. Vi foreslår at regjeringen må utarbeide en strømstøtte for bedrifter etter samme modell som for husholdningene. Det er fint at primærprodusentene i jordbruket skal kompenseres, men flere har behov også innenfor matproduksjon, f.eks. i næringsmiddelindustrien. Vi har sett oppslag i media landet rundt om bedrifter som får både dobbel og trippel strømregning sammenlignet med årene før. Et eksempel er Stangeland mølle i Rogaland. Der kommer de økte strømkostnadene på toppen av råvaremangel og skyhøye priser på transport og logistikk. Nå må de gjøre drastiske grep for i det hele tatt å overleve, og en av mulighetene er å gå over til nattproduksjon for å utnytte strømpriser som er lavere enn de er på dagtid. For en regjering som hevder å være opptatt av arbeidsfolks rettigheter og ve og vel, må det være krevende å sitte og se på at dette er konsekvensen av regjeringens politikk – eller mangel på sådan.

Veksthusnæringen er en del av jordbruket som i all hovedsak klarer seg ganske godt og i stor grad uten tunge subsidier. De har hatt en jevn og god vekst over flere år og forsyner norske forbrukere med grønt året rundt. Men en forutsetning for at de kan produsere det de gjør, er oppvarming, og fortsatt vil en del aktører bli stående uten støtteordninger. Det gjelder de mange veksthuse- ne som i dag benytter gass til oppvarming. De havner utenfor alle ordninger. Gassprisene har skutt i været det siste året, på samme måte som strømprisen. Det paradoksale er at en del av disse ønsker å koble seg på strømmettet, men får ikke mulighet til det på grunn av for dårlig kapasitet på nettet. De blir altså uforskyldt låst inne i en ordning, og de blir sittende med svært høye kostnader. På toppen av det hele valgte finansministeren og landbruksministeren å påføre denne næringen en ekstra belastning fra 1. januar i år. Tidligere har veksthusnæringen vært unntatt CO₂-avgift, men det syntes tydeligvis statsråd Borch og hennes kollegaer i regjeringen var for raust. Derfor begynte de med innføring av en helt ny avgift for denne næringen ved årsskiftet, på verst tenkelig tidspunkt.

Derfor foreslår vi at man i forbindelse med revidert utsetter innføringen av denne avgiften, og at man innfører en søknadsbasert strømstøtteordning for dem som benytter gass.

Jeg tar opp våre forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Sivert Bjørnstad tatt opp de forslagene han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:17:02]: Den situasjonen norsk jordbruk står i nå, er kritisk. I fjor blei tolv bruk lagde ned kvar veke – meir enn eitt kvar dag. Viss ein ser tilbake til år 2000, er 40 pst. av det jordbruket vi hadde da, borte. 40 pst. er borte på 22 år.

I mitt fylke, Troms – der det blir drive ekstensivt, der ein har ein topografi med fjell og svært produktive areal med fantastisk beite, men der det er meir spreidd, der det er beite- og mjølkeproduksjon – har nedgangen vore enda større. Ein driv no og byggjer ned jordbruk i Noreg, og det har akselerert under åtte år med blått styre. Det har akselerert. Vi blir meir avhengige av import, og det blir mindre matproduksjon med utgangspunkt i norske arealressursar. Det er ei farleg utvikling, både på mellomlang sikt og ikkje minst på lang sikt, i ei verd der matproduksjonen blir svekt og svekt.

Talet på fattige globalt aukar no. Matprisane globalt har ikkje vore så høge sidan 2011, og vi hugsar kva som skjedde da, med den arabiske våren, som var eit direkte barn av den utviklinga.

SVs linje i denne saka er å støtte bøndene, som no er i ein veldig vanskeleg likviditetssituasjon med auka prisar på straum, men som vi også heldt fram i samtalanene med regjeringspartia, ser vi breiare på dette. Det har vore galopperande prisar på absolutt alle viktige, avgjerande innsatsfaktorar i jordbruket: gjødsel, fôr, drivstoff, bygg, materialar. Det som er avgjerande for at vi har eit jordbruk i dag, har auka i pris. Over ein tredjedel av inntektene til bøndene er no slukt bort på grunn av pris. Når dei no går inn i vekstsesongen, like før våronna, er det mange som slit med rekningar som allereie er for høge, og dei vurderer om dei skal trappe ned, handle inn mindre gjødsel, ta ned produksjonen og ha færre dyr, noko som til sjuande og sist vil gjere at vi blir enda mindre sjølvforsynte i dette landet – stikk i strid med det som er og bør vere målet for norsk jordbruk.

SV ønskjer å løfte bonden. Vi ønskjer å ha fleire bønder. Vi ønskjer å ta jorda tilbake i bruk. Vi meiner det er klokt å ha vesentleg større produksjon av mat i Noreg med utgangspunkt i ressursane våre, at vi tar tilbake i bruk jorda som har gått ut av bruk, i f.eks. Troms. Det er utgangspunktet vårt.

Det er det ein no ser for seg i innstillinga frå komiteen, der vi har funne einigheit med regjeringspartia om å tenkje enda breiare. Straum er viktig. Det andre viktige

er: Dersom det er nødvendig – dersom dette kan føre til at bønder går ut av yrket heilt unødvendig, og dersom dette vil ta ned matproduksjonen – må regjeringa kome tilbake med nødvendige tiltak for å forhindre det. Oppdraget no er at vi ikkje har nokon bønder å miste, ingen matproduksjon å tape i vår.

Så kjem det neste store prosjektet som utspelar seg med nytt fleirtal på Stortinget i jordbruksforhandlingane. Da skal opptrappinga starte. Da skal vi ta igjen det inntektsgapet som har vore mellom bønder og andre grupper i samfunnet, som i seg sjølv er ein maskin for nedbygging av jordbruket i heile landet, og spesielt det spreidde, ekstensive jordbruket. Det skal vi snu. Dei førande prinsippa for jordbruksforhandlingane og jordbrukspolitikken skal vere at inntektsgapet skal tettast, og at vi skal bli meir sjølvforsynte, ikkje mindre. Dette står i grell kontrast til den politikken som har vore ført i åtte år, der ein verkar å tru at framtida til norsk jordbruk er nedgang, meir import og meir avhengigheit av innsatsfaktorar frå utlandet.

Det som er spesielt med jordbruk, er at det er ei politisk næring der prisar blir sette gjennom avtalar med staten. Så når det reknestykket ein la til grunn i avtalen, plutselig endrar seg vesentleg, som det har gjort – prisane har gått i taket – blir heile kostnaden velta over på bonden aleine. Bønder som i utgangspunktet slit økonomisk, og som ligg langt etter andre grupper i samfunnet, har fått den rekninga.

Difor er det eit politisk ansvar å kome tilbake til desse utgiftene og sørge for at reknestykket på straum, gjødsel osv. blir kompensert. Det vil også vere utgangspunktet for SV. Vi ønskjer at det skal kompenseras fullt ut når reknestykket skal gjerast opp. Dette vil skje i forbindelse med jordbruksoppgjeret.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:22:20]: Representanter, dere som følger debatten, og ikke minst alle som lever av å spise mat: Strømkrisen har rammet bønder veldig hardt. Når vi ser at gårdsbruk sliter med likviditeten, er det alvorlig, og det er hjerteskjærende å se folk som har lagt ned hele sitt yrkesliv for å produsere mat til oss andre, si at det ikke er sikkert de klarer å holde ut lenger.

Høye strømpriser truer norsk selvforsyning. Jeg håper regjeringen ser at energipolitikken ikke bare gir vanskelige tider for husholdningene, men faktisk også er i veien for at vi får produsert den maten vi trenger her i landet. Norge trenger bonden, og vi har ikke et eneste gårdsbruk å miste. Denne krisen viser oss at dagens energimarked ikke fungerer. Rødts primærstandpunkt er at vi skal ta politisk styring over energimarkedet og innføre en makspris på strøm. Vi har foreslått 35 øre per kWh. Hvis regjeringen hadde turt å ta politisk kontroll

over energien, slik vi gjorde da vi bygde opp norsk fastlandsindustri, kunne vi sikret at både husholdningene, gårdsbrukene, næringslivet og drivhusnæringen hadde fått ren energi til en fornuftig pris. Men når regjeringen ikke er villig til å ta politisk ansvar og innføre makspris, er støtteordninger det nest beste.

Vi er likevel bekymret for at terskelen for at gårdsbruk skal få støtte, er for høy. Rødt foreslår derfor at støtteordningen slår inn ved en strømpris på over 35 øre per kWh, og ikke 70 øre, slik regjeringspartiene og SV foreslår. Så kan man spørre seg: Blir ikke det veldig dyrt? Jo, det er dyrt når staten må rydde opp for svakhetene i markedet, men nedlagte bruk og svekket norsk selvforsyning og matvareberedskap er veldig mye dyrere. Vi mener også at det er rettferdig at staten bruker av sine inntekter fra den veldig høye strømprisen til å beskytte jordbruket, som nå blir kastet under bussen med dagens energipolitikk.

Strømpriskrisen kommer på toppen av andre problemer i landbruket. I tillegg til rekordstore strømgjeldninger, som for mange er kanskje 30 000–40 000 kr mer enn man er vant til, har bl.a. prisen på gjødsel og byggematerialer steget enormt. Vi må avverge likviditetskrise i landbruket, og da trenger vi at også disse utgiftene kompenseres.

Jeg registrerer at ministeren viser til at disse utgiftene skal behandles i forbindelse med jordbruksforhandlingene til våren, men jeg er kjempebekymret for at det kan være for sent for mange. Når jordbruksforhandlingene er konkludert en eller annen gang ut i juni, kan allerede mange gårdsbruk ha gått konkurs. Derfor har også Bonde- og Småbrukarlaget tatt initiativ til å sette i gang tilleggsforhandlinger nå. Vi i Rødt er enig med Småbrukarlaget og med bondeopprøret og med bønder som sliter over hele landet, om at dette er den mest vetlige måten å kompensere utgiftene på.

Det virker som at ministeren legger opp til en løsning hvor regjeringspartiene og SV skal forhandle seg imellom om kompensasjon for hver enkelt innsatsfaktor – tre uker forhandling om strøm, to uker om gjødsel, tre uker om byggematerialer, og så kanskje om plass til rundballer – mens bøndene ser at lommeboka blir tynnere og tynnere. Vi mener at det er bøndene som skal sitte ved forhandlingsbordet, og ikke mine kollegaer her på Stortinget. Derfor har vi også foreslått at regjeringen bruker den muligheten man har til å igangsette tilleggsforhandlinger med jordbruket umiddelbart, slik at både Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget kan komme til forhandlingsbordet og få på plass den kompensasjonen som landbruket trenger nå.

For å oppsummere: Vi trenger en makspris på strøm. Om regjeringspartiene ikke vil være med på det, trenger vi en rausere støtteordning, og uansett trenger vi

å åpne opp jordbruksforhandlingene, slik at bøndene kan få kompensert for priskrisen. Da kan de bruke de ordinære forhandlingene til våren til det vi desperat trenger, nemlig å styrke bøndenes inntekter.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Marie Sneve Martinussen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [10:26:51]: Vinterens strømkrise har rammet mange hardt. Kristelig Folkepartis utgangspunkt er at strøm er et fellesgode. At vi har billig strøm i Norge, er noe vi ønsker skal fortsette. Vinterens høye strømpriser har vært krevende for mange – både familier, enkeltpersoner, frivilligheten og næringslivet. Det ble fort klart at landbruksnæringen ikke fikk særlig mye hjelp fra ordningen som kom fra regjeringen. Dette har satt mange bønder i en krevende situasjon, og det på toppen av en allerede vanskelig økonomisk situasjon med høye gjødselpriser og andre økte utgifter. Landbruket er avhengig av strøm for å holde driften sin i gang, og mange bønder melder nå om skyhøye strømregninger som kan få store konsekvenser for driften og for norsk matproduksjon.

Veksthusnæringen, som i disse dager planter, er avhengig av strøm for kunne produsere. Flere frykter nå at de må legge ned driften fordi strømprisene gjør det ulønnsomt. En støtteordning er nødvendig for å sikre at vi opprettholder norsk matproduksjon. Derfor har det lenge hastet med å få på plass en ordning som fungerer, og som treffer rett.

Regjeringens håndtering av strømkrise har vært preget av stadig flikking på ordningene – litt økning her, litt justering der. Denne ordningen er en del av dette. Istedenfor å lage en ordning hvor bøndene var inkludert fra starten av, har man tvunget bøndene til å måtte bruke krefter på å få fram forslaget sitt for å hastebehandle det i Stortinget nå.

Derfor har Kristelig Folkeparti fremmet et forslag om en makspris som sørger for at vi kompenserer for alt over 50 øre for alle strømkunder. Dette gjør vi etter å ha sett dette lappeteppet av ordninger fra regjeringen og sett at en ikke klarer å treffe slik man ønsker. Kristelig Folkeparti mener det er mye bedre å lande på en ordning som gir det samme til alle strømkunder, som er enkel å forstå, og som er midlertidig for den mest kritiske fasen som vi er midt i nå. Derfor foreslår vi en makspris eller en kompensasjon for alt som er over 50 øre, fra desember 2021 til februar 2022. Jeg tar opp Kristelig Folkepartis forslag i saken.

Presidenten: Representanten Hadle Rasmus Bjuland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Sandra Borch [10:29:34]: Våren 2021 ble det brudd i jordbruksforhandlingene fordi jordbruket mente den forrige regjeringen la fram et tilbud som ikke engang var godt nok til å starte forhandlinger på. Etter vanlig prosedyre ble da statens tilbud lagt fram og vedtatt av Stortinget.

Etter dette har det internasjonale markedet utviklet seg på en helt annen måte enn det som ble lagt til grunn av Stortinget den gangen. I oktober i fjor var det registrert en så stor kostnadsvekst på kunstgjødsel og bygningmateriale at selv den forrige regjeringen aksepterte at det var grunnlag for å starte ekstraordinære jordbruksforhandlinger. De måtte imidlertid fullføres av denne regjeringen, som ga jordbruket en økt budsjetttramme på 754 mill. kr. I tillegg bevilget denne regjeringen også 200 mill. kr til investeringer i fjøs for å sikre dyrevelferd.

Også andre kostnader hadde høsten 2021 steget mer enn forutsatt. Siden jordbruksavtalen dreier seg om inntektsmulighetene for næringsdrivende, der både inntektssiden og kostnadssiden kan variere, var partene likevel enige om å skyve de resterende spørsmålene til de ordinære jordbruksforhandlingene våren 2022. Da ville man ha et nytt grunnlagsmateriale fra budsjett-nemnda og kunne se alle poster i sammenheng.

Etter dette fortsatte imidlertid strømprisen å stige til et nivå som ikke var mulig å forutse. Dette ga mange husholdninger økonomiske problemer, og vi registrerte at produsenter i jordbruket med stor andel kostnader til elektrisk kraft enten trappet ned sin produksjon eller vurderte å avvike den.

Dette er bakteppet for at regjeringen først fremmet en proposisjon med forslag om strømstøtte til husholdninger, og nå – i denne proposisjonen – også foreslår en ekstra strømstøtte til jordbruksproduksjon og gartnerinæringen. Vi har på usikkert grunnlag beregnet at denne strømstøtteordningen krever en bevilgning på 500 mill. kr. Samlet har denne regjeringen da bevilget 1,5 mrd. kr ekstra til jordbruket mellom to jordbruksoppgjør.

Strømstøtten til jordbruk og gartneri er ingen enkel ordning å innføre. Det var viktig for regjeringen å få utbetalt denne støtten raskt. Landbruksdirektoratet jobber derfor nå på spreng for å kunne gjøre de første utbetalingene allerede i slutten av februar. Ordningen er innrettet etter samme modell som strømstøttsordningen for husholdningene, og stønaden gjelder for perioden desember 2021 til og med mars 2022. Støtnadsgraden settes til 55 pst. for desember og 80 pst. for januar, februar og mars, altså tilsvarende som for husholdningene.

For primærprodusenter i jordbruket er det satt et tak på 20 000 kWt per måned per foretak. Taket er anslått å dekke strømforbruket hos de aller fleste jord-

bruksvirkosomhetene. I veksthusnæringen er dette produsenter med stort strømforbruk, og det er derfor ikke foreslått noe tak for denne næringen.

Vi har valgt å avgrense denne strømstøtten til jordbruks- og veksthusprodusenter. Det innebærer at vi kan hjemle støtten i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømavgifter, altså strømstøndsloven. Jeg understreker at ordningen gjelder virksomheter innenfor landbruket og derfor ikke omfattes av reglene til statsstøtteregulverket til EØS.

Det vil alltid være sånn at når man setter en grense et sted, vil noen falle utenfor. Jeg har ingen problemer med å se at det kan være andre næringsdrivende som også har store utfordringer knyttet til de strømprisene vi har nå. Dette er imidlertid et spørsmål regjeringen og Stortinget eventuelt må komme tilbake til. Nå ber jeg om støtte til å gjennomføre dette tiltaket, som er av stor betydning for mange produsenter i jordbruket og i veksthusnæringen.

Jeg vil understreke at i morgen vil pengene fra tilleggsforhandlingene som regjeringen inngikk med jordbruket, bli utbetalt. I morgen vil det bli utbetalt 11,5 mrd. kr til norsk landbruk. Jeg håper det kan være med på å avbøte situasjonen, selv om jeg er fullt klar over at det ikke er nok, og at det også kommer til å bli et tema i årets jordbruksforhandlinger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:34:34]: Dette har vært et veldig tøft år for landbruket. Det har for så vidt vært et veldig tøft år for alle næringer, men jeg er glad for at vi nå får på plass en ordning for jordbruket og veksthusnæringen, og vil oppfordre statsråden til å få den på plass raskt. Jeg tror vi deler den oppfattelsen at det er viktig.

Samtidig er det viktig å understreke at det er mange næringer som rammes hardt av strømprisene uten at de får samme ordning. Jeg hørte statsråden mene at dette bare handler om EU. Det svaret har vi for så vidt hørt fra statsråden før, men hvorfor ønsker ikke regjeringen å finne en ordning som kan støtte opp om de som driver små og mellomstore bedrifter, på samme måte som de som driver med jordbruk?

Statsråd Sandra Borch [10:35:23]: Først må jeg si at det er bra at Høyre deltar i debatten om norsk landbruk, selv om jeg savnet dem på talerstolen i runden med hovedinnlegg.

Så vil jeg bare presisere at det jeg har sagt om EØS, er at jeg er glad for at landbruket ikke er omfattet av EØS-regulverket, for nettopp derfor kan vi gjøre disse utbetalingene raskt. Nettopp derfor jobber Landbruksdirektoratet nå med en ordning som allerede kan bli utbetalt i

slutten av februar, og nettopp derfor fullførte regjeringen tilleggsforhandlingene, som forrige regjering ikke klarte å levere på.

Regjeringen følger situasjonen i strømmarkedet nøye, og vi vil ikke avvise at det kan bli aktuelt å ta nye grep. Jeg vil bare igjen presisere at vi i dag diskuterer en strømpakke for norsk jordbruk, som jeg er veldig glad for at vi har fått på plass, og som vil bidra til å avhjelpe situasjonen i landbruket, som nå er ganske akutt.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:36:32]: Mener da statsråden at EØS ikke gir rom for å gi strømstøtte til små og mellomstore bedrifter på samme måte som vi gir strømstøtte til landbruket?

Statsråd Sandra Borch [10:36:40]: Jeg vil oppfordre representanten til å høre hva statsråden sier. Det statsråden sa, var at jeg er glad for at EØS ikke gjelder norsk landbruk, for nettopp derfor har vi fått på plass en ordning nå, som gjør at vi får til en rask utbetaling i februar.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:37:11]: Poenget med alle strømkompensasjonsordningene er å avlaste unormalt høye kostnader, først for husholdningene, og nå for bl.a. jordbruket, men bare for en del av jordbruket, har regjeringen bestemt, altså de som benytter strøm. De som benytter gass til oppvarming, får ingenting, på tross av at de opplever en like stor kostnadsøkning på grunn av svært høye gasspriser. Da faller litt av argumentasjonen bort, nemlig det å kompensere høye kostnader. På toppen av det hele har regjeringen innført en ny, egen avgift for de i veksthusnæringen som benytter gass til oppvarming. Vil statsråden vedgå at tidspunktet for denne nye Senterparti-avgiften fra 1. januar i år i beste fall ikke var helt optimal?

Statsråd Sandra Borch [10:38:03]: Dette er et spørsmål jeg har stått i Stortinget og svart på ganske mange ganger. Det er viktig å presisere at det var forrige regjering som foreslo denne avgiften, satt til 20 pst. Den nye regjeringen har innført 10 pst.

Så er jeg, i likhet med representanten, bekymret for situasjonen i hele jordbruket, også i veksthusnæringen, og jeg har sagt at regjeringen nå ser på de enkelttilfellene der strømpakken ikke treffer på grunn av at man har en annen energiforsyning. Så vi jobber nå med å få kartlagt de enkelttilfellene som representanten sikter til.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:38:49]: Det er fint at primærprodusentene får støtte, og det er fint at veksthuse- ne som benytter strøm til oppvarming, får støtte. Men det er vanskelig for oss å forstå at denne regjeringen drar beina etter seg og utelater en rekke aktører fra ordningene de har lagt fram. For mange av de bedriftene og næringene som bør ligge en landbruksministers hjerte

nært, f.eks. næringsmiddelindustrien, hadde en slik strømstøtte hjulpet enormt, f.eks. for Stangeland Mølle, som jeg nevnte i mitt innlegg. Men de møter en stengt dør hos regjeringen. Så svarer Borch til Westgaard-Halle at man skal se det an. Man venter kanskje på nye medieoppslag før regjeringen tar grep. I hvert fall sier statsråden at det kanskje kommer noe i framtiden. Hva må til for at regjeringen går fra ord til handling og faktisk vurderer dette på nytt og gjør tiltak? Hvor mange eksempler fra næringslivet trenger man før man iverksetter kraftfulle tiltak?

Statsråd Sandra Borch [10:39:49]: Jeg vil minne om at vi står her og behandler en strømpakke til norsk jordbruk, som også var et av kravene til organisasjonene. Jeg vil også minne representanten om at hans parti i sitt alternative budsjett kuttet 1,5 mrd. kr til norsk jordbruk. Det hadde sendt norsk landbruk ut i en enda større og akutt krise enn nå.

Så vil jeg igjen poengtere at regjeringen nå følger situasjonen i strømmarkedet nøye, og jeg vil, som sagt, ikke avvise at det kan bli aktuelt å ta nye grep. Men det vi diskuterer i dag, er en strømpakke til norsk landbruk, som vil avhjelpe situasjonen i næringen betydelig. Og, som jeg har vært inne på tidligere: Jeg vet at situasjonen der ute er akutt og kritisk, og det er også faktorer som kommer til å bli viktige i årets jordbruksforhandlinger med norsk landbruk.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:40:58]: Det er jo illustrerende at høgresida gøymer seg i denne debatten og vil snakke om alt anna enn norsk jordbruk. Det er mange gode poeng, men vi snakkar no om norsk jordbruk og den akutte krisa som er, ikkje berre på straum, men på mange innsatsfaktorar. I merknadene gjev stortingsfleirtalet klar beskjed – nokre parti glimrar med sitt fråvere i dei merknadene – til regjeringa om å følge den situasjonen ein no er i i jordbruket. SVs utgangspunkt er at vi har ingen bønder å miste i vår, vi har ingen produksjon å tape. Dersom vi ser tendensar til at den dyrtida vi er inne i no, fører til det, må ein ta grep. Førebud statsråden og regjeringa no nødvendige tiltak, og er det noko som ein har kome meir i djupna av sidan sist denne saka var oppe?

Statsråd Sandra Borch [10:42:01]: Jeg takker for spørsmålet. Regjeringen følger situasjonen nøye fra uke til uke. Og så vil jeg understreke viktigheten av at jordbruksforhandlingene til våren, som vi snart skal i gang med, blir utrolig viktige også når det gjelder de faktorene som går på økte kostnader. Der har jeg også tatt til orde for – og som også flertallet i innstillingen her i dag tar til orde for – at vi er nødt til å se på utbetalinger allerede i 2022 selv om man forhandler for 2023.

Så jobber nå Budsjettnemnda for jordbruket med tallmateriale som kommer til å bli lagt fram i forbindelse med forhandlingene i jordbruksoppgjøret. Der vil også kostnadsbildet være dekt. Det tallgrunnlaget kommer til å bli viktig for det videre arbeidet regjeringen skal gjøre, og ikke minst for det videre arbeidet vi skal gjøre på en rekke andre områder for norsk landbruk. Det er vel så viktig som å tette inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:43:05]: For et par uker siden leste jeg en nyhet som gjorde at jeg kanskje tenkte at vi ikke trengte denne debatten i Stortinget, for da gikk NorgesGruppen og Reitangruppen ut og sa at prisene bl.a. på melk og smør måtte opp, og fra 1. februar har prisene på melk og smør for oss forbrukere økt med ca. 17 pst. Begrunnelsen til NorgesGruppen og Reitangruppen var bl.a. økte strømpriser. Da kunne man naivt nok tenke at det skulle dekke bøndenes økte strømpriser. Det er aldri lurt å være naiv, for det er så klart ikke tilfellet. Fra 1. januar får faktisk norske bønder mindre betalt for melken enn de gjorde før. Så mitt spørsmål – kanskje litt på siden av dagens debatt, men likevel viktige når vi snakker om å bruke fellesskapets midler til å støtte bøndene – er om statsråden er bekymret for maktforholdene i verdikjeden, som kan ende opp med at det vi forbrukere betaler ekstra, ikke havner hos bøndene, men havner hos de store dagligvarekjedene og noen av Norges rikeste mennesker.

Statsråd Sandra Borch [10:44:07]: Jeg takker for et godt og viktig spørsmål. Jeg har hatt møte med dagligvarekjedene og også oppfordret til en jevnere fordeling gjennom hele verdikjeden. Det jeg vil ta tak i nå, handler om mer åpenhet, effektene av at dagligvarekjedene kontrollerer og eier en stadig større del av verdikjeden og effektene av en økende andel av kjedenes egne merkevarer. Her er det viktig med dialog. Det er viktig at alle tar sin del av samfunnsansvaret i den akutte situasjonen vi er i nå. Og så er det ikke til å legge skjul på at to tredjedeler av inntekten til bonden kommer fra markedet, så markedet er viktig også for inntektsmulighetene til norske bønder. Da er vi avhengige av at hele verdikjeden tar sitt samfunnsansvar.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olav Tyldum (Sp) [10:45:17]: Det er en ekstraordinær situasjon i landbruket, med en svært krevende kostnadsvekst. En samlet komité slår fast at formålet med strømstøtteordningen er å bidra til at norsk matproduksjon og norsk produksjon i veksthus opprett-

holdes på tross av de ekstraordinære utgiftene til strøm. Den store kostnadsveksten var også bakgrunnen for tilleggsforhandlingene mellom partene høsten 2021, som resulterte i en midlertidig kostnadskompensasjon på 754 mill. kr. Denne kompensasjonen utbetales i morgen, som statsråden fortalte.

Det er kjent at økte strømpriser også var et tema som jordbruket tok opp i tilleggsforhandlingene, men det ble en enighet om å vurdere hvor stor kostnadsveksten ble for øvrige innsatsfaktorer, for best å håndtere det som en helhet i forbindelse med jordbruksoppkjøret til våren. Jeg er glad for at regjeringen har tatt den akutte situasjonen på strøm på alvor, og at vi i dag kan behandle en midlertidig støtteordning til næringen, med mål om utbetaling i slutten av inneværende måned. Ordningen er basert på prinsippene i strømstøtteordningen for husholdningene, men med et vesentlig høyere tak for jordbruket og uten øvre begrensninger for veksthus. Totalt innebærer ekstraordinære tiltak etter regjeringsskiftet en økt bevilgning til jordbruket på om lag 1,5 mrd. kr. Det er inkludert ekstra bevilgninger til investeringsstøtte på 200 mill. kr.

Den økonomiske situasjonen for mange utøvere er alvorlig. Derfor er det viktig med sånne ekstraordinære tiltak. Det er avgjørende for Norges matsikkerhet, beredskap og utvikling i distriktene. Sånne grep skal bidra til å sikre matproduksjon på kort og lang sikt. Utfordringene knyttet til ekstraordinære kostnader blir ganske sikkert viet stor oppmerksomhet i det kommende jordbruksoppkjøret. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil spille en avgjørende rolle i arbeidet med å utforme landbrukspolitikk som balanserer både inntekt og selvforsyning, og at det er en samling om forhandlingsinstituttet.

Jeg er glad for at flertallet støtter regjeringens mål om å tette inntektsgapet, og at økt selvforsyningsgrad skal være førende prinsipp i jordbrukspolitikken og i utforming av statens forhandlingsgrunnlag til jordbruksoppkjørene i årene framover.

Karianne B. Bråthen (A) [10:48:21]: Strømkrisen berører mange og er til stor bekymring. Det har vi hørt fra mange talere allerede. Drømmescenarioet er jo at vi kan gi til alle som trenger det, men verden er ikke slik.

Hvorfor bør vi da støtte opp om jordbruket og bøndene spesielt? Da må vi se litt på historien. I etterkrigstiden var det stor fattigdom og nød i Norge, og det var mangel på mat. Det var da vi begynte å begrense hva bøndene kunne ta for sine produkter, for det de solgte, fordi vi ikke ville at bøndene skulle tjene penger på fattigdommen som var, og på at folk trengte mat. Da skulle det bare mangle at vi i dag ikke tar hensyn til bønder når de står i en ekstraordinær krise.

Jeg er glad for at den nye regjeringen, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og med støtte av SV, kan støtte landbruket i den strømkrisen de er i nå, og at vi senere får gjort mye, mye mer for landbruket. Det er klart at når vi regulerer hva de kan tjene – og vi har hørt om kjedemakten, som er en utfordring, det er noen andre som tjener penger, og ikke bønder – så er det på tide at vi tar tak i det.

Det er interessant å høre innlegg fra dem som tidligere satt i regjering som står her og snakker om landbruket og hvor viktig landbruket er, når man hadde åtte år på seg til å gjøre noe, men lot være å løfte denne næringen til det nivået som trengs. Kristelig Folkeparti brukte uttrykket «lappeteppe» om strømpakkene og krisepakken. Da vil jo jeg si at landbruket er nesten blitt et lappeteppe, som vi sliter med å få til å henge i hop slik som situasjonen er i dag, så jeg er veldig glad for det som vedtas i dag.

Carl I. Hagen (FrP) [10:50:44]: Det var fint at regjeringen omsider kom med forslag om en slik midlertidig støtteordning, men det er trist at den ikke på langt nær er god nok. Jeg viser til forslaget fra Fremskrittspartiet, forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig komme tilbake til Stortinget med et forslag om strømstøtte for bedrifter etter samme modell som for husholdningene.»

Som kjent er Fremskrittspartiets modell for husholdningene at vi dekker 80 pst. av det som er over 50 øre per kWh, istedenfor at det er 70 øre. Det er en betydelig forskjell, og vår ordning ville vært langt, langt bedre også for landbruksnæringen.

I tillegg til de økte strømavgifter rammes også denne næringen av økte transportkostnader og driftskostnader når de bruker bensin og diesel til å drive maskiner. Og da vil jeg minne om at Fremskrittspartiet under budsjettbehandlingen foreslo å redusere både bensin- og dieselsavgiften med 3 kr per liter. Det ville altså medført 3 kr og 75 øre lavere pris, både på diesel og bensin, når vi tar med merverdiavgiften som kommer i tillegg også for avgiftene.

Det heter at det er en midlertidig ordning. Jeg tror det er mye som tyder på at de priser vi har på strøm, ikke kommer til å endre seg så veldig mye, kanskje noe midt på sommeren når det er varmere og vi ikke trenger å fyre, men det er det europeiske strømmarkedet som nå i realiteten styrer, dessverre, etter at vi har fått for mange kabler og blitt en del av det europeiske marked. Det betyr at tilbudssiden fremdeles blir redusert etter hvert som Tyskland stenger flere kjernekraftverk, og det kommer ikke noe særlig nye tilbud av strøm i de nærmeste årene, for det tar lang, lang tid.

Jeg er også glad for vårt forslag om å utsette innføringen av CO₂-avgift for veksthusnæringen til tidligst i 2023. Det vil også hjelpe noe for dem som bruker gass som energi, som slipper ut CO₂. Når det gjelder dem som benytter gass til oppvarming, og som hittil ikke har vært omfattet, er jeg glad for at Fremskrittspartiet fremmer forslag om at også de som benytter gass til oppvarming, skal komme inn under de ordningene som nå kommer. Men det aller beste hadde vært om Stortingets øvrige partier hadde sluttet seg til vårt forslag om en makspris på strøm på 50 øre per kWh. Da hadde vi sluppet mange av disse spesialordningene, fordi 50 øre per kWh vil de aller fleste kunne makte å overleve med.

Maren Grøthe (Sp) [10:54:10]: For Senterpartiet er det, og har alltid vært, kjempeviktig at vi skal sikre trygg norsk mat basert på norske naturressurser. Det er et samfunnsansvar å sikre at vi produserer så mye mat vi har mulighet til, til vår egen befolkning. Skal vi greie å gjøre det, krever det at vi må sikre at bøndene faktisk får det til å gå rundt og har en inntekt å leve av. I en situasjon hvor strømavgiftene er ekstraordinære, er jeg veldig glad for at vi nå er blitt enige om en strømstøtteordning for jordbruks- og veksthusnæringen. Vårt mål er at denne skal utbetales allerede nå, i andre halvdel av februar. Forslaget til bevilgning ligger på 500 mill. kr, noe som vil være kjempeviktig for raskt å bedre likviditeten i næringen. Totalt innebærer alle disse ekstraordinære tiltakene vi har gjort nå, etter regjeringsskiftet, økte bevilgninger til jordbruket på omtrent 1,5 mrd. kr – det er inkludert en ekstra investeringsstøtte til små og mellomstore bruk. Det er viktig for å sikre inntektsdannelsen i en ekstraordinær kostnadssituasjon.

Vi må også erkjenne at det å styre i krisetid medfører at vi må prøve oss litt fram. Noen ordninger viser seg å fungere, noen må endres og skaleres opp. Derfor vil det være kjempeviktig at vi følger situasjonen tett nå i tiden framover. Samtidig vil jeg understreke at det er kjempeviktig at vi fortsatt verner om forhandlingsinstituttet og den viktige rollen Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag har i arbeidet med å utforme en treffsikker landbrukspolitik.

Den økonomiske situasjonen for mange i landbruket er alvorlig. Det er avgjørende for Norges matsikkerhet, for beredskap og ikke minst for arbeidsplasser og utvikling i distriktene at vi sikrer inntektsvekst, sånn at vi også nå legger til rette for matproduksjonen på kort og lang sikt. Denne ordningen er en viktig start på det, og det er et godt signal for framtidens landbruk, for etter åtte år hvor landbruket har stått nederst på prioriteringslisten for Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, har de nå endelig en regjering som har lyst til å spille på lag, som ser verdien av arbeidet som

legges ned, og som tar dem på alvor. Det vil merkes i årene framover.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:57:15]: Venstre er glad for at vi no har fått fram ei sak, og at det er ein samla komité som stiller seg bak at vi no får på plass ei straumstøttepakke til landbruket og veksthusnæringa. Det er bra, det er viktig, og det er heilt nødvendig for norsk landbruk.

Det er blitt kommentert av fleire frå regjeringspartia kvifor i all verda vi i Venstre og andre frå opposisjonen si side snakkar om anna enn det denne saka handlar om – at vi etterlyser at det kjem på plass tilsvarende ordningar også for små og mellomstore bedrifter som er ramma av høge straumprisar i andre næringar. Vel, det er to årsaker til det.

For det første er det veldig vanskeleg å sjå logikken i at ein her kjem på plass med ekstraordinære tiltak til landbruket ut frå ein god argumentasjon, men ein argumentasjon som også gjeld små næringsdrivande i mange andre bransjar. Vi har snakka med ein fortvila sagnbrukseigar i Sogn som fortel at først får han beskjed om at den nye regjeringa skrudde opp formuesskatten, slik at han må ta ut pengar frå bedrifta for å betale den. Deretter får han ein smell på straumrekninga, som han ikkje har nokon plass å ta ut til. Skur han opp prisane på sine produkt, blir han utkonkurrert av sine konkurrentar frå utlandet og lavkostland i Aust-Europa.

Slike døme finst det mange av. Når vi no faktisk har fått avklart undervegs i prosessen at det er ingen formelle hindringar for å få på plass straumstøtte også til små og mellomstore bedrifter i andre næringar, meiner vi frå Venstre si side at det burde vore på plass. Og eg må innrømme at eg hadde store forhåpningar, eg blei faktisk litt glad, då eg fekk vite at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV trengte meir tid på å forhandle om denne straumpakka, at fristane blei utsette. Då blei eg ganske glad, for eg rekna med at noko av det ein då jobba med, var å få på plass ei utviding av ordninga. Slik var det ikkje, og det er frå Venstre si side uforståeleg og skuffande.

Den andre grunnen til at vi er nøydde til å ta opp desse spørsmåla no, i ei sak som isolert sett gjeld berre landbruket, er at på generell basis har vi frå opposisjonen si side store problem med å få regjeringa til å ta ei heilskapleg drøfting av korleis vi nærmar oss denne straumkrisa heilskapleg og rett for alle delar av samfunnet. Vi blei nedstemde då vi før jul kom med framlegget om å kome tilbake og sjå kva som kan gjerast for næringslivet. Vi blei nedstemde før jul då vi ville sjå på kva som kunne gjerast for frivillige lag og organisasjonar. Vi har ei regjering som er på etterskot og kjem halsande etter med bit for bit i desse sakene i staden for å ha det heilskaplege perspektivet som ikkje minst små og mel-

lomstore bedrifter i mange bransjer rundt om i heile landet no treng.

Difor er det vi gjer dette, og difor vil eg no frå Venstre si side ta opp formelt forslag nr. 5, der vi ber regjeringa om å kome tilbake til Stortinget med forslag til søknadsbasert kommunal kompensasjonsordning på minimum éin milliard kroner.

Presidenten: Da har representanten Alfred Jens Bjørlo tatt opp det forslaget han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:00:31]: Eg tenkte eg skulle ta opp tre ting som er komne opp i debatten. Eg trur innlegget til Carl I. Hagen er eit greitt utgangspunkt. Framstegspartiet tar til orde for at ein skal ha den same modellen for straumstøtte for ulike delar av samfunnet. Da vil eg berre oppklare ein veldig viktig forskjell når det gjeld jordbruket. Inntekta til bonden blir avtalt gjennom jordbruksavtalen, mens inntekta til lønsmottakarar blir avtalt gjennom lønsforhandlingar – da famnar ein prisaukar i samfunnet, sånn at ein får ei lønsutvikling som er høgare enn prisutviklinga.

For jordbruket er situasjonen ein annan. Der blir inntekta fastsett i avtalen, og når grunnlaget for inntekta blir endra, kan ein ikkje operere med den same modellen som for andre delar av samfunnet. Da må ein gå tilbake til avtalen og sjå kva straumutgangspunktet var der, kva som var den tekniske straumprisen i avtalen, og det som låg til grunn for avtalen. Det er det ein skal kompensere da. Ein kan ikkje seie at det skal vere akkurat same modell uansett samfunnssektor. Da har ein misforstått den avtalen som jordbruket tar utgangspunkt i for inntekt.

Det er det som gjer denne saka komplisert. Det vi snakkar om her, er straumstøtte for desember, januar, februar og mars. SV meiner at når ein skal gjere opp totalkalkylen for differansen mellom avtalen og dei auka utgiftene som bøndene no har fått, må ein sjå på heile perioden som avtalen inngår i, dei forpliktingane som staten har gått inn i, ikkje berre på eit utval av nokre månader. For jordbruket har ei fastsetjing av inntekt som er heilt annleis enn andre delar av samfunnet, med nokre unntak.

Til dei som tar til orde for ei lågare grense: Det tok vi også til orde for, men vi meiner at ein kjem tilbake til det når ein skal gjere opp for differansen mellom inntekt og faktisk pris.

Når det gjeld sjølvforsyning, meiner vi i SV at vi har forhandla godt med regjeringa, og at vi også må snakke om ei regional sjølvforsyning, altså at lønsveksten og tettinga av lønsforskjellen, inntektsforskjellen mellom bønder og andre grupper i samfunnet, skal vere uavhengig av bruksstørrelse, landsdel og type produksjon, nettopp for å sikre at det ikkje berre er nasjonal sjølvforsy-

ning, men også regional sjølvforsyning. I Nord-Noreg blir matproduksjonen svekt samtidig som aktiviteten på militær side aukar. Det svekkjer sikkerheita generelt.

Så vil eg berre seie at dei som i denne saka tar til orde for andre saker og omtrent ikkje nemner jordbruket med eitt ord, enda ikkje har innsett alvoret i situasjonen.

Nils T. Bjørke (Sp) [11:03:46]: Det er ei viktig sak som ein no har fått på plass, og eg er glad for at me endeleg har fått det til. Det viser litt – dei som er med på diskusjonen, og ikkje minst dei som ikkje er med på diskusjonen.

Når Venstre tek ordet her i dag, er det mest fordi dei er opptekne av andre bedrifter. Det er veldig bra at Venstre er opptekne av småbedriftene rundt i landet. Kvifor tenkte dei ikkje på det, kvifor tenkte dei ikkje litt fram då stortingsfleirtalet i førre periode bad om å få sjå på ei ordning som skulle utfordra høgare straumprisar? Kvifor tenkte dei ikkje på det då dei diskuterte straumutveksling og ACER, som legg grunnlaget for at me får høgare straumprisar her i Noreg? Det vert litt holt når ein tek den utfordringa no og ikkje har vore i forkant, som ein kunne ha vore, og i tillegg utfordrar ein denne regjeringa på at ein ikkje har levert. Denne regjeringa har faktisk arbeidd fort og klart å gjera mykje for nokon av dei viktigaste næringane, og dei næringane som er avhengig av ein jordbruksavtale der prisane er fastsette. Det skulle berre mangla om ikkje staten stiller opp når det vert så uventa.

Og det viktigaste: Det er faktisk eit vilja løp med meir utveksling og meir internasjonale prisar på straum, og då får ein desse utfordringane. Det burde òg den førre regjeringa ha sett.

Carl I. Hagen (FrP) [11:05:33]: Ja, regjeringen har gjort noe – veldig sent. Men det regjeringen kunne ha gjort da de høye prisene kom, var å innføre makspris på strøm for alle norske kunder. Etter lov om pristiltak kan man gjøre det når det er samfunnsmessig forsvarlig og nødvendig, og det er det i aller høyeste grad nå, også når priser settes urimelig. Å forlange en pris for strøm per kWh på la oss si 2,50 kr og 2 kr, når produksjonskostnadene er fra 10 øre opp til kanskje 20–25 øre for de dyreste produsentene, er helt urimelig. Så makspris kunne regjeringen ha innført, og det har Fremskrittspartiet foreslått – en makspris på 50 øre per kWh.

Knag Fylkesnes snakker om jordbruksoppgjøret. Det er helt klart at det blir spennende i år. Situasjonen begynner å minne meg litt om jordbruksoppgjøret i 1987, som det i hvert fall er én person til stede som kan huske, og de som ikke husker det, kan lese seg opp. Det var relativt dramatisk. Det ble nesten regjeringsskifte, men det hindret vi. Så jordbruksoppgjøret blir spennende. Men Knag Fylkesnes snakker også om modell, og vår

modell for støtte til husholdningene er at staten betaler en viss prosent av det som er over 50 øre, mens regjeringens modell gjelder over 70 øre. De 20 ørene i forskjell er ganske betydelige for dem som betaler regninger.

Og ja, det er innført støtteordning, men jeg så en regning forleden dag for en husholdning i en bolig i Oslo. De betalte for desember over 13 000 kr for strøm – i januar ble det 10 000 kr, for da var støtten noe bedre, men det er fremdeles enorme beløp i forhold til det som er normalt. Derfor hadde det mest fornuftige vært å innføre en makspris på strøm til norske kunder på 50 øre per kWh. Da hadde mange av de andre ordningene blitt overflødige, og det hadde også vært en enkel administrasjon, i motsetning til alle de søknadsbaserte ordningene.

Per Vidar Kjølmoen (A) [11:08:29]: Debatten begynner å gå inn for landing. Det er kanskje to ting jeg kommer til å huske best. Det første er den manglende rollen Høyre har tatt i en så viktig sak for landbruket. De har ikke tegnet seg i debatten, og de er ikke engang til stede i salen når vi diskuterer en så viktig sak. Det andre er at mange representanter, når de tar ordet i debatten, snakker om helt andre ting enn landbrukets behov. Både Høyre og Fremskrittspartiet har kanskje som et litt underliggende premiss at det er en slags særordning som nå vedtas for landbruket. Det premisset er helt riktig. Det er en særfordel landbruket nå får, og det er ikke tilfeldig. Det er også helt nødvendig.

For å vise til det representanten Knag Fylkesnes har sagt tidligere i debatten: Landbruket skiller seg ut fra alt annet næringsliv ved at det er en svært regulert næring, der den enkelte bonde i svært liten grad har mulighet til å kompensere for økte priser på innsatsfaktorer med prisøkning på egne produkter. Det andre poenget er at marginene for landbruket generelt i Norge er svært presset etter åtte år med Høyre og Fremskrittspartiet. Det har vært avgjørende for at regjeringen Støre nå har fått vedtatt en egen strømpakke for landbruket. Det mener vi er et nødvendig håndslag til gårdbrukere rundt om i landet.

For å avslutte med selvforsyning: Vi er nå på vinteren, og den delen av landbruket som produserer veksthusprodukter, har nå svært høye priser. Hvis vi ikke skulle ha kommet dem i møte, hadde vi helt sikkert fått ganske kontante konsekvenser med tanke på selvforsyning av viktige produkter for Norge nå på vinteren. Derfor er jeg svært fornøyd og tilfreds med at regjeringen på kort tid har klart å komme med en god ordning der det ikke er noe makstak for frukt og grønt. Det er bra politikk, det er helt riktig, og jeg er glad for at det blir vedtatt i salen i dag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:11:17]: Når ein høyrer på representantar frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet,

skulle ein jo tru at det er ei djup ueinigheit i Stortinget og i komiteen knytt til det framlegget som ligg på bordet her i dag, om å kome landbruket i møte med ei ekstraordinær straumstøttepakke – til ei næring som har behov for det, i den situasjonen som er no. Det er det faktisk ikkje ueinigheit om, det er noko Venstre og, så vidt eg kan registrere, alle andre parti i denne salen stiller seg bak. Det vi slit med å forstå, er kvifor posisjonen, Arbeidarpartiet og Senterpartiet særskilt, er så avvisande til også å sjå at dei same resonnementa som gjeld for landbruk, også gjeld for andre næringar.

Representanten Kjølmoen var inne på dette at landbruket er i ein spesiell situasjon fordi ein ikkje kan ta ut meirkostnader gjennom prisauke på egne produkt. Det er heilt korrekt, men då trur eg representanten frå Arbeidarpartiet må reise litt meir rundt til andre små og mellomstore bedrifter i distrikta, som f.eks. jobbar i eksportretta bransjar, der ein konkurrerer med bedrifter frå heile verda, som er i nøyaktig same situasjon. Dei får no svære ekstrasmellar på grunn av straumrekninga og kan i praksis ikkje ta ut dette gjennom prisauke på egne produkt. Då vil ein bli utkonkurrert.

Eg må òg kome så vidt inn på det representanten Bjørke var innom, som no gjentok ei av favorittøvingane til Senterpartiet, nemleg: Kvar var Venstre og andre parti då Stortinget vedtok tilslutning til ACER? – underforstått at det er ACER som er medverkande årsak til den situasjonen vi har no. Den diskusjonen trudde eg ærleg talt vi var ferdige med. Dette har bl.a. finansministeren sagt tidlegare, og det er gjort tydeleg greie for frå regjeringa at det ikkje er vedtak i ACER som er årsaka til dei høge straumprisane vi ser no. Eg skulle ønskje at Senterpartiet no gjer éin av to ting: Anten at ein sluttar å skulde på ACER i innlegg i Stortinget, slik representanten Bjørke gjer. Eventuelt: Viss ein meiner at ACER er problemet, kan eg opplyse om at Senterpartiet faktisk sit i regjering. Då er det mogleg å kome med eit politisk initiativ der om å gå ut av ACER. Det er sjølvsagt Senterpartiet hjarteleg velkomne til å gjere.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:14:08]: Eg ville forvente at det var mykje meir trykk på landbruksdelen frå opposisjonen, at dei no såg sitt snitt til å vaske av seg åtte år og kome skikkelig på hogget igjen ved å ta på alvor den situasjonen jordbruket er i, men dei har heller nytta anledninga til å snakke om heilt andre ting, som eg gjerne vil diskutere, men då i forbindelse med ei sak som omhandlar det. Det er ei form for «whataboutism»: Men kva med det, då? Kva med den næringa? Kom med forslaga, seier eg. Dette skal vi i SV glatt disku-

tere. Det viser vel egentleg at høgresida ikkje er i kontakt med det omlandet som jordbruket utgjør, og det skuffar meg at ein ikkje tar på alvor den situasjonen ein står i.

Når det gjeld straum generelt, bad Stortinget i fjor den førre regjeringa om å kome med forslag som skulle møte den krisa vi stod i. Ingenting skjedde. Det er status, og vi balar med det no og prøver å gjere det beste ut av det.

Jenny Klinge (Sp) [11:15:27]: Det var egentleg forventninga at denne debatten kom til å skli litt ut, og at det ikkje kom til å handle berre om det saka egentleg gjeld. Det er ikkje rart heller – vi er i ei tid der straumprisane er ekstreme, og folk er sjølvstøtte og opptekne av næringslivet elles, ikkje berre av landbruket og av veksthusnæringa, som denne saka faktisk gjeld.

Men eg har lyst til å pense litt inn på dette med kva slags forståing vi har av matproduksjon i dette landet, og på kor ulike forståinga er i forskjellige parti, og kor stor betydning det vil ha for korleis det går med landbruket framover. Her står det representantar for parti som elles ikkje bekymrar seg så mykje for norsk landbruk, men er frykteleg bekymra her i salen i dag. Det er fint, men det er jo ikkje innretninga på støtteordningar som skal gå mot ekstraordinære utgifter i enkelte år, som vil vere avgjerande for korleis det går med landbruksnæringa over tid: Det er den faste landbrukspolitikken til eit parti og til stortingsfleirtalet. Der har det vore grunn til bekymring i åtte år før oss.

Vi har tenkt å ha ei anna vending på det, og då kjem dette med å gje ei straumstøtteordning til landbruket og veksthusnæringa som òg blir forstått av hushald – av folk, rett og slett – rundt om i landet. Det er sjølvstøtte ein viktig del av å lage ei straumstøtteordning som landbruket òg er fornøgd med. Det er viktig at det er gode tak, f.eks. at taket for landbruket er løfta i forhold til hushalda. Men at ordninga elles er forståeleg og til å kjenne att for folk flest, trur eg berre er positivt, òg for landbruket. Det har vi vore opptekne av.

Representanten Bjørlo er inne på at det er rart at ikkje vi i regjeringspartia og SV forstår at det er dei same resonnementa som gjeld for andre næringar som for landbruket, når det gjeld straumstøtte. Då er det viktig å minne om at landbruket er den einaste delen av næringslivet der ein i stor grad er omfatta av statleg prisregulering, med stortingsbehandling i tillegg, og som står utanfor EØS. Eg er heilt sikker på at regjeringa gjer vurderingar av andre næringar opp mot internasjonale avtalar og kva som er mogleg der, og at ein kjem tilbake til det i andre samanhengar.

Men denne saka gjeld trass alt straumstøtte for landbruket og veksthusnæringa. Eg er særst glad for at Stortinget no stemmer for dei ordningane som er føreslåtte,

slik at regjeringa kan gjere det dei lova, nemleg å gjere så godt dei kan for å få ut utbetalingar allereie i løpet av denne månaden. Det er bra for desse næringane.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:18:15]: Jeg vet ikke om det er riktig som Jenny Klinge sa, at debatten har sklidd litt ut, men det har i alle fall blitt en litt rar debatt, fordi representant etter representant fra regjeringspartiene har brukt sine siste innlegg til å fortelle at vi fra opposisjonen ikke har snakket om landbruket i denne debatten, at vi ikke fremmer forslag som omhandler landbruket. Da lurer jeg på om en har lest innstillingen vi i dag behandler.

Fremskrittspartiet fremmer tre forslag. Det ene er et forslag om at bedrifter skal kompenseres på lik linje med husholdninger. Så peker vi spesielt på næringsmiddelindustrien, som er en næring som sliter tungt med økte strømkostnader, i tillegg til en rekke andre økte kostnader, at de skal få en strømtøtteordning på lik linje med husholdningene. Så har vi foreslått at den CO₂-avgiften som Arbeiderpartiet og Senterpartiet innførte fra 1. januar for veksthusnæringen, i det minste må utsettes. Det finnes ikke et dårligere tidspunkt å innføre en CO₂-avgift på enn fra og med årsskiftet i år – med de høye gassprisene som denne næringen lever med.

Det tredje er at man også skal få på plass en kompensasjonsordning for dem som benytter gass. Og husk da på at en del av de veksthusene som i dag benytter gass, ønsker å gå over til strømmettet, men får ikke lov til det fordi strømmettet allerede er for tungt belastet. Staten sier nei takk, dere får ikke gå over til strømmettet, dere må være igjen på gass – og likevel får man ikke kompensert de økningene i gassprisen som har vært de siste årene. Det har skjedd en enorm økning i prisen på gass. Og så sier man at disse forslagene ikke handler om landbruket! Hvor er man i debatten da?

De forslagene som Knag Fylkesnes etterlyste, det er disse tre forslagene, men sjelden har uttrykket «opp som en bjørn ned som en skinnfell» vært mer passende. Man har utsatt fristen i komiteen flere ganger for at SV skulle få tid til å forhandle med regjeringen, og hva er utfallet? Det er akkurat det samme som regjeringen foreslo i sin proposisjon, nøyaktig det samme. Ikke en eneste substansiell endring fikk SV til i forhandling med regjeringspartiene. Så kan man jo lure på om det er landbruksministeren eller finansministeren som er proppen i systemet for at SV ikke fikk det til. Noen har iallfall stoppet det. Men da å komme og etterlyse forslag som allerede er fremmet i innstillingen, det blir for hult.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:21:28]: Nedskrivning av strømprisene for jordbruket og veksthus er et nødvendig krisetiltak. Jeg vil stoppe opp ved ordet krise. Import av strøm til skyhøye priser vil bli nærmest vari-

ge framover med dagens avtalepraktisering for bruk av våre likestrømskabler til utlandet. Det er mange grunner til det, og Parisavtalen, det grønne skiftet, er en av de viktige. Det som da er sentralt, er at Stortinget må ta tilbake makta over strømpolitikken. Det er det vi har gått til valg på, at vi skal skape trygghet for folk, vi skal skape forutsigbarhet. Vi vil derfor få nye debatter om vedtak når det gjelder ulike tiltak. Vi skal alle være klar over at slik som EØS-avtalen er, er det ingenting i veien for at det norske storting kan skrive ned prisen på strøm til alle sluttbrukere i Norge til et gitt nivå. Det er ikke det som hindrer oss.

Når det gjelder jordbrukets situasjon, var representanten Hagen opptatt av hva som skjedde i 1987, og jeg kjenner det meget godt. Jeg har også en viss oversikt over hva som skjedde i 1975, med det legendariske opptrapningsvedtaket, og jeg har en viss oversikt over hva som nå er lønnsomheten i næringen. Driftsgranskingene i jordbruket for 2020 har kommet med sin rapport. Det er statens egne tall. Vederlag til familiens arbeid er på ca. 250 000 kr per årsverk ved 3 pst. dekning av egenkapitalen – 250 000 kr per årsverk ved 3 pst. dekning av egenkapitalen, altså om lag halvparten av det som er gjennomsnittet i Norge. Vi står altså overfor en enorm oppgave for at jordbruket i den tida vi nå er inne i, skal dekke sitt samfunnsoppdrag, nemlig å bedre matvaresikkerheten.

Energiprisen har ført til at kunstgjødselprisen nå er nærmere 8 kr per kg. Det betyr at den gjødselen en bruker for å overgjødsle mathvete, koster ca. 32 kr per kg nitrogen. Folk er usikre på om det lønner seg å så mathvete og gjødsle mathvete, som er en nødvendighet for å styrke matvareforsyningen.

Vi står overfor gigantiske oppgaver. Disse faktaene må vi ta inn over oss. Jeg er glad for det som nå blir gjort, men dette er bare ett trekk i mange trekk som er nødvendig nå for å sikre beredskap på alle områder og trygghet og forutsigbarhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:24:32]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen 2020–2021 (Innst. 141 S (2021–2022), jf. Meld. St. 4 (2021–2022))

Peter Frølich (H) [11:25:03]: (komiteens leder og ordfører for saken): Stortinget skal få en klar og tydelig tilbakemelding og status over de ulike anmodningsvedtakene, og det har vi fått i denne stortingsmeldingen. Årets melding er lagt fram samtidig med statsbud-

sjetten, i tråd med Harberg-utvalgets anbefalinger, og det tror jeg har gjort arbeidet vårt utrolig mye enklere. Det har gitt et bedre produkt og et mer oversiktlig resultat.

Som saksordfører har jeg også forsøkt å lage et system som korter ned innstillingen, og som konsentrerer innstillingen rundt det som er det viktigste, nemlig de punktene hvor det er uenighet mellom storting og regjering om hvilke vedtak som faktisk kan anses fulgt opp. Det er kanskje ikke en helt perfekt struktur ennå, men jeg håper og tror at det kan danne grunnlag for komiteens arbeid med liknende meldinger i framtiden.

Videre er det veldig viktig å understreke at hvis det systemet vi nå har lagt opp til, skal fungere, vil det ligge mer ansvar på de ulike fagkomiteene. Det er arbeidet som gjøres i fagkomiteene, som bestemmer hvorvidt vi får en god behandling eller en ineffektiv behandling.

Det har vært et veldig høyt antall anmodningsvedtak de siste årene, og hvis jeg har lest riktig, tror jeg faktisk at antall anmodningsvedtak er doblet for den sesjonen vi nå har til behandling, sammenliknet med 2019–2020 – en dobling. Det tror jeg er rekord, med over 500 nye anmodningsvedtak. Departementene skriver at det er utestående 374 vedtak, som rapporteringen altså ikke kan anses avsluttet.

Så kan man mene mye om anmodningsvedtak, og det gjør jeg for så vidt. Det kan være på sin plass med anmodningsvedtak innimellom. Det kan være nyttig som et styringssignal fra Stortinget til regjeringen med jevne mellomrom, men noen ganger mener jeg det brukes som et slags verktøy for å bare markere en mening. Jeg er ikke helt sikker på om anmodningsvedtak er riktig måte å gjøre det på. Det finnes mange andre måter å komme med tydelige politiske standpunkter på i denne salen. Vi skal ha i bakhodet at hver gang vi vedtar en anmodning, vil det for det første innebære mye merarbeid, mye rapportering. Det vet vi alt om. Men kanskje viktigere, hvis du spør meg, er at vi for hvert anmodningsvedtak risikerer å utviske noen av de ansvarsforholdene som statsforfatningen vår bygger på, ansvarsforholdet mellom storting og regjering, som bygger på at det er vi som skal kontrollere regjeringen – ikke instruere regjeringen.

Jeg elsker ordet «moderasjon», og jeg håper at vi fra denne siden også kan vise litt moderasjon i bruken av anmodningsvedtak framover.

Lubna Boby Jaffery (A) [11:28:55]: Stortinget satte i forrige sesjon rekord i antall anmodningsvedtak, og over tid har både posisjonen og opposisjonen i Stortinget brukt anmodningsvedtak som et styringsverktøy overfor regjeringen. Komiteen har i vinter tatt stilling til spørsmålet om anmodningsvedtakenes rolle to ganger. Den ene gangen er i Innst. 140 S for 2021–2022, der

spørsmålet var om tidligere statsråd Knut Arild Hareide hadde brutt ansvarlighetsloven ved ikke å gjennomføre et anmodningsvedtak. Den andre er Innst. 143 S for 2021–2022, der komiteen behandlet flere av kapitlene i Harberg-utvalgets rapport. I begge disse tilfellene kom komiteens brede flertall til at anmodningsvedtak er politisk bindende, men ikke rettslig bindende. Siden en regjering til enhver tid er avhengig av Stortingets tillit, er det en klar forventning om at regjeringen skal oppfylle anmodninger stortingsflertallet stiller seg bak. Som stortingspolitikere er det likevel viktig å huske på og ha forståelse for den konstitusjonelle rollefordelingen som er mellom forvaltningen og Stortinget. Det er på regjeringssiden man har embetsverk til å hjelpe seg og embetsdyder å leve opp til, og i meldingen vi nå har til behandling, finnes det mange eksempler på at regjeringssiden har vurdert ulike hensyn.

Når det fremmes et anmodningsvedtak, blir gjerne overskriften at Stortinget har vedtatt det ene eller det andre. Det skaper forventninger som kanskje ikke alltid samsvarer med anmodningsvedtakenes konstitusjonelle rolle. For når vi sier og vedtar noe, men det ikke likevel helt kan bli sånn, kan det svekke tilliten til oss her på Stortinget. Når vi som stortingspolitikere snakker om å bevare tilliten, må vi også ha i mente at et anmodningsvedtak er en anmodning og ikke en ordre. Dersom Stortinget virkelig ønsker å sette makt bak kravene sine, kan vi ty til enda sterkere virkemidler, slik som lov og budsjettvedtak. Dette er våre sterkeste styringsverktøy. Når vi velger å ikke benytte oss av disse, men heller tyr til å anmode regjeringen, er det et valg vi tar. Vi har selvsagt en klar forventning til at anmodningsvedtak følges opp, men vi gir også regjeringen en viktig rolle i å vurdere den videre oppfølgingen.

Jeg vil legge til at dersom regjeringen kommer til at de av en eller annen grunn ikke ønsker å følge opp et anmodningsvedtak, eller ikke kan følge opp et anmodningsvedtak, bør regjeringen være åpne om det. Da bør de heller fremme et forslag om å oppheve et vedtak enn å la forslaget ligge på vent.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Nils T. Bjørke (Sp) [11:32:06]: Stortingets oppmodningsvedtak til regjeringa står sentralt i styringa mellom storting og regjering. Dei gjev instruksar frå parlamentet i plenum. Med oppmodningsvedtaka følgjer ei klar forventning om at regjeringa skal setja i verk oppmodinga som eit fleirtal i Stortinget stiller seg bak.

Harberg-utvalet føreslo at den årlege meldinga frå regjeringa om oppfølging av oppmodningsvedtaka skulle verta utarbeidd på same tidspunkt som budsjettframlegget. Omsynet var å unngå dobbeltarbeid. Regjeringa

som har gått av, la fram denne meldinga om oppmodningsvedtak saman med budsjettet. Slik kom meldinga til handsaming i stortingssalen før kontrollkomiteen si innstilling om framlegg frå Harberg-utvalet vart handsama i stortingssalen. Meldinga syner at det ligg att viktige oppmodningsvedtak frå den førre regjeringa som den nye må følgja opp.

Regjeringa si oppgåve er å setja i verk det som står i ordlyden i oppmodningsvedtaka. Eit døme der me ikkje er nøgde, er vedtaket frå 25. februar 2021. Då bad Stortinget regjeringa «gjenåpne de arrester der nedleggelse under politireformen har ført til at politiet i dag bruker uforholdsmessig mye tid på transport av fanger». I meldinga skriv ikkje regjeringa at nokon arrestar er opna opp att. Meldinga syner heller ikkje om det finst arrestar som er omfatta av ordlyden i vedtaket, om at «nedleggelse under politireformen har ført til at politiet i dag bruker uforholdsmessig mye tid på transport av fanger». Då er ikkje vedtaket følgt opp.

Om ordlyden i vedtaket er at Stortinget ber om å få lagt fram ei sak, er vedtaket følgt opp når saka er fremja for Stortinget. Eit døme på at dette ikkje er gjort, finn me i vedtaket frå mars 2021, etter kontroll- og konstitusjonskomiteen si handsaming av granskingsutvalets rapport etter feilpraktiseringa av folketrygdlova. Her bad komiteen regjeringa om å koma attende med ei endeleg avklaring av tilhøvet mellom folketrygdlova og EUs trygdeforordning. Då nyttar det ikkje at regjeringa skriv at ein tek sikte på å leggja fram eit framlegg om dette. Regjeringa må leggja framlegget fram for Stortinget før oppfølginga av vedtaket kan avsluttast.

Om regjeringa ikkje ønskjer å følgja opp eit oppmodningsvedtak, skal ikkje rapporteringa avsluttast. Då skal regjeringa leggja fram forslag om å oppheva vedtaket. Etter vedtaket om nasjonalt beredskapslager for korn i 2018 ønskte ikkje Solberg-regjeringa å setja det i verk. Kontroll- og konstitusjonskomiteen peika i ei innstilling i fjor på at då måtte regjeringa fremja eit forslag om å oppheva vedtaket. Opphevingsvedtaket vart fremja i budsjettframlegget i haust, slik at vedtaket ikkje lenger gjeld.

Mens me har handsama denne stortingsmeldinga, har nokre oppmodningsvedtak frå tidlegare vorte følgde opp av den nye regjeringa. Dei kan no avsluttast. Eit døme på dette er oppmodinga om å setja ned eit ekspertutval for å gå igjennom norsk barnevern. Her har den nye regjeringa alt utvida mandatet til utvalet som Solberg-regjeringa sette ned, og difor er arbeidet no ei god oppfølging av det oppmodningsvedtaket. Det lovar godt at den nye regjeringa veit kva det vil seia å setja i verk oppmodingane frå Stortinget.

Carl I. Hagen (FrP) [11:35:51]: Komiteens leder, Peter Frølich, berørte antallet anmodningsvedtak og men-

te det var blitt for mange. Det kan det være ulike meninger om. Det er fordi det som egentlig skjer veldig mye i Stortinget, er en vedvarende valgkamp, det er å vise forskjellen mellom partier og få frem sin egen politikk i motsetning til andre, konkurrerende partiers politikk.

Når man fremmer anmodningsforslag – det er først forslag, det er jo ikke alle som blir vedtatt, det er langt flere som blir fremmet, og som ikke blir vedtatt, enn som blir vedtatt – har det den politiske virkning at man på en måte tvinger alle partier i Stortinget til klart å ta stilling til en politisk problemstilling og dermed klargjøre for velgerne hva de ulike partiene står for. I så måte har anmodningsvedtak en funksjon for å få en bedre opplyst velgerskare.

Så er det klart – og det er jeg enig med Peter Frølich i – at vi må være bevisste på at disse anmodningsvedtakene medfører arbeid med oppfølging i departementene, og da legger vi beslag på arbeidstid. Det bør vi alle sammen også være klar over når vi fremmer anmodningsforslag, at hvis de blir vedtatt, medfører det arbeid for departementer og kanskje for andre. Samtidig skal det være slik at det er Stortinget som er det øverste organ for styringen av Norge, og da er anmodningsvedtak måten å styre regjeringen på i viktige retninger, men kanskje også i noen detalj spørsmål.

Derved kommer vi også inn på virkningen og betydningen av anmodningsvedtak, som representanten Jaffery var innom, som vi kommer tilbake til når vi skal diskutere oppfølgingen av Harberg-utvalgets vurdering av anmodningsvedtak. Der er Fremskrittspartiet og jeg kommet til at de bør være rettslig bindende, mens andre mener at de ikke skal være rettslig bindende, noe som betyr at en regjering egentlig ikke behøver å ta dem så veldig alvorlig, særlig ikke hvis en regjering er trygg på at det ikke er mulig å samle et flertall bak et mistillitsforslag. Den sittende regjering har vel, med sin forståelse overfor SV, en relativ trygghet på at sjansen for at SV skulle stemme for et mistillitsforslag, er relativt lav for øyeblikket. Har vi en flertallsregjering, er det helt klart at den regjeringen ikke behøver å ta hensyn til Stortingets anmodningsvedtak, for da har man, som man sa i gamle dager, flertall i salen, den hønsvaldske parlamentarismen. Dette kommer vi tilbake til. Selv om vi denne gangen har romslig med taletid, så sier flertallet når vi skal diskutere de viktige konstitusjonelle prinsipper, at da skal vi kneble dem som mener noe annet enn oss selv. Men det skal vi altså ta senere.

Så er det fint at vi nå – istedenfor to fullstendig separate tilbakemeldinger på anmodningsvedtak – får én tilbakemelding, slik Harberg-utvalget gikk inn for. Det er en fornuftig ting.

Det er to områder vedrørende disse anmodningsvedtakene jeg gjerne vil knytte noen få ord til. Det ene gjelder

å sikre produksjon av legemidler også i Norge. Man har i flere anmodningsvedtak gått inn for at man skal inngå samarbeid og avtaler med norske produksjonsmiljøer for å sikre nasjonal produksjon. Der er det litt ulike synspunkter i komiteen. Jeg er med i flertallet, som sier at den foregående regjering ikke fulgte dette opp på en forsvarlig måte. De vedtakene som da gjelder, blir stående videre, og den nye regjeringen er nødt til å forholde seg til dem. Det er vel noen av dem som kanskje også er gamle vedtak. Det betyr at om et års tid, når vi får en ny tilbakemelding om anmodningsvedtak, nytter det ikke for den nåværende regjering å vise til at den foregående ikke gjennomførte det. Nå er det den sittende regjering som skal gjennomføre disse vedtakene, slik at vi forhåpentligvis neste år kan utkvittere vedtakene fordi de er fulgt opp av regjeringen. Jeg tror at det å sikre – av beredskapsmessige hensyn – produksjon av viktige legemidler i Norge, er noe pandemien har lært oss alle sammen. Så her håper jeg regjeringen aktivt vil følge dette opp.

Jeg nevnte nå at det kan være gamle vedtak. Da vil jeg vise til innstillingens side 7, om informasjon om eiere av aksjeselskap. Der er det et vedtak, 496 av 16. juni 2014. Det er syv år siden. Enstemmige komiteer har mast om å få oppfølging av dette vedtaket, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjeselskaper som sikrer større åpenhet, med etablering i løpet av 2015.»

Det er selvsagt umulig for den sittende regjeringen å gjennomføre dette vedtaket til punkt og prikke, fordi 2015 er gått. Det var den foregående regjering som skulle gjøre det. Jeg viser til at det har vært relativt omfattende skriverier omkring dette, særlig i Dagens Næringsliv, om at det er bedrifter i Norge som man umulig har kunnet greie å finne ut hvem som egentlig eier, og hvem som egentlig styrer. Det er nettopp det dette forslaget tar utgangspunkt i, at vi må få vite hvem som er eiere av bedrifter i Norge. Dette er aktualisert gjennom de omfattende reportasjer som har vært i Dagens Næringsliv.

Det er også snakk om forskrifter for gjeldende lovverk. Det er en samlet komité som mener forskriften må på plass, slik at endringsloven kan tre i kraft. Komiteen anser på denne bakgrunn at anmodningsvedtaket ikke kan utkvitteres, og påpeker at tidsbruken er uheldig.

Da vil jeg få lov til å uttrykke et håp om at den sittende regjering er noe mer ivrig etter å gjennomføre dette vedtaket enn den foregående regjering har vært, og at vi i løpet av våren eller høsten kan få gjennomslag, slik at dette vedtaket kan utkvitteres. Det må være slik at hvem som eier bedrifter i Norge, skal være kjent. Det skal ikke være noe man skjuler gjennom mange forskjellige konstruksjoner og eierskap i utlandet, i forskjellige land som har ulik lovgivning på dette området.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:43:55]: På side 5 i innstillingen står det om Nav-rettskandalen under overskriften «Granskingsutvalgets rapport, håndtering av tidligere saker. Vedtak 773, 23. mars 2021». Det er en utrolig viktig sak, som berører tusenvis av mennesker. Jeg er glad for at en samlet komité påpeker det som skjer, at statsråd Hadia Tajik sendte ut et høringsbrev den 25. juni i 2021, med frist den 25. oktober, om å endre folketrykklovens krav om oppholds krav. Når det gjelder vedtaket, så er det vedtaket ikke fulgt opp, og derfor er det en anmerkning på det punktet.

Nav-rettskandalen er utrolig alvorlig, og det handlet om forholdet mellom EØS-avtalen og norsk lov. Her ble det gjort store feil som berørte mange, og det har i senere tid blitt avklart at problemet startet så tidlig som 1. januar 1994. Altså: Det er veldig uoversiktlig og vanskelig å få oversikt over dem som er berørt. Derfor vil jeg bare anføre at de som er rammet av Nav-rettskandalen må få oppreisning. Det er et stort arbeid, hvor ofrene må få bedre oppfølging enn det som er tilfellet i dag, slik at vi kan følge opp alle de nødvendige, klare uttalelser som ble gitt fra denne talerstolen i forbindelse med at saken dukket opp i sin tid.

Videre er det helt opplagt at Nav-rettskandalen må følges opp med en gjennomgang av Navs organisasjon. Denne regjeringa har fokus på en tillitsreform, altså at førstelinja i Nav får økt myndighet og ansvar. Ikke minst er det viktig med hensyn til arbeidsavklaringspenger, som var en sentral ordning i forbindelse med Nav-rettskandalen.

Jeg vil bare til slutt referere det som statsråd Tajik sa i Dagbladet i går, den 14. februar: «Vi jobber nå med en lovproposisjon for å følge opp Trygdekoordineringsutvalgets forslag.»

Det er meget viktig at den proposisjonen kommer til Stortinget så raskt som mulig, slik at vi får en klar lov, og slik at det ikke skal være noen tvil om hva som er rettsgrunnlaget for kommende saker i slike tilfeller.

Audun Lysbakken (SV) [11:47:07]: Når vi etter gjennomgangen i fagkomiteene ser hvor mange anmodningsvedtak som ikke er fulgt opp, må jeg si at det – i hvert fall for noen komiteers del – er oppsiktsvekkende høye tall. Eksempelet som kontrollkomiteen har pekt på med utdanningskomiteen, som rapporterer at regjeringen i 2020–2021-sesjonen kun fulgte opp 19 av 69 anmodninger, illustrerer det godt. Det går kanskje an å gruppere disse forglemmelsene – eller hva vi skal kalle dem – inn i to. Det ene er at det ser ut til å være en god del anmodningsvedtak som man kan si koker bort i kålen, og som av ulike grunner aldri blir fulgt opp. Så er det også noen hvor handlingsmåten i hvert fall minner om politisk obstruksjon. Jeg tenker at den mang-

lende gjennomføringen av Stortingets klare vedtak når det gjelder tidlig ultralyd og NIPT, er eksempler på det.

Vi ser også eksempler på at der det egentlig ikke er rom for å misforstå Stortingets intensjon, anses et anmodningsvedtak fra departementets side likevel som utkvittert ved hjelp av noe som er kvalitativt annerledes enn det Stortinget har bedt om. Et eksempel på det er Stortingets vedtak om produksjonskapasitet for kritisk medisinsk utstyr, der regjeringens svar var å peke på lagerkapasitet, som jo åpenbart er noe annet.

Jeg sier dette fordi jeg tenker at vi nå er i en situasjon med en ny regjering, med nye muligheter til å ta Stortingets anmodningsvedtak mer på alvor og følge dem opp på en grundigere måte enn det jeg synes vi nå har fått dokumentert har vært standarden de siste årene. Den oppfordringen håper jeg regjeringen tar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:49:32]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester (Innst. 125 S (2021–2022), jf. Dokument 3:13 (2020–2021))

Even Eriksen (A) [11:49:54] (ordfører for saken): For noen uker siden besøkte jeg Frankmotunet i Foll-dal, et fantastisk sted som tilbyr døgnbehandling i fellesskap for voksne med alvorlig rusavhengighet, og det med nærhet til dyr og natur. Der var jeg så heldig å få prate med flere av beboerne. Den jobben de ansatte på Frankmo gjør hver eneste dag, betyr alt for dem. Gode, spesialiserte, desentraliserte fellesskap er eksempler på viktige institusjoner innen rus og psykiatri. Den rapporten Stortinget behandler i dag, handler til sjunde og sist om beboerne på Frankmo og andre viktige helsetilbud innen rus og psykiatri. Det handler om å gi et godt helsetilbud til alle.

Jeg har lyst til å takke Riksrevisjonen for jobben med rapporten, der målet med undersøkelsen har vært å vurdere om personer med psykiske plager og lidelser har likeverdig tilgang til psykiske helsetjenester med god kvalitet, og hvordan statlige virkemidler er innrettet for å støtte spesialisthelsetjenestens og kommunenes arbeid.

Det er mange ting å ta tak i og flere sider ved denne saken som fortjener stor oppmerksomhet. Jeg håper derfor den påfølgende debatten kan kaste lys over flere av de viktige poengene i Riksrevisjonens rapport. Det fortjener den, og jeg velger å framheve noen av punktene nå.

Det er jo en glede å være saksordfører i en så viktig sak, der kontroll- og konstitusjonskomiteen er enige om

det meste, med unntak av et par særmerknader. Vi er alle enige om at psykiske plager og lidelser er en av de store samfunns- og helseutfordringene vi har i Norge. For folk med psykiske helseplager er det helt avgjørende å få hjelp der de er, om det er på skolen, på arbeidsplassen, på sykehjem, osv.

Det er dessverre bare å vise til tragiske enkelthendelser i samfunnet det siste året. Disse hendelsene viser hvor alvorlig psykiske helseplager kan bli, og understreker viktigheten av et helsevesen som fanger opp innbyggere med utfordringer, og som har god nok kompetanse og ressurser til å følge opp hver enkelt. I tillegg er vi nå på veg ut av en pandemi – bank i bordet, president – en pandemi som har vært svært krevende for mange. I den sammenheng er det behov for særlig innsats overfor barn og unges psykiske helse.

For vi har fortsatt en veg å gå. Det er en enstemmig komité som stiller seg bak og viser til Riksrevisjonens funn og kritikk. Det er alvorlig at mange med psykiske plager og lidelser ikke får hjelp når de trenger det, og at dette varierer avhengig av hvor i landet man kommer fra. Det er alvorlig at mange kommuner ikke har et godt nok behandlingstilbud til ungdom med psykiske plager og rusproblemer. Det er alvorlig at mange poliklinikker innen psykisk helsevern ikke har gode nok rammebetingelser for å gi god behandling til ungdom med psykiske plager og rusproblemer, og at flere ikke får tilbud om behandling som anbefales av Helsedirektoratet. Samtidig er det sterkt kritikkverdige at psykisk helsevern ikke prioriteres over somatikken, altså den gylne regel. Oppfølging og styringssignal fra departementet har ikke vært god nok. Dette er Riksrevisjonens konklusjoner.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen mener det er viktig å lytte til funnene og jobbe for å bedre tilbudet til alle som har behov for hjelp. Stikkordene er både lavterskel psykisk helsehjelp og en forpliktende kvalitetsreform og opptrapping innen psykisk helsevern.

Komiteen mener det er for dårlig at en av ti kommuner ikke tilbyr noen behandling for barn og unge med psykiske plager utover den hjelpen fastlegene står for. Det er for dårlig at tre av ti kommuner ikke jobber oppsøkende overfor voksne med psykiske plager, som også kan ha samtidige rusproblemer. Det er heller ikke bra at tre av fire helseforetak ikke innfridde ventetidskravet for barn og unge. Rapporten slår fast at det er store variasjoner mellom helseforetakene i hvor lenge en pasient må vente på behandling. Avhengig av hvor du bor, risikerer du å vente 28 dager eller hele 72 dager. Er man i en situasjon der man trenger hjelp, skulle man helst hatt hjelpen i går, ikke om 72 dager.

Et tverrpolitisk storting har tidligere uttalt at det er avgjørende å sikre gode psykiske helsetjenester til hele befolkningen. Derfor har kontroll- og konstitusjonsko-

miteen kommet med en så tydelig innstilling. Her forventer vi at regjeringen tar tak, og det er jeg sikker på at helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol kommer til å gjøre.

Til slutt vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid i denne utrolig viktige saken.

Sandra Bruflot (H) [11:55:13]: Det kan ikke være sånn at dersom man brekker et bein, får man hjelp med én gang, men hvis dagene fylles av mørke og vonde tanker, eller man blir avhengig av rus, får man ikke den hjelpen man trenger. Pasienter skal ha det samme gode tilbudet uansett hvor man bor i landet, og når Riksrevisjonen peker på at det ikke er sånn, er det alvorlig.

Det er satt i gang flere ting for at også kommunene skal kunne ta sin del av ansvaret for at vi har gode helsetjenester i hele landet. Kommuneøkonomien er styrket, det er brukt øremerkede tilskudd, lov- og regelverk er tydeliggjort, og det kommer en ny veileder. Fra 2016 til 2020 er det nesten 2 600 nye årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid. Alle kommuner skal ha sin egen psykolog, og innen utgangen av 2019 hadde 94 pst. av kommunene dette. Det er bra, men vi må holde trykket oppe for å sikre at alle får de helsetjenestene de skal ha, uavhengig av hvor de bor i landet, og også når det er psykiske lidelser de trenger hjelp med.

Når tre av fire helseforetak ikke møter ventetidskravet for barn og unge og to av dem ikke innfrir kravet for voksne, er ikke det bra nok. Når én av ti kommuner ikke tilbyr noen behandling for barn og unge med psykiske plager utover den behandlingen fastlegene kan gi, er ikke det bra nok. Halvparten av kommunene har ikke oppsøkende tjenester til barn og unge med psykiske lidelser. Nesten 30 pst. av kommunene har ikke oppsøkende tjenester til voksne. Det viser oss at både storting, regjering, helseforetak og kommuner har en jobb å gjøre.

Når vi står i helsekø, har vi livene våre på vent, vi fungerer ikke sånn som vi pleier. Det er ikke sånn at det endrer seg dersom det er psykiske lidelser eller rus vi sliter med. Kanskje er det desto vanskeligere – fordi det ikke synes. Vi har ikke krykker som gjør at man ser hvorfor vi ikke kan følge ungene på fotballtrening eller ikke er på jobb.

Derfor var kortere helsekøer noe av det viktigste for Høyre da vi gikk inn i regjeringskontorene i 2013, og ventetidene har gått ned. Fra 2013 til 2020 har ventetidene innen psykisk helsevern gått ned med ni dager for barn og unge, ti dager for voksne. Men vi er selvfølgelig ikke fornøyde, og tallene som kommer fram, er ikke gode. Målet må uansett være at ventetidene går enda lenger ned.

Den gylne regel, at veksten i psykisk helse og rus skulle være større enn i somatikk, skulle bidra til nett-

opp det. Vi har ikke nådd målene for psykisk helse, men vi nådde dem for rus. Nå er den gylne regel helt fjernet som mål, og jeg spør meg selv om hvordan stoda hadde vært uten den målsettingen, uten den forventningen, og hva det vil gjøre med prioriteringene i helseforetakene framover.

Nils T. Bjørke (Sp) [11:58:42]: I handsaminga av denne rapporten må me sjå i augo at det er eit problem som mange har freista å løysa før oss. Me har eit ynske om at psykisk og fysisk helse skal vera likestilte, og at folk med psykiske helseplager skal få hjelp der dei er. Riksrevisjonen har synt oss at det er ein lang veg for å koma dit.

I 2009 handsama kontroll- og konstitusjonskomiteen ein rapport som fortalde mykje av det same som denne. Då – som no – var det store skilnader mellom helseregionane sitt tilbod til vaksne med psykiske problem. Då – som no – var komiteen oppteken av eit likeverdig tilbod innanfor psykisk helsevern, uavhengig av kvar ein bur.

Denne rapporten syner òg at mange av dei unge som treng psykiatrien mest, ikkje får eit tilbod tilpassa behova. Mange unge med psykiske lidingar og rusmiddelproblem vert viste til handsaming for vaksne. Mange av dei som arbeider i barne- og ungdomspsykiatrien har ikkje høve til å utvikla faget sitt. Arbeid med fag er naudsynt om me skal ha eit godt spesialisert tilbod til unge med psykiske lidingar og rusmiddelproblem.

Den beste kunnskapen me har om korleis ein vert frisk av psykisk sjukdom, vert ikkje nytta når pasientane kjem. Staten styrer kvaliteten i sjukehusa utan å spørja om handsaminga gjer folk friske. Poliklinikkane opplever at ventetider og inntenningskrav er viktigare forventingar enn kva effekt folk har av tilbodet. Då må me spørja om dette er å styra mot rette mål.

Vidare vert det reist kritikk om at den gylne regel er vekke. Då må ein sjå litt på kva Riksrevisjonen faktisk seier om den gylne regel. Ein seier at dei regionale helseforetaka ikkje klarte å nå måla på seks år. Likevel har ikkje Helse- og omsorgsdepartementet brukt andre verkemiddel enn å følgja opp måloppnåinga gjennom føretaka sine rapporteringar i årleg melding og føretaksmøta mellom departementet og føretaka. Då kan ein spørja seg: Er det då så mykje hjelp i denne regelen?

Om psykisk og fysisk helse skal vera likestilte, må me halda fast ved at psykiatrien skal gje eit likeverdig tilbod til dei som treng det, og eit tilbod som gjer folk friske. Det er etter mi meining å styra mot helsepolitiske mål. Difor er eg nøgd med at den nye regjeringa no har sett ned eit utval for å vurdere korleis me best sikrar politisk styring av sjukehusa mot helsepolitiske mål. Denne rapporten må liggja i botn når utvalet skal leita etter dei gode løysingane.

Carl I. Hagen (FrP) [12:01:54]: Jeg lyttet med stor interesse til Nils T. Bjørkes innlegg, og for en gangs skyld tror jeg jeg kan slutte meg til det aller meste av det han sa. Derfor blir det veldig spennende når vi om kanskje et års tid får se resultatene av alt den nye regjeringen skal rette opp – de tingene som har vært feil. Det blir også spennende å se den utvalgsrapporten som Bjørke nevnte. Når Stortinget gjennom seks år har gitt uttrykk for det samme, uten at noe skjer, da må snart også Stortinget begynne å tenke gjennom om vi her i Stortinget skal bruke andre virkemidler for å få gjennomført det som vi ønsker. Det er en problemstilling vi kommer tilbake til i en annen sammenheng.

La meg referere litt fra innstillingen, side 13, nederst til høyre:

«Komiteen stiller seg bak Riksrevisjonens vurdering av at det er sterkt kritikkverdige departementet ikke har tatt i bruk ytterligere virkemidler når de regionale helseforetakene ikke har klart å nå målet på seks år.»

Det står altså «sterkt kritikkverdige». Hvis det ikke er noen bedring om et år eller to, vil det vel være på tide at det er flere som snakker om et såkalt daddelvedtak mot den sittende og ansvarlige statsråd, hvis vedkommende ikke har gjennomført det som har vært sagt fra Stortinget stort sett enstemmig gjennom seks år.

Det står også, på side 14:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, understreker at det er sterkt kritikkverdige departementet ikke har tatt i bruk ytterligere virkemidler i styringen av den gylne regel når Stortingets forutsetninger har vært så klare og helseforetakene ikke har klart å nå målene.»

Hadde tilsvarende skjedd overfor – la oss si – private bedrifter med et profittmotiv, som er noen skurker etter noens mening her i denne salen, hadde man begynt å snakke om påtalemyndigheten og straffereaksjoner overfor de ansvarlige for ikke å ha fulgt opp overordnede instruksjoner. Det er også en problemstilling som etter hvert bør komme opp til diskusjon.

Så vil jeg takke Riksrevisjonen for å ha vært veldig konkret og klar i sine konklusjoner, og jeg håper at statsråden vil kommentere disse konklusjonene, som er på side 15 i innstillingen, hvor det står:

«Komiteen merker seg at Riksrevisjonen mener Helse- og omsorgsdepartementet bør vurdere» (...).

Jeg håper statsråden vil bekrefte at det vil departementet vurdere. Det samme gjelder for:

«Komiteen merker seg at Riksrevisjonen mener Helse- og omsorgsdepartementet må påse at» – og så kommer det fem strekpunkter.

Jeg håper statsråden vil bekrefte at hun vil påse at disse tingene gjennomføres. Det samme gjelder når det står:

«Komiteen merker seg at Riksrevisjonen mener at Helse- og omsorgsdepartementet bør» – og så kommer det også her en rekke strekpunkter.

Det står også, etter alle disse strekpunktene:

«Komiteen stiller seg bak anbefalingene og ber Riksrevisjonen prioritere å følge utviklingen for et bedre psykisk helsetilbud, særlig for barn og ungdom.»

Da er det viktig at dette egentlig er på lik linje med et enstemmig stortingsvedtak. Selv om det ikke formelt sett er votert over og er et vedtak, har man en enstemmig komité som stiller seg bak disse anbefalingene, og da er det klart at dette bør tas meget alvorlig av statsråden.

Så helt til slutt: Når det påpekes fra Riksrevisjonen og flere talere at det er ulik oppfølging i den kommunale del av psykiatrien, er jo det en selvsagt ting, i og med at den er kommunal, og det er en av de problemstillingene man burde være interessert i. Hvis storting og regjering skal ha styringen med hele det psykiatriske helsetilbudet, burde det kanskje være statlig styrt og ikke delegert til ulike kommuner, som da også har et større problem når det gjelder finansiering. Storting og regjering kan skrive ut mange skatter og avgifter og gjøre andre ting for å spare penger for å få nok penger, mens en kommunes mulighet til å kunne prioritere alt er mye, mye svake. Det er derfor Fremskrittspartiet har gått inn for at helsetjenester generelt sett skal være statlig styrt, organisert og finansiert.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:07:15]: Det er en grunn til at vi står her år etter år, med skiftende røde og blå regjeringer – og uansett hvor gode og sterke intensjoner vi har, klarer vi ikke å nå målene for psykisk helse. Det er en grunn til at psykisk helse og kroniske lidelser blir systematisk underprioritert i helsevesenet vårt.

Det er ikke et spørsmål om intensjoner. Jeg har full tiltro til at både sittende helseminister og tidligere helseministre virkelig har hatt denne problemstillingen øverst på blokka i alle de årene man har slitt med å komme i mål med den gyldne regel. Jeg mener at hovedårsaken her er strukturell, systematisk og ikke minst ideologisk.

Den viktigste skillelinjen i norsk helsepolitikk går i dag ikke mellom rødt og blått. Vi kan skru opp og ned privatiseringen så mye vi vil – det er ikke det som kommer til å løse utfordringene med psykisk helse. Den viktigste skillelinjen i norsk helsepolitikk i dag går mellom grønt og grått, og vi er dessverre blitt sittende med en grå ideologisk forankring av helsepolitikken vår i dag. Det er et system hvor helsevesenet prioriterer ting som kan måltallsfestes og styres etter mekanistiske, bedriftsøkonomiske effektiviseringsprinsipper som ikke fungerer i

praksis, i et system som faktisk baserer seg på at mennesker med fagkunnskap skal hjelpe mennesker med behov.

Når man lytter til innleggene til flere av talerne på talerstolen i dag, forstår man at de dypest sett skjønner denne problemstillingen. Flere av innleggene i dag kunne blitt tolket som støttetaler til en grønn helsepolitikk, og regjeringsplattformen har også mange gode, lovende formuleringer.

Men spørsmålet er: Hva vil vi se i praksis av tiltak fra regjeringen? For det å gå over fra den modellen vi har i dag – med foretakstankegang, med bedriftsbudsjettankegang, med kostnadsoptimalisering og effektivisering – til et system som baserer seg på å la fagfolkene få tiden og tilliten tilbake, og at vi gir de løsningene rom til å finne plass som vi vet trengs, krever utrolig mye målrettet handling over tid og en endring av tankegangen og ideologien til hele helsevesenet vårt.

Det er utfordringene som dagens regjering og helseministeren sitter med, og jeg ønsker dem all lykke til med å ta de utfordringene på alvor.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:10:09]: Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester peker på en rekke områder hvor det er behov for forbedringer. Rapporten understreker alvoret og behovet for endring og en ny kurs.

Undersøkelsen viser at tilgangen til helsetjenester er ulik både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten, og at pasienter risikerer å ikke få hjelp når de trenger det. Arbeidet med å øke og ta i bruk kunnskap om behandling av psykiske lidelser er ikke godt nok. Det arbeides ikke godt nok med kvalitetsforbedringer, og mange sikrer ikke tilstrekkelig brukermedvirkning og pårørendeinvolvering i tjenestene.

Likeverdige helse- og omsorgstjenester er et viktig mål for denne regjeringen, og psykisk helse er et satsingsområde. Vi er opptatt av at hjelpen skal være tilgjengelig og av god kvalitet, uansett hvor du bor, eller hvor du er i livet. I Hurdalsplattformen har vi varslet at vi skal lage en opptrappingsplan for psykisk helse med øremerkede midler og vekt på kommunale tjenester. Den skal sikre økt kvalitet og kapasitet i spesialisthelsetjenesten og styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten.

Arbeidet med opptrappingsplanen skal komme raskt i gang. Funn og anbefalinger fra Riksrevisjonens rapport er til god nytte i dette arbeidet.

Rapporten viser også utfordringer knyttet til behandlingstilbudet til barn og unge. Ungdom med samtidige psykiske lidelser og rusproblemer er særlig sårbar. Det er viktig for meg at barn og unge får spesiell oppmerksomhet i den kommende opptrappingsplanen. Vi

skal høre deres stemmer og tilpasse tjenestene så de tref-fer slik de skal.

Jeg kan nevne at det arbeides med å utvikle og prøve ut kommunale lavterskel behandlingstilbud for barn og unge med psykiske plager og begynnende rusproblemer, og vi prøver ut ambulans behandling, slik som FACT ung-team.

Vi er også i gang med å forberede en forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet, og vi skal utarbeide et nasjonalt program for rusforebyggende arbeid blant barn og unge. Som en del av reformarbeidet skal Helse- direktoratet utrede hvordan rusbehandling for barn og unge bør tilbys, og foreslå konkret hvordan tjenesten kan styrkes.

I tillegg har helseregionene fått i oppdrag å styrke psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Jeg registrerer at Riksrevisjonen kritiserer den forrige regjeringen for ikke å ha innfridd sin gylne prioriteringsregel. Vår regjering ønsker ikke å videreføre denne regelen, men innfører i stedet et tydeligere styringsmål om å øke aktivitetsnivået i psykisk helsevern. Vi innfører også et krav om å øke aktiviteten for døgnbehandling. Regjeringen opprettholder ventetidsmål for psykisk helsevern og rusbehandling, fordi disse pasientene har et særlig behov for å få rask hjelp. Vi har også et mål om at alle som blir henvist, skal få tilbud om en vurderings- samtale. Vi begynner der vi mener behovet er størst, i psykisk helsevern for barn og unge.

Rapporten fra Riksrevisjonen er et viktig kunns- kapsgrunnlag, og jeg tar med meg det når regjeringen nå skal vurdere forbedringer og videreutvikling av tilbu- det til personer med psykiske helseutfordringer og rus- problemer. Vi har stilt krav i foretaksmøtet om at de re- gionale helseforetakene skal følge opp rapporten. Rap- porten trekkes også fram i tildelingsbrevet til statsfor- valterne og i tilskuddet til de ulike kompetansesentrene på feltet.

Statsråden vil følge opp innstillingen og Stortingets vedtak og behandling.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [12:14:58]: Den of- fentlege debatten om psykisk helse har vore stor dei siste åra, og for mange var det den viktigaste saka i fjorår- ets val.

Ein av grunnane til det er at mange opplever at ned- bygginga av spesialiserte tenester og flyttinga av ansvar over til kommunane har gått for langt. Talet på innleg- gingar har gått opp, mens liggetida har gått ned. Mange endar som svingdørspasientar og møter fleire forskjellige behandlarar i eit fragmentert system. Det rammar dei sjukaste hardast, og det gjer at personar med lette lidin- gar kan bli sjukare. Å bli avvist av dei som skal hjelpe oss, kan òg gjere oss sjukare.

Utfordringane er komplekse og samansette, og det var bl.a. bakteppet for fjorårets rusreform, utan tiltak for opptrapping av behandlingstilbod eller friske midlar.

Før helga hadde eg ein samtale med ein kollega her på huset, der me bl.a. snakka om at eg saknar min tidle- gare arbeidsplass som sjukepleiar innan psykisk helse. Eg saknar kollegaene mine der, dei dåverande kollegae- ne mine, og pasientane. Som sjukepleiar kan ein gjere ein forskjell for pasientane der og då, men det er her i denne salen eg kan gjere den største forskjellen.

Rapporten til Riksrevisjonen er ei omfattande to- talvurdering som viser at tilbodet ikkje har vore godt nok. Oppsummeringa er at psykisk helsevern ikkje er prioritert i tråd med politiske målsettingar, og det er manglande kunnskap om kva behandling som gjev ef- fekt. Der kunnskap om effekt finst, blir han ikkje teken i bruk, og måten ein har styrt på for å følgje opp kvalitet, har ikkje fanga opp desse svakheitene.

Me skal ikkje ha det sånn at postadressa vår skal av- gjere kva hjelp me får, eller om me får hjelp i det heile. Via forskjellige endringar føreslår kontroll- og konstitu- sjonskomiteen og helseministeren å følgje opp helsefø- retaka på ein mykje betre måte enn den førre. Eg skal ikkje svare på vegner av henne, men eg veit at føretaka allereie har fått fleire føringar om at dei skal prioritere psykisk helse. Skal me få til ei større satsing på psykisk helse, treng me ein helseminister som set større krav til sjukehusa våre. Det har me fått no.

Som ei følgd av særleg pandemien, men òg alle for- holda som er skildra i rapporten, treng ein ein særleg innsats for den psykiske helsa til barn og unge. Senter- parti–Arbeidarparti-regjeringa vil rette opp i uverdige forhold og har difor styrkt arbeidet retta mot barn og unge i årets statsbudsjett. Samanlikna med 2021 er det gjeve 55,5 mill. kr til etablering og evaluering av FACT ung-team, som er tverrfaglege og oppsøkjande team ret- ta mot barn og unge med langvarige og samansette be- hov, og totalt har Senterparti–Arbeidarparti-regjeringa løyvd ei styrking på 250 mill. kr til arbeidet med den psykiske helsa til barn og unge i 2022. I tillegg har regje- ringa løyvd ei styrking på 40 mill. kr til ACT- og FACT- team for vaksne. Regjeringa har òg auka løyvinga til kommunane og fylkeskommunane og auka grunnfi- nansieringa av sjukehusa for å leggje til rette for auka be- handling innan psykisk helsevern og tverrfagleg spesia- lisert rusbehandling. I tiltakspakken for helse var psy- kisk helse prioritert, både lågterskeltilbod og tilbod spe- sielt retta mot studentane.

Eg kan snakke meg varm om det me har gjort sidan Senterpartiet og Arbeidarpartiet kom inn i regjering i oktober. Det som er poenget mitt, er at Senterparti–Ar- beidarparti-regjeringa vil rette opp i uverdige forhold, og dette er berre starten. Me har forplikta oss til ein opp-

trappingsplan for psykisk helse og ei reform for ru-somsorga. Arbeidet er allereie i gang, og eg ser fram til å ha betre hjelpetilbod, sånn at me kan rette opp i kritikken Riksrevisjonen har hatt mot førre regjering. Det vil gje ei verdig og fagleg forsvarleg helsehjelp for bl.a. pasientane mine.

Lubna Bobby Jaffery (A) [12:19:07]: Det sies at det ikke er gull alt som glimrer, og det gjelder også den gylne regelen som høyreregjeringen innførte. Ikke i et eneste av sine åtte år klarte Høyre å levere på sin egen regel.

Representanten Bruflot brukte mye av innlegget sitt på å snakke om hvordan kommunene i større grad må ta et ansvar. Nå vet vi at den psykiske helsetjenesten er et samspill mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten. Vi vet også at den forrige regjeringen ansatte kommunepsykologer. Mange av oss har vært ute og reist, og det er ikke sånn at én kommunepsykolog i en enkelt kommune vil hjelpe mennesker med sammen-satte problemstillinger hvis ikke resten av helsetilbudet er godt nok utbygd. Man trenger mer enn en kommunepsykolog for å løse opp i de utfordringene vi møter i samfunnet.

Det var en klok dame som sa at alt henger sammen med alt, og da er det klart at styrking av kommuneøkonomien og bevilgninger til kommunene så de faktisk kan utøve bedre omsorg for dem som trenger det aller mest, er viktig. Det har denne regjeringen prioritert.

Jeg hører mange i debatten beskrive problemene, men de kommer ikke med noen løsninger. Det har Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering gjort. Min medrepresentant Klungland refererte til flere av bevilgningene som har kommet i statsbudsjettet. Det har også i tillegg kommet styrking til sykehusene. Statsråden har også sagt at hun har satt i gang arbeidet med opptrappingsplan på det psykiske helsefeltet. Jeg tenker at alle disse tingene ikke bare beskriver problemet, de tar også faktisk tak i det.

Det er klart at også fastlegene våre er viktige, for når man begynner å oppleve at man sliter med sin psykiske helse – mange mennesker gjør det, men de fleste opplever heldigvis bare lette til moderate problemer gjennom livet sitt – er det ofte fastlegen man går til først. Hvis man ikke har en fastlege å gå til, hvem skal da henvise en videre til spesialisthelsetjenesten? Også fastlegebiten er viktig å se på, og det har denne regjeringen varslet at man skal.

Dette er en viktig sak for mange partier – kanskje for alle partier, vil jeg si – men da er det viktig at man er med på å løfte inn der det faktisk fungerer. Det finnes mange gode eksempler der man har brukt de pengene som har kommet fra staten, på å finansiere opp tilbudet. Jeg kan

selvfølgelig skryte av min egen kommune, Bergen, der man har opprettet lavterskeltilbud i Barne- og familie-hjelpen. Under pandemien ble det opprettet rask psykisk helsehjelp og også kveldstilbud. Det er ikke sånn at Kommune-Norge ikke gjør jobben sin, men det må være et samspill og et gjennomgående godt tilbud i tjenestene. Hvis ikke hodet snakker med armen, vil ikke dette fungere.

Svein Harberg (H) [12:22:55]: Jeg må ta ordet bare så det ikke skal henge igjen en misforståelse som jeg tror helt utilsiktet kunne oppstå etter Hagens innlegg, der han refererte til en merknad der det står at komiteens flertall, «alle unntatt medlemmene fra Høyre», kritiserte at det ikke var satt inn ytterligere virkemidler når det gjelder styringen av den gylne regel. Det er riktig, og det er fordi Høyre har en egen merknad på siden før, på side 13, der vi for det første minner om at regjeringen Solberg gjeninnførte den gylne regel i 2014, og at det var utfordrende fordi det var slik at noen helseforetak oppnådde riktig resultat det ene året, men ikke nødvendigvis det neste året, så det var ingen stabilitet i det. Det gikk altså litt fram og tilbake mellom helseforetakene hvem som oppnådde resultatet og ikke, og det er litt krevende, for da er det ikke så ensartet hvordan en skal sette inn støtet for å få det til å virke.

Jeg er glad for at komiteen samlet har stor oppmerksomhet rundt dette, og vil bare avslutte med å peke på at alle, altså en enstemmig komité, slutter seg til Riksrevisjonens funn og kritikk, og det samme med Riksrevisjonens anbefalinger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:24:29]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF (Innst. 136 S (2021–2022), jf. Dokument 8:37 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:25:23] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for samarbeidet i be-

handlingen av representantforslaget om å reforhandle styringsavtalen mellom staten og Enova. Jeg vil også takke for alle høringsinnspill. Felles for dem er budskapet om at det haster med å få på plass en helhetlig politikk og sterkere virkemidler for å hente ut potensialet for energisparing i bygg.

Energieffektivisering har vært på agendaen gjentatte ganger i denne salen. Målet om 10 TWh energisparing ble først introdusert ved behandlingen av energimeldingen i juni 2016. Nærmere fem år er gått uten at det har blitt fulgt opp, verken i form av en handlingsplan for energieffektivisering eller gjennom forslag til konkrete virkemidler for å nå målet om 10 TWh energisparing i bygg.

Enova og Klima- og energifondet er et viktig verktøy for å nå Norges klimaforpliktelser og skal medvirke til omstillingen til lavutslippssamfunnet. Innen 2030 skal 55 pst. av de norske klimagassutslippene kuttes målt mot 1990-nivået. For å klare dette må Norge produsere mer kraft og bygge bedre overføringsnett som en forutsetning for å skape nye grønne næringer og å elektrifisere samfunnet. Dette skal skje samtidig som vi står i en strømpriskrise. Enova må derfor utvikles og forsterkes.

Jeg vil sitere bl.a. Huseierne, i brev til klima- og miljøministeren:

«Støtte til introduksjon av ny teknologi er viktig, men ikke alene nok til at vi når våre mål for klimakutt og energisparing.»

Jeg er svært glad for at regjeringen nå skal gå i gang med å følge opp Stortingets vedtak ved å utarbeide en plan med et sett med tiltak som skal redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030 og øke strømproduksjonen i bygg, og at ansvaret med enøktiltak med kjent og velprøvd teknologi og egen strømproduksjon i husholdningene skal vurderes overført til Husbanken innen revidert statsbudsjett for 2022.

Nå er det også viktig at Enova benytter rammen på 300 mill. kr til husholdningene som følge av Enova-avtalen, i tillegg til de 100 mill. kr som kom som en enighet mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti, og ikke minst at det redegjøres for arbeidet med enøktiltak i husholdningene i statsbudsjettet for 2023.

Da vil jeg på vegne av komiteen fremme komiteens tilrådning, fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, og anbefale at representantforslaget fra stortingsrepresentanten Sofie Marhaug, om å reforhandle styringsavtalen med Enova, ikke vedtas.

Presidenten: Presidenten gjør for ordens skyld oppmerksom på at det ikke er nødvendig å ta opp komite-

ens innstilling, da den er å anse som tatt opp når innstillingen er avgitt.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:28:50]: I løpet av knappe åtte år skal vi kutte enorme mengder CO₂-utslipp. Det vil kreve tøffe prioriteringer. Enova er et viktig verktøy om vi skal være i stand til å nå disse målene. Det har vært helt avgjørende at Solberg-regjeringen har styrket Enova så betydelig som vi har gjort de siste årene, og Høyre mener det er viktig at Enova spisses inn som et klimaverktøy framover.

Enova har gjort det mulig med verdens reneste aluminiumsverk på Karmøy, Nord-Europas største biogassanlegg på Skogn, verdens største flytende havvindpark og utslippsfrie løsninger i ferge- og tungtransporten. Nylig ble det bevilget over 1 mrd. kr til hydrogenprosjekter – en viktig energibærer som kan bidra til å kutte utslipp der det i dag ikke finnes andre kommersielt tilgjengelige løsninger. Enova bidrar med andre ord med nødvendig risikoavlastning som på sikt kan føre til lavere kostnader og store framskritt innen teknologi, og det kommer også husholdninger og folk til gode.

Samtidig er det ingen tvil om at det er en tett kobling mellom det å kutte CO₂-utslipp og det å ha et effektivt energisystem, og vi har høye ambisjoner for energieffektivisering i eksisterende og nye bygg. Den billigste strømmen er den folk ikke trenger å bruke. Høyre er også krystallklare på at Enova-påslaget på nett tariffen skal komme folk og husholdninger til gode. Det er en av grunnene til at Solberg-regjeringen i den nye styringsavtalen økte potten hos Enova som skal gå til tiltak for husholdninger og forbrukere, til minimum 300 mill. kr. Når Enova i fjor ikke evnet å utbetale hele det beløpet, betyr det to ting: Det ene er at Enova må få på plass nye, gode program rettet mot husholdninger og forbrukere, og det andre er at regjeringen må følge opp neste år for å sikre at dette oppfylles som et krav i styringsavtalen.

Jeg tror uansett det er viktig at vi politikere er litt tilbakeholdne med å detaljstyre hvilke enøktiltak Enova skal bevilge penger til. Dersom Enova feks. blir nødt til å støtte det som er lønnsomme energitiltak i et marked som fungerer, kan det også føre til at leverandørene av disse tiltakene setter en kunstig høy pris. Da blir det dyrere for alle, og kanskje særlig for de forbrukerne som ikke får støtte fra Enova.

Så tror også Høyre det i årene framover kan være behov for nye støtteordninger med mer sosial profil og innretning. For oss er det viktig at slike eventuelle støtteordninger utløser energieffektiviseringstiltak som ellers ikke ville oppstått i markedet. Skal vi sikre rimelig strøm for folk i årene framover, er det viktigste at vi bygger ut mer fornybar kraft. Men vi må også lykkes med energieff-

fektivisering, og da særlig i bygg, og da må vi ha gode ordninger for det.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:31:42]: For oss som har vokst opp 1980- og 1990-tallet, var enøk et hedersord, og vinterens høye strømpriser har heldigvis skapt et nytt fokus på enøk, eller energiøkonomisering. Det er ingen tvil om at Norge har sovet lenge i timen, og vi har sløst med strømmen – det må vi ha lov å si i etterpåklokskapens lys. Vi skal ikke så langt over svenskegrensen før vi ser at det er en helt annen holdning til hvordan vi bruker strøm.

God tilgang til ren og billig kraft er ingen unnskyldning for å sløse med strøm. Enova er et redskap blant flere for å redusere sløsing med strøm og for å stimulere til strømeffektive tiltak både i husholdninger og i næringsliv. Men Enova har også noen andre formål. Det skal også være et viktig klima- og næringspolitisk virkemiddel og bidra til at Norge reduserer klimagassutslippene – og det er ingen motsetning mellom disse formålene.

For inneværende år styrket regjeringspartiene og SV støtten til Enova betydelig, nettopp for å styrke statens rolle i omstillingen til et mer klimavennlig samfunn. Enova er statens redskap for å bidra til risikoavlastning og stimulere til teknologiutvikling gjennom å gi støtte til en rekke ulike tiltak – tiltak som spenner fra å styrke infrastrukturen for nullutslippskjøretøy til satsing på hydrogen, grønn skipsfart og utfasing av gass og olje som energikilde i industrien, som vi har mange eksempler på. Det siste er ofte forbundet med stor risiko for næringslivet da initialkostnadene ofte er store og usikre. Enova kan som partner bidra til å få gjennomført prosjekter som ellers ikke ville blitt gjennomført, og sørge for at ny teknologi innføres og synliggjøres.

De som nå forsøker å framstille det som at Enova ikke lenger bidrar til energieffektivisering i husholdningene, tar feil. Hele 400 mill. kr ble satt av til det formålet. Til sammen 750 mill. kr er en del av den pakken som regjeringspartiene og SV har i budsjettet. De midlene vil bli brukt til utslippskutt, teknologiutvikling og omstilling i næringslivet og satsing på hurtigladeinfrastruktur for elbil. I tillegg er det sånn at Enova i første kvartal nå lanserer støtte til nye tiltak for husholdningene og forbrukerne. Teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon er førende for tiltakene som vil favne bredere enn bare energieffektivisering.

Stortinget har slått fast at energibruken i bygg skal reduseres med 10 TWh innen 2030, og da trengs det kraftige virkemidler. Regjeringen kommer til å sørge for at Enova er en del av det virkemiddelapparatet også i framtiden.

Sofie Marhaug (R) [12:34:52]: Denne vinteren har strømprisene vært skyhøye, og ifølge Norges vassdrags-

og energidirektorat, NVE, må vi belage oss på fortsatt høye strømreregninger. Et verktøy for både å redusere regninger og spare klima og natur for sløsing med strøm er energieffektivisering, og det er all grunn til å tro at folk ønsker å spare på strømmen. Ofte koster det å etterisolere, oppgradere eller installere f.eks. varmepumper eller solcellepaneler på taket. Da er Enova fortsatt lite til hjelp, for der gjelder den motsatte logikken av den vi finner i Lukas-evangeliet: Det er lettere for en kamel å gå gjennom et nåløyne enn for en fattig å komme inn i Enovas rike!

Det er veldokumentert at Enova ikke har tilbakebetalt påslag i nettleien som skal gå til husholdningene. Det er alvorlig fordi det svekker tilliten til statens eget redskap for energieffektivisering. Støtteordningene for solenergi krever som regel en egenkapital på flere hundre tusen kroner, selv med regjeringens forsterkning – eller som et av komitemedlemmene, Mani Hussaini, sa i et intervju om sine egne sjanser:

«Det er veldig dyrt! Prisen kom på 240 000 for å sette 36 paneler på taket. Det er penger jeg ikke har.»

I budsjettforliket med SV har det blitt enighet om å bruke Husbanken i stedet for Enova for å nå ut til vanlige husholdninger. Det er interessant, men en sånn omlegging tar tid. Vi i Rødt synes det er merkelig at Enova skal få fortsette som før, etter de samme prinsippene som før. Rødt hadde håpet at en ny regjering ville bety en ny politikk.

Jeg vil minne Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV om at de senest våren 2021 fremmet forslag og merknader om å endre styringsavtalen med Enova og understreket at energieffektivisering skulle være en sentral del av mandatet. Som den samme representanten Hussaini understreket i det allerede refererte intervjuet:

«Den forrige regjering var opptatt av at Enova kun skulle satse på helt ny teknologi. Der er vi uenige. Alle strømkunder betaler en avgift til Enova, da mener vi at det må komme husholdningene til gode. Jeg skulle ønske at folk enten fikk støtte eller rimelige lån til å etterisolere gamle hus og bytte vinduer, det er egentlig det som virkelig monner og sparer energi.»

Jeg er helt enig med representanten Hussaini i denne beskrivelsen. I dag har Hussaini og andre rød-grønne representanter mulighet til å støtte Rødts forslag om å reforhandle styringsavtalen med Enova, slik de foreslo senest våren 2021, sånn at det blir en institusjon for å gjenreise energieffektivisering for folk med vanlig og dårlig råd.

Med dette er Rødts forslag fremmet.

Presidenten: Da har representanten Sofie Marhaug tatt opp de forslagene hun refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [12:38:18]: Energieffektivisering er noe av det viktigste vi kan gjøre for å spare natur for unødvendige inngrep og klimaet for store utslipp som fører til klimakrise. I tillegg vil det gi forbrukerne et varig vern mot høye strømpriser.

De siste årene har folk gitt langt mer i støtte til Enova enn Enova har gitt tilbake til forbrukerne. Det er vi nødt til å endre på. Derfor fikk SV gjennomslag i budsjettforhandlingene for å øke den støtten som husholdningene får fra Enova det kommende året.

Vi må også, som enigheten med regjeringspartiene viser, se på hvordan vi organiserer dette arbeidet best framover. Vi tror at det å gi ansvaret for energieffektivisering i husholdningene til Husbanken er en mye bedre løsning, hvor man vil ha mulighet for å skreddersy støtten inn mot dem som trenger det mest, på en bedre måte. Det er et faktum at undersøkelser viser at det ofte er de av oss med god råd som har mulighet til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak, for selv med Enova-støtten er investeringskostnadene til tider ganske høye.

En viktig ting som vi fikk gjennomslag for i budsjettavtalen, og som er et målrettet tiltak, som ble presentert for noen uker siden, var å gi 100 mill. kr til kommunene for oppgradering av kommunale leiligheter. Dette er et veldig treffsikkert tiltak som sikrer at de med dårligst råd og som leier en leilighet, og som ikke høster gevinsten av selv å investere i enøktiltak, faktisk får en støtte til det. Ingen av forslagene som er fremmet og som vi ikke står bak i dag, ville ha gitt en slik støtte. Man ber generelt om at Enova skal bli bedre, men det er ikke noe i dette som ville ha sikret dem med dårlig råd en bedre enøkstøtte. Det gjør de 100 mill. kr til enøktiltak i kommunale leiligheter, og det er noe vi er nødt til å gjøre mer av framover.

Ola Elvestuen (V) [12:41:39]: Venstre kommer ikke til å støtte forslaget om å reforhandle styringsavtalen med Enova. Den er et godt grunnlag for arbeidet som skal gjøres nå fram mot 2025 og også fram mot 2030. Grunnlaget for det er at det nå målrettes mer mot utslippskutt. Vi skal altså kutte våre utslipp, ifølge det vi har meldt inn til FN, med 50–55 pst. innen 2030. Det er ikke et mål; det er en forpliktelse. Vi skal nå det samme innenfor klimaavtalen vi har med EU. I tillegg har både regjeringen og Venstre lagt til grunn i sine programmer at vi skal kutte våre utslipp med 55 pst. innen 2030.

Vi må kutte mye i ikke-kvotepliktig sektor. Sånn avtalen med EU er nå, er det 40 pst. Det vil bli forsterket til 50 pst., og det er klart at Enova kommer til å bli en veldig viktig del av hvordan vi skal nå de målene. Det er tidligere her blitt vist til tidligere tiltak Enova har satt i gang, enten det er aluminiumsverket på Karmøy, biogass på Skogn eller Hywind Tampen. I løpet av året har vi vel 70

ferger som er utslippsfrie, og vi har støtteordning for varebiler og tungtransport. Dette må videreutvikles.

Problemet med å si at man ønsker å reforhandle og styrke det med enøktiltak – det er veldig bra med enøktiltak – er at da må man også si hva man ønsker å prioritere ned. Vi skal huske på at enøktiltakene i Enova også kommer ut fra et politisk initiativ. Venstre var initiativtaker til støtten på nettavgiften som går til Enova, og til å få på plass enøktilskuddet til private husholdninger fra 2015 og framover. Det vokste fram til 2018, og så er det blitt litt mindre de to siste årene. Det har ligget på 250 mill. kr i året. I den nye styringsavtalen ligger det på 300 mill. kr i året. Jeg vil si at dersom man ønsker å styrke det, er det riktig å gjøre det som er gjort i budsjettforhandlingene, nemlig å målrette 100 mill. kr ekstra på akkurat den delen. Det kan man gjøre også med den styringsavtalen Enova har.

Det er sånn man bør gå inn hvis det er endringer man ønsker å få til. Enova fungerer veldig bra. De gjør jobben sin, med senfaseteknologiutvikling, tidlig markedsintroduksjon og for å få varige markedsendringer. Den oppgaven bør de fortsatt ha – og målrette. Dersom man fra politisk hold ønsker andre prioriteringer, er måten å gjøre det på, det vi gjorde da vi satte i gang satsing på utslippsfrie varebiler og tungtransport, nemlig med en tilleggsavtale med Enova. Det er fullt mulig å lage målrettede tilleggsavtaler med Enova, også med økt støtte. Skal vi nå målene om utslippskutt, er det klart at Enova-støtten og også støtten til Enova må økes i årene framover.

Masud Ghara khani hadde her overtatt presidentplassen.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:44:58]: Folk betaler nå høye strømreregninger for å dekke grunnleggende behov som lys, varme og matlaging. Det var få som forutså at vi skulle havne i en slik situasjon bare for noen måneder siden, men det vi nå vet, er at vi kan få høye strømreregninger i lang tid framover. Derfor ønsker mange å sette i gang tiltak i boligen sin for å redusere forbruket og produsere sin egen strøm. Det er veldig bra og en viktig del av løsningen, men da må støtteordningene bli både flere og mer tilgjengelige enn de er i dag. Slik ordningene er i dag, må man være både bemedlet og energisparingsentusiast for å benytte seg av tilbudet.

Den viktigste kilowattimen er den vi ikke bruker. Energisparing gir lavere strømreregning samtidig som det sparer naturen for unødvendig kraftutbygging. Effektiv bruk av energi vil i tillegg frigi store mengder strøm til andre behov i samfunnet, med andre ord et slags kilderegg om vi gjør det riktig.

Opprinnelig skulle Enova sørge for at energisparing ble attraktivt for både næringslivet og husholdningene. Men over flere år har Enovas mandat beveget seg mer mot tiltak for å kutte utslipp i industrien heller enn å støtte kjente og populære sparetiltak i husholdningene.

Klimatiltak og omstilling i næringslivet er viktige oppgaver som Enova skal fortsette å ha, og Miljøpartiet De Grønne vil styrke Enova på dette feltet. Men det kan ikke gå på bekostning av den helt nødvendige jobben med energisparing i husholdningene. Når kun et fåtall i befolkningen kjenner ordningene og tilskuddene ikke blir brukt, er det noe som ikke fungerer. Det burde være en selvfølge at alle midlene som husholdningene betaler inn til energifondet, faktisk betales ut igjen som støtte til energisparing. Når ikke Enova gjør dette, må noen andre gjøre det.

Miljøpartiet De Grønne vil at Husbanken skal ha hovedansvaret for å behandle søknader om støtte til energisparetiltak i husholdninger. Derfor kommer vi ikke til å stemme for et forslag om å reforhandle avtalen med Enova, selv om vi er helt enig i intensjonen bak forslaget og takker for at de fremmer forslaget og løfter debatten. Vi mener at ordningene må få en mer sosial profil, og at de må utvides kraftig. Husbanken har lang erfaring med å nå ut til brede lag av befolkningen, og særlig familier med lav inntekt.

Derfor er jeg glad for at regjeringen har sagt de vil vurdere å flytte ansvaret til Husbanken, men jeg forventer også at regjeringen stiller opp med konkrete støtteordninger for at de med dårligst råd skal få mulighet til å redusere strømforbruket sitt, de også.

Statsråd Espen Barth Eide [12:47:49]: Vinterens høye strømpriser har naturlig nok skapt dyp bekymring i samfunnet, og situasjonen har vært særlig krevende for husstander med lave inntekter. Nettopp derfor har regjeringen og Stortinget vært opptatt av å stille opp for dem som blir rammet, med strakstiltak, som den nå godt kjente støtteordningen for strøm.

På lengre sikt er det, som har vært nevnt av flere, grunnleggende sett to svar på dette. Det er å produsere mer kraft, og det er å bli mye flinkere til å bruke kraften smart, altså bedre energieffektivisering. Og det er ingen tvil om at det er et betydelig etterslep i forhold til den lenge uttalte, men ikke gjennomførte målsettingen om en innsparing på 10 TWh, og den ønsker denne regjeringen å bidra til.

Gjennom budsjettforliket med SV har regjeringen økt midlene som er satt av til klima- og energitiltak hos husholdninger og forbrukere gjennom Enova, til 400 mill. kr årlig, i tillegg til en rekke øvrige økninger av Enova. Det er i seg selv en økning på 100 mill. kr fra forrige regjering. Den 2. februar i år lanserte Enova en lang rekke nye tiltak rettet mot husholdninger og forbrukere,

bl.a. økt støtte til solcellepanel, støtte til smart strømstyring, støtte til smarte varmtvannsberedere og kartleggingsstøtte til borettslag og boligsameier.

I slutten av januar, som representanten Haltbrekken minnet om, lanserte regjeringen også en ordning på 100 mill. kr gjennom Enova rettet mot energitiltak i kommunale boliger. Dette er altså en særlig effektiv og målrettet ordning for å treffe noen av dem som har aller minst, og som – igjen, som Haltbrekken sa – er betydelig mer presis enn de forslagene som ligger på bordet her i dag, når det gjelder å treffe dem som sitter nederst ved bordet.

Klimapolitikken og energipolitikken henger uløselig sammen, og vi skal gjennom en svært omfattende omstilling av både samfunn og næringsliv. Da er det svært viktig at vi bruker alle verktøyene i verktøykassa, og at vi vet hvordan vi bruker dem best mulig i. Enovas mandat er – med rette – spisset som et klimavirkemiddel. Dette er altså et spesialverktøy regjeringen vil bruke for å få fart på den teknologiutviklingen Norge så sært trenger. Enova skal jobbe målrettet med å bidra til å modne teknologier, slik at de blir billigere og i neste omgang kan tas i bruk uten støtte. Det er svært viktig å skjønne at dette gjør at man av og til må gå inn i noen nye områder og avslutte andre. Varmepumper, f.eks., var umoden teknologi og er nå relativt vanlig, og det installeres 100 000 av disse per år i Norge.

Så har jeg lyst til å kommentere dem som tar opp at Enova-pengene ikke blir brukt. Dette er en fireårig ordning, og sist Enova hadde en fireårig ordning, ble alt brukt opp. De brukte faktisk litt mer. Det første året var det litt under-utbetaling, men alle de pengene er fortsatt tilgjengelig, så alle som vil søke nå, har altså enda mer midler tilgjengelig for de tiltakene de nå vil gjennomføre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:51:09]: Høyre er opptatt av at Enova bruker den fulle potten de har, til å lage noen nye programmer rettet mot husholdninger og forbrukere. Og nylig, som statsråden var inne på, kunne regjeringspartiene fortelle at 100 mill. kr – altså en fjerdedel av potten – skal brukes til å oppgradere kommunale boliger.

Jeg må si at jeg har stor sympati for den støtten. Det er ingen tvil om at mange kommunale boliger er dårlig oppgradert, og at mange har slitt med høye strømreregninger. Det er også derfor vi har økt bostøtten. Men det er jo en type fallitterklæring at det nå er staten som må ta regningen for at kommuner, og særlig de store kommunene, over tid har latt kommunale boliger forfalle. Det er egentlig de kommunene som skal ta ansvar for at det er tilfredsstillende energinivå i disse boligene. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Når man nå skal lage støtteordninger, mener statsråden at man skal bruke mer

penger på å kompensere byer som Oslo, som i år har fått rekordutbytte fra Hafslund, eller skal man bruke de pengene på en annen måte?

Statsråd Espen Barth Eide [12:52:08]: Jeg ønsker definitivt ikke at kommunene skal frasi seg sitt ansvar, og at dette nye tiltaket skal bli en sovepute, for det er helt riktig at dette er et ansvar som kommunene har når det er kommunale boliger. Men her lette vi altså etter et tiltak som i størst mulig grad kunne være målrettet i form av raske og gjennomførbare tiltak overfor folk som i veldig liten grad vil gjøre dette selv, bl.a. fordi de leier en kommunal bolig og har svært lite insentiv eller kapasitet til selv å gjennomføre den oppgraderingen. Dette må komme på toppen av det kommunene gjør, og det er vi naturligvis også i dialog med kommunene om, at dette på ingen måte er at vi overtar det ansvaret fra kommunene. Det var – og jeg mener det var klokt – et ønske om å prøve å være mest mulig målrettet i å treffe noen som neppe hadde gjort det selv.

Så minner jeg om – og det var flere inne på i innleggene sine – at det er gunstig både for den enkelte og for samfunnet at man sparer strøm hjemme. Det er gunstig for den som gjør det, fordi regningen går ned og forutsigbarheten går opp, og det er gunstig for samfunnet, for man frigjør kraft til annen bruk.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:53:12]: Jeg har som sagt sympati for at man brukte 100 mill. kr på dette nå, og jeg tror også at det er helt avgjørende for mange i kommunale boliger at de etter hvert kan få ned strømregningene. Jeg utfordrer allikevel på det, nettopp fordi byer som Bergen og Oslo har et stort vedlikeholdsetter-slep, og Oslo har fått et ekstraordinært utbytte på grunn av høye strømregninger uten at man selv har prioritert de tiltakene. Så det er en avveining her hva staten skal kompensere for, og den avveiningen dukker opp i flere debatter. Det ene her var: Hva er det man skal støtte av energitiltak som kan være lønnsomme i markedet, eller som uansett ville oppstått i markedet? Og så den andre problemstillingen: Hvordan sikrer man en sosial profil? Da vil jeg stille statsråden spørsmål om Husbanken og den ordningen man vurderer der, hvordan man eventuelt vil innrette den hvis man skal klare å nå ut til dem som trenger det mest.

Statsråd Espen Barth Eide [12:54:03]: Jeg har lyst til både å takke for spørsmålet og uttrykke glede over at det fortsatt finnes representanter som mener at staten ikke skal betale for absolutt alt, for det har etter hvert blitt en vane å mene at det ikke er grenser for hva staten skal bruke penger på. Men når det gjelder eventuell kritikk mot store eller små kommuner, føler jeg at de må rettes mot riktig adressat, og akkurat nå er ikke det den

herværende statsråd, men det er viktig at kommunene har et ansvar for dette selv.

Så arbeides det nå ganske systematisk med dette med Husbanken. Jeg tror – og jeg forstår at representanten Tybring-Gjedde er enig i det – at Enova som sådant har et særlig viktig ansvar for å utvikle ny teknologi og få den inn og derved få ned prisene slik at den etter hvert blir tilgjengelig for alle. Så har man andre typer problemer som også må løses, men det må ikke nødvendigvis løses med Enova, for Enova er et spesialverktøy, og vi bør skaffe flere verktøy i den verktøykassa. En utvidelse av Husbankens mandat kan være en av løsningene på det som går mer i den enden som har å gjøre med å gjennomføre kjent teknologi, som enkel oppgradering til Glava og nye vinduer.

Lars Haltbrekken (SV) [12:55:26]: I motsetning til foregående replikant har jeg ikke bare sympati med de 100 mill. kr som skal gå til oppgradering av kommunale leiligheter – jeg synes rett og slett det er en strålende og aldeles glimrende idé, fordi det hjelper noen av dem som sliter aller mest. Så min utfordring til statsråden er: Vil vi kunne få til mer av denne typen tiltak? Jeg vil tro at 100 mill. kr dessverre ikke er nok for å dekke det behovet som er i kommunale leiligheter. Og vil statsråden og regjeringen være med på å se på en enøksatsing også utover den satsingen mot kommunale leiligheter som retter seg inn mot familier med dårlig råd, slik at vi kan hjelpe enda flere med de skyhøye strømregningene?

Statsråd Espen Barth Eide [12:56:24]: For det første: Jeg deler den entusiasmen for denne ordningen som representanten Haltbrekken, som var med på å utvikle den, her gir uttrykk for. Jeg tror dette er et veldig målrettet tiltak, og da vi så på ulike løsninger, fikk vi også en klar tilbakemelding om at dette var gjennomførbart så raskt at det ville gi målbar effekt ved neste fyrings-sesong. Neste gang det er kaldt i Norge, vil det altså ha skjedd noe som gjør at disse kostnadene går ned, og det er helt sikkert riktig at det er behov for mer.

Så skal ikke jeg forskuttere kommende budsjetter, men dette vil være en naturlig dialog å ha videre også med tanke på hva man gjør i dette segmentet. Men det jeg er litt opptatt av akkurat i dag, er at selv om vi er enige og bør være enige om at vi må sørge for mer enøk og mer energisparingstiltak med de optimale virkemidlene, trenger vi også det Enova gjør opp mot å utvikle spiss-teknologi og få den introdusert, for vi trenger en del nye løsninger som vi ikke kjenner i dag, for å kunne nå de ganske ambisiøse klimamålene som Norge har satt.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:57:37]: I et svar på et skriftlig spørsmål fra Rødt om støtten til solcellepaneler uttaler statsråden følgende:

«Enova sin rolle er å være et viktig virkemiddel for å bidra til teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon. Støtte fra Enova skal avlaste risiko og kostnader for de som er først ute med å teste nye løsninger.»

Det betyr, slik jeg leser det, at helt vanlige husholdninger som skal gjøre helt vanlige og ikke avanserte oppgraderinger, ikke nyter godt av disse støtteordningene. Da er mitt spørsmål: Er statsråden enig med Rødt i at det at bare et fåtall kan nyte godt av Enovas støtteordninger, svekker oppslutningen om klimamålene? Og i så fall: Leter man etter andre støtteordninger eller andre måter for å gi folk støtte til det som er litt mindre nye og spennende løsninger, men som faktisk kan både kutte strømregning og spare strøm, som statsråden helt riktig har sagt er nyttig både for den enkelte og for samfunnet, uten at det kanskje er de helt nye, revolusjonerende teknologiene man støtter?

Statsråd Espen Barth Eide [12:58:37]: Det var et sammensatt spørsmål, for jeg fikk lyst til å svare både nei og ja. Nei, jeg tror ikke at det at man viderefører hovedformålet med Enova, undergraver støtten til klimapolitikken. Jeg tror det er viktig å forklare at det er ett verktøy blant flere. Men ja, jeg er opptatt av at man må få til en rettferdig klimapolitikk som gjør at folk opplever at de også får anledning til å gjøre de innsparinger som er mulig for dem. Da er jeg opptatt av at vi ser på hele kjeden av virkemidler. Noen ganger er det støtte, andre ganger kan det være byggeforskrifter og en rekke andre tiltak som til sammen kan gi den effekten, men det er viktig at vi i sum sørger for at vi sparer mer strøm. Det er bra for den enkelte, som da får mer kontroll over strømregningen, får lavere utgifter, og det er også smart fordi det frigjør strøm til andre formål i samfunnet.

Vi skal elektrifisere en rekke ting som i dag er fossile. Det er viktig av og til å minne om at Norges energimiks fortsatt er nesten 50 pst. fossil. Den skal altså, etter brede vedtak i Stortinget, bli 0 pst. fossil, og da må vi ha kraft til det også. Da må vi ikke bruke kraften feil, men smart.

Ola Elvestuen (V) [12:59:58]: Nå fikk jeg vel svar her tidligere, at Enova-støtten til enøktiltak kommer i tillegg til eventuelle endringer og via Husbanken, som er mer sosialt målrettet.

Men jeg kan stille et annet spørsmål. De viktigste enøktiltakene vi kan ha, er de som er økonomisk lønnsomme, og det handler om hele systemet vi har omkring enøk. Da er det noe med det samarbeidet i Europa hvor vi henger etter. Når det gjelder energiøkonomiseringsdirektivet, har vi ikke vedtatt den siste delen, og det er klart at i Klar for 55 vil også energiøkonomiseringsdirektivet bli skjerpet ytterligere. Mitt spørsmål blir da: Er statsråd-

en innstilt på at vi nå fører et arbeid opp mot EU sånn at vi kan innføre disse direktivene omtrent samtidig med EU, så vi ikke blir hengende etter i årene framover?

Statsråd Espen Barth Eide [13:00:56]: Svaret på det er ja. Vi jobber tett opp mot EU, som nå utvikler dette på løpende bånd. Det kommer svært mye fornuftig klimapolitikk gjennom Klar for 55-pakken som vil være veldig nyttig for oss – både fordi den gjør ting vi allerede enten ønsker å gjøre eller har begynt å gjøre, eller gjør noe som skaper nye muligheter for norsk næringsliv. Det EU nå egentlig gjør, er å omstille hele markedet slik at det blir en mye større etterspørsel etter nye varer og tjenester som er basert på lav- og nullutslipp. Så svaret på det er ja, dette er en veldig viktig del av jobben, og det vil hjelpe oss en god del.

Det er også viktig å understreke at når veldig mange gjør det samme samtidig, vil også kostnadene for introduksjon av ny teknologi gå kraftig ned. Det blir ikke noe vi bare skal drive med her i Norge. Når en avansert varmepumpe er funnet opp, er den funnet opp i mange land samtidig, for teknologien er grensesprengende. Derfor er dette faktisk en god drahjelp til mye raskere å komme dit at vanlige folk kan ta nye løsninger i bruk.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [13:02:10]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga (Innst. 109 S (2021–2022), jf. Dokument 8:31 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svare etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Siv Mossleth (Sp) [13:03:01] (ordfører for saken): Nå skal vi behandle et forslag fra flere representanter fra Fremskrittspartiet om endringer av rovviltforvaltningen. Det er fremmet i alt sju forslag i saken, fra ulike partier. De vil nok bli gjort rede for av forslagstillerne.

Komiteens tilråding er at representantforslaget ikke vedtas. Tilrådinga fremmes av komiteens medlemmer

fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, SV, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Takktil komiteen, som har jobbet ryddig under behandlingen av saken.

Komiteen mener at det er svært viktig med en vel fungerende og effektiv rovviltforvaltning som følger opp føringene fra Stortinget, Bernkonvensjonen og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter, også når det gjelder lisensjakt, kvotejakt og skadefelling. Den todelte målsettingen skal ivareta både rovvilt og beitenæring.

Men omtrent her slutter enigheten i saken, og jeg viser til at Hurdalsplattformen slår fast at det skal føres en mer restriktiv rovviltforvaltning. Regjeringas politikk bygger på den lokale forvaltningsmodellen som ble nedfelt i rovviltforliket, og de regionale rovviltneemndenes rolle skal styrkes. Det skal legges avgjørende vekt på nemndenes avgjørelse. Det er allerede gjort ved at regjeringen feks. har opprettholdt vedtakene til rovviltneemndene i region 4 og 5 om felling av fire ulverevir innenfor ulvesona. Etter en runde i Oslo tingrett og en runde i Borgarting lagmannsrett er det stadfestet at vedtaket om lisensfelling av ulv innenfor sona er gyldig, og det er vel felt ti–elleve ulver allerede.

Dette viser at ny regjering er i gang med en mer restriktiv rovviltforvaltning. Andre partier fremmer i dag forslag om en dobling av bestandsmålet for ulv i Norge. Det blir fornuftig nok nedstemt i Stortinget, og det er bra, for hovedutfordringen i rovviltforvaltningen er å balansere den todelte målsettingen. I lang tid har rovvilt vært hovedmålet, og dermed har balansen i forliket vært forrykket.

Jeg vil spesielt nevne ILO-konvensjonen om urfolk i selvstendige stater, hvor hovedprinsippet er urfolks rett til å bevare og videreutvikle sin kultur og myndighetenes plikt til å treffe vedtak for å støtte dette arbeidet. Selv om hele komiteen står bak at rovviltforvaltningen skal være i tråd med denne konvensjonen, har tidligere regjering ikke fulgt opp overfor folk i den samiske reindrifta. Eksempelvis har reindrifta i Nordland knapt kalver å slakte, og etter åtte år med høyreregjering sendte Statsforvalteren i fjor brev til en siida i Skjomen om tvangsavvikling av reindrifta.

Stein Erik Lauvås (A) [13:06:17]: Det var på høy tid med et regjeringsskifte, også med tanke på rovviltforvaltningen. Etter åtte år med en regjering som ikke var i stand til å håndtere rovviltforvaltningen på en skikkelig måte, er det på tide med en ny og strammere rovviltforvaltning, og det skal Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering levere.

Vi skal sikre at Stortingets vedtatte bestandsmål for rovvilt skal følges opp, ikke treneres, slik Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stort sett holdt på med. Vi skal praktisere rovviltforliket på en sånn måte at lisensfelling blir gjennomført i henhold til

Stortingets vedtak. Vi skal respektere beiteområder ved at skadegjørende rovvilt blir felt uten ugrunnet opphold. Vi skal utrede reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv og bjørn. Vi skal ikke ha såkalte intervallmål. Bestandsmålene skal defineres som minimums- og maksimumsmål, og vi skal sørge for at det blir gitt raske fellingstillatelser med lengre varighet på skadegjørende rovvilt. Vi skal også sørge for å effektivisere lisensjakten på jerv, og vi skal sikre en bedre og mer treffsikker telling av rovviltbestandene.

Hadde representantene fra Fremskrittspartiet tatt seg tid til å lese Hurdalsplattformen, hadde de altså sluppet å bruke tid på å produsere dette Dokument 8-forslaget. Da kunne Fremskrittspartiet brukt tiden på å tenke over hva de har vært med på gjennom åtte år, åtte sammenhengende år hvor Fremskrittspartiet ikke tok grep om rovviltforvaltningen, men tillot sine politiske venner i bl.a. Venstre å styre den politikken. Fremskrittspartiet brydde seg veldig lite. Men nå skal de altså bry seg, nå skal Fremskrittspartiet plutselig forsøke å framstå med troverdighet i rovviltforvaltningen. Det forsøket er vel egentlig allerede avslørt, da Fremskrittspartiet ikke framstår med noen sånn politisk troverdighet. Det har jo regjeringens deltakelse deres og støttehullet de var for den forrige regjeringen, bevist til fulle.

Jeg skal avslutte med kort å sitere følgende lederkommentar i Folkeaksjonen ny rovviltforvaltning, som sto på trykk i november 2021:

Etter åtte år med Solberg-regjeringens rovviltforvaltning, som til tider har lignet på Muppet Show, er det lov å glede seg litt over en ny regjering.

Sitatet fortsetter med å vise til Hurdalsplattformen. Det står:

Det går tydelig en rød tråd gjennom plattformen. Den er et løft for fornuften, forskningen, jegerne og de som produserer og høster miljøvennlig og klimasmart mat i norsk natur. Det er ikke lite.

Når det gjelder rovviltforvaltningen, peker Hurdalsplattformen framover, og den peker altså i riktig retning. Det var som sagt på høy tid. Vi skal ta folk som bor, arbeider og lever i distriktene, på alvor. En effektiv og skikkelig rovviltforvaltning er en del av en solid og god distriktsforvaltning, og det trenger altså distriktene etter åtte år med Solberg-regjeringen, hvor distriktsforvaltningen stort sett besto av sentraliseringstiltak og en rovviltforvaltning som ikke tok distriktene på alvor.

Ove Trellevik (H) [13:09:24]: Dei siste månadane oppslag i media, og ikkje minst i rettssalar, viser kor krevjande rovviltforvaltninga er. På skandinavisk nivå viser berekningar at bestandsstørrelsen har auka til ca. 500 individ, og til saman er det påvist godt over 100 ulvar med heilt eller delvis tilhald på norsk areal.

Stortinget har fastsett nasjonale bestandsmål for kor mange valpekull som skal føddast i Noreg og i grense- revir kvart år. Bestandsmåla er på fire–seks årlege ulve- kull i Noreg og i grenserevir, og av desse skal minst tre kull vera fødde i heilnorske revir. I 2020 vart det født val- pekull i fem heilnorske revir, samt sju kull i grenserevir. Genetiske analysar har vist at ulven i Noreg og Sverige er prega av innavl, men dei siste åra er det mellombels re- gistrert nye innvandrara frå den finsk-russiske bestan- den, på både norsk og svensk side. Så det er håp om at ut- fordringane med innavl kan betra seg.

Å skilja rovdyr og beitedyr med eigne prioriterte so- ner der høvesvis rovvilt og beitedyr har prioritet, har bidrege til å redusera tapa av husdyr på utmarksbeite ve- sentleg dei siste åra. Difor er det særdeles kritikkverdig at regjeringa fjerna tilskotet til å redusera rovdyrkonflik- tane straks dei tok over regjeringskontora.

Høgre vil at me skal ha levedyktige bestandar av dei fire store rovdyrartane i Noreg, pluss kongeørn. Forvalt- ninga av rovvilt må vera i samsvar med Bernkonvensjo- nen, naturmangfaldlova, rovviltforlika her på Stortinget og andre føringar frå Stortinget. Dette er krevjande, spesi- elt når ein opplever målkonfliktar mellom Bernkonven- sjonen, naturmangfaldlova og forlika her på Stortinget.

Dei nasjonale bestandane av dei fire store rovdyra, bjørn, gaupe, jerv og ulv, er sett lågt av omsyn til bei- tenæringane, og det er krevjande å forvalta desse artane på nøyaktig bestandsmål kvart einaste år. Men eg vil minna om at Riksrevisjonen i sin forvaltningsrevisjon av rovdyrforvaltninga i 2019 konkluderte med at bei- tenæringa med husdyr er livskraftig, men at det i enkelte område er eit for høgt rovvilttrykk.

Sidan forvaltninga av rovdyr er krevjande, vert det av og til slik at ein enkelte år anten må liggja over eller under bestandsmålet – utan at det av den grunn er noko gale med rovdyrforvaltninga.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:12:25]: Tidlegare talar frå Arbeidarpartiet meinte vi ikkje kunne ha lese Hur- dalsplattforma. Det kan sjå ut som at det er eit problem for Senterpartiet og Arbeidarpartiet også å lese den same plattforma, for det skulle jo verte vanlege folk sin tur, og alt skulle verte billegare og betre. Men alle ser jo no at det vert skyhøge straumprisar, skyhøge drivstoff- prisar og skyhøge bestandsmål for rovdyra.

Vi i Framstegspartiet vil òg ha levedyktige bestandar av dei fire store rovdyra i Noreg. Det er eit rovdyrforlik frå 2011 som vi meiner det no er fornuftig å rullere og revur- dere. Eg legg òg merke til at representantane frå regje- ringspartia skriv i merknadene til saka at forliket frå 2011 skulle evaluerast etter fem år. Det vert hevda at det vart gjort for dårleg. Det kan godt hende. Det er iallfall behov for å revurdere og rullere rovviltforliket. Det vert slått fast

av regjeringspartia også, men ein er altså ikkje villige til å stemme for det framlegget som vi har, der vi faktisk fremjar det som regjeringspartia sjølve skriv.

Realitetane for rovdyrbestandane i Noreg er at når det gjeld jerv, skal det vere 39 ynglingar – det er 60. Snitt- et for dei siste åra er 62 ynglingar – altså langt på veg til å vere ei dobling, og skyhøgt over bestandsmålet. Når det gjeld gaupe, er det 67 ynglingar, og det skal vere 65 – det ligg altså litt over. Kongeørna ligg betydeleg over be- standsmålet, og det er store problem knytte til både reindrift og andre næringar. For bjørn ligg tala litt under bestandsmålet.

Det som er ei utfordring, er at det ifølgje Rovdata er meldt inn 2 000 fleire dyr som er tapte til rovdyr i beite- område, og det er heilt riktig, som representanten frå Høgre sa, at dagens regjering kuttar i løyvingane til kon- fliktdepande tiltak. Vi i Framstegspartiet hadde håpt at vi kunne få ei rullering av rovdyrforliket, ikkje for å fjerne rovdyra, men for å nivellere bestandsmålet og dei tiltaka som skal til for å halde bestandane på det nivået som Stortinget har fastsett. Berre i region 6, altså Møre og Romsdal og Trøndelag, som eg er ein del av, skal det f.eks. for jerv vere 10 ynglingar i snitt. Det er 17,3 ynglin- gar i det området. Det er enorme problem for beitenæ- ringa, og då er det på tide at vi tek fatt i det.

Dette var vår intensjon med denne saka. Eg opple- ver at både regjeringa og dei andre partia ikkje er inter- esserte i at det skal rullerast, og at ein vil ha bestandsmål for ein del av rovdyra som er skyhøgt over det som er vedteke, også for ulv, som ulvejakta i den siste tida har vist. Eg trur at beitenæringa, landbruksnæringa og reindriftnæringa har fått med seg det for lenge sidan.

Eg tek opp dei forslaga som Framstegspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Frank Edvard Sve har tatt opp de forslagene han refererte til.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:15:48]: Endring i rov- dyrforvaltninga må skje med ei solid forankring i kunn- skap og bidra til langsiktig overleving av artane – ikkje i form av nye politiske omkampar, slik det har vore ein tendens til. Verda er i ei djup naturkrise, der artar og deira leveområde blir sette under press av menneskeleg aktivitet. Særleg utsette er rovdyra som treng store re- vir, og som er freda ved lov i Noreg. Kunnskapsgrunnla- get syner at ulv er kritisk truga, mens gaupe, jerv og bjørn er sterkt truga. Det er ikkje nokon dyr som er følg- de så nøye med på som desse rovdyra, og dei skal sjølv- sagt forvaltast etter dei vedtaka som er gjorde.

På denne bakgrunn er det ikkje så rart at bilete av avliva dyr på rekkje og rad i snøen har fått folk til å rea- gere kraftig dei siste dagane. Bygdefolk og byfolk tek kontakt med oss og ber oss om å stoppe denne ulvejakta

i ulvesona. Ein kan seie mykje om lisensjakta som finn stad i ulvesona, men konfliktdempande har ho ikkje vore – tvert imot. Det gneg på tilliten til statsmakta når statsråden gjentek mantraet om grundige, gode prosessar, og at naturen er godt vareteken i forvaltninga, når ein samtidig ser kva som skjer med norsk natur i denne og fleire andre saker.

Naturmangfaldlova og Bernkonvensjonen ligg til grunn for forvaltninga vår av artsmangfaldet. I naturmangfaldlova står det:

«Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.»

Bern-konvensjonen stiller krav om at det skal vere siste utveg og store tap for å gjere unntak frå fredingsføresegnene. Men dei ulvane som no er avliva, har ikkje teke husdyr. Tvert imot kan det bli eit større problem med streifdyr lenger vest dersom dei revirhevdande flokkane blir fjerna. Det vil historia vise.

Eg har ikkje ei romantisk førestilling om at ulven og lammet går fredeleg side om side, og vi meiner at lokalsamfunn som husar rovdyr, skal kompenseras. Difor var vi lei oss for at den kompensasjonen blei teken ut. Vi skal også vere raske med å ta ut skadedyr.

SV heiar på norsk landbruk og Distrikts-Noreg. Vi vil ha ein mykje meir offensiv distrikts- og landbrukspolitikk, men ikkje ved at vi går inn og tek ut veldig mange fleire av rovdyra.

SV meiner det ikkje er klokt å flytte forvaltninga av rovdyr til Landbruksdepartementet, og difor tek eg opp forslaga nr. 1 og 4, som handlar om auka bestandsmål for ulv og stans i ulvejakta.

Presidenten: Representanten Birgit Oline Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Marie Sneve Martinussen (R) [13:19:02]: Rovdyrenes plass i det norske økosystemet skal sikres, og når Arbeiderpartiet og Senterpartiet varsler en innstramning av rovdyrforvaltningen sammenliknet med hvordan det var under tidligere regjeringer, er det vanskelig å forstå hvordan det, særlig for ulv, vil være i tråd med Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets vedtak om bestandsmål.

Ulvesonen utgjør 5 pst. av Norges areal. I Rødts arbeidsprogram slår vi fast at Rødt ønsker lav terskel for skadefelling av rovvilt i beiteprioriterte områder, men tilsvarende høy terskel for uttak i rovdyrprioriterte områder. For øvrig støtter vi rovdyrforliket fra 2011.

Vi mener at den jakten som foregår nå, skjer inne i ulvesonen, et rovdyrprioritert område, på dyr som ikke har gjort stor skade. Derfor kommer Rødt i voteringen til å støtte forslaget fra SV og Miljøpartiet De Grønne om at jakten skal stanses. I dette forslaget ligger det også at jakten ikke skal utvides, som statsråden i Politisk kvarter på NRK i morges sa at vurderes.

Yngletidsfredningen mener vi skal stå sterkt i Norge, og det må den også gjøre for ulven, selv om en pågående avklaring i rettsystemet har gjort at årets jaktseong kanskje har blitt kortere enn hva statsråden kunne ønske.

I Hurdalsplattformen står det at det skal utredes «en reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv og bjørn, med mål om å redusere belastningen for beitenæringen og lokalsamfunn». Det vil være vanskelig å sikre ulvens plass i det norske økosystemet med et lavere bestandsmål enn dagens. Når regjeringen skal sette i gang denne utredningen, mener vi det er særdeles viktig at den gjøres av en miljøfaglig sterk instans.

Ola Elvestuen (V) [13:21:13]: Denne debatten om rovdyrforvaltning er også litt forunderlig, som disse debattene pleier å være i Stortinget. Fra Venstres side er det ingen grunn til å stramme inn eller gjøre rovviltforvaltningen mer restriktiv i Norge i dag. Ser vi på resultatene de siste ti årene, er tap av beitedyr til rovvilt halvert. Vi har kanskje den mest profesjonelle rovviltforvaltningen i noe land. Vi har god kunnskap om det rovviltet vi har, og den todelte målsettingen fungerer.

Samtidig har vi et rovviltforlik som ved sine bestandsmål gjør at ulv er kritisk truet, og at bjørn, gaupe og jerv er sterkt truet. Normalt, i en situasjon hvor vi har nådd målene gjennom at antall beitedyr tapt til rovvilt har gått så mye ned som det har gjort de siste ti årene – det er halvert, selv om det er like mye beitedyr ute i dag som det var for ti år siden – burde den egentlige diskusjonen være om det er rom for at vi kan ha bestandsmål som gjør at noen av disse artene kan bli mindre truet enn de er i dag.

Skal vi gå inn i rovviltforliket, burde vi nå egentlig se på om vi kan øke bestandsmålene. For jerv er det ingen tvil om at antall ynglinger som nå ligger til grunn, 39, som gjør at vi må drive med uetiske hiuttak for å klare å holde bestanden nede, kan være høyere uten at det vil føre til noe mer tap av beitedyr til jerv av den grunn. Det er akkurat det samme med diskusjonen nå om ulv: De ulveflokkene vi har, de som er i ulvesonen, er vel etablert i stabile revir. Det er nesten ikke problemer med dem. Det er i hvert fall ikke fare for tap av beitedyr til disse flokkene. Problemet er at vi har et bestandsmål som er så lavt at det er vanskelig å komme ned på bestanden uten å bryte Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven.

Venstre har sammen med flere partier i denne saken foreslått å øke bestandsmålet, og det er ikke mye: Åtte-tolv ynglinger er omtrent der vi har ligget de siste årene. Det vil gjøre forvaltningen mye enklere og mye mindre konfliktfylt enn det den er i dag. Venstre vil også stemme for forslaget om å stoppe den jakten som nå er, så lenge vi ikke har klarhet for at jakttiden stopper 15. februar, som er i dag.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [13:24:32]: På hvilket annet område ville vi akseptert at regjeringen forsøker å løse en konflikt om bruken av et område ved systematisk å forfølge og slakte ned våre medskapninger? I løpet av helgen har en betydelig del av den norske ulvebestanden blitt felt inne i ulvesonen, og nå står flere ulver mot svenskegrensen med ryggen mot veggen og venter på tur.

Alle de fire store rovdyrene er enten kritisk truet eller sterkt truet av utryddelse fra norsk natur. Når det gjelder ulv, er det snakk om rundt 100 individer med helt eller delvis tilhold i Norge. Dette er en ekstrem situasjon for en art. Ulven hører naturlig hjemme i norsk natur uansett hvilket land enkeltindivider har sitt genetiske opphav fra. Jeg har selv en tippoldefar fra Finland og håper at regjeringen ikke ønsker å deportere meg om jeg skulle bli brysom. Dagens rovviltpolitikk betyr at bestanden holdes på et absolutt minimum. Det er så få dyr at det fører til omfattende innavl. Norge tar nesten null ansvar for bestanden vi deler med Sverige.

Jeg tror det er bred forståelse i det norske folk for at vi er nødt til å anerkjenne, ta vare på og finne gode løsninger for bønder som opplever rovdyrtaap. Det gjør vondt og har konsekvenser å oppleve at husdyr og hunder mister livet i møte med rovdyr. Vi vil ha en rovdyrpolitikk som også tar hensyn til beitenæringen og hindrer unødvendige dødsfall og konflikter. Men jeg tror det er langt mindre forståelse i det norske folk for at det i dag ikke finnes et eneste sted der ulven får være i fred.

Ulvesonen utgjør bare 5 pst. av Norges areal. Det var jo her ulven skulle være beskyttet. I lys av dette er jakten som pågår nå, rett og slett grotesk. Det er heller ikke gitt at jakten som pågår nå, vil gi mindre skade på beitedyr innover på Østlandet. I ulvesonen lever ulven i stor grad i faste revirer, som gir relativt lite skade på beitedyr. Revirene fungerer også som en buffer mot streifdyr fra den svenske delen av bestanden, og som vi vet, er det streifdyrene, som beveger seg over lange avstander, som gjør størst skade på husdyr.

Sammen med SV fremmer Miljøpartiet De Grønne i dag forslag om å stanse den pågående ulvejakten inne i ulvesonen. Vi setter stor pris på støtten fra Rødt og Venstre, men skulle helst hatt støtte fra samtlige av de andre partiene i den saken. Vi fremmer også, til dels sammen

med andre partier, flere andre forslag om en bedre rovviltpolitikk, bl.a. om å øke bestandsmålene, avvikle rovviltnemndene, og vi vil ta vare på bøndene og øke støtten til tiltak som forebygger rovdyrtaap.

Jeg vil takke NOAH, WWF og Foreningen Våre Rovdyr, som har gjort en viktig jobb denne høsten og vinteren ved å ta regjeringens planer om en storstilt ulvejakt inne i ulvesonen til retten, og de mange frivillige som nå gjør det de kan for å redde livet til ulvene som er truet. At vi ikke har vunnet fram så langt, betyr at vi trenger en ny rovdyrpolitikk i Norge.

Med det tar jeg opp de forslagene som De Grønne står bak.

Presidenten: Representanten Kristoffer Robin Haug har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Espen Barth Eide [13:27:47]: Jeg er opptatt av at vi skal ha en forvaltning av rovvilt i samsvar med Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, rovviltforlikene og andre føringer fra Stortinget. Vi skal bygge på den todelte målsettingen og føre en tydelig soneforvaltning.

Det er, som vi hører her, en rekke utfordringer knyttet til forvaltningen av rovvilt. Vi har de som vil ha mange færre når det gjelder antall rovvilt, vi har de som vil ha et langt høyere antall, og så er det de av oss som forsøker å forvalte dette på en best mulig måte, basert på det som egentlig er et tydelig uttrykt ønske fra Stortinget gjennom mange års utvikling av forlik.

Et helt sentralt poeng i rovviltpolitikken er de regionale rovviltnemndene og at de har hovedansvaret regionalt for å gjennomføre den vedtatte politikken. Denne regjeringen vil styrke rovviltnemndenes rolle regionalt.

Samtidig er det et viktig prinsipp at forvaltningen skal være solid og kunnskapsbasert. Derfor er det slik at rovviltnemndene har statsforvalterne i rollen som sekretariat. De får råd av Miljødirektoratet – altså får de faglige tilrådinger – og Klima- og miljødepartementet er klageinstans for vedtak fattet av nemndene. Samlet sett mener jeg dette sikrer et solid og godt faglig kunnskapsgrunnlag, samtidig som man ivaretar et viktig demokratisk element i rovviltforvaltningen.

Bestandsmålene varierer for ulike typer rovviltarter. De ligger under bestandsmålet for bjørn, svært nær bestandsmålet for gaupe, i intervallmålet for kongeørn og over bestandsmålet for jerv og ulv. Det er krevende å forvalte små bestander av ville dyr nøyaktig på bestandsmål, men vi gjør altså det vi kan for å komme så nær de nasjonale bestandsmålene som mulig, alltid under hensyntagen til at de andre kriteriene er oppfylt, altså i tråd med intensjonen i naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

For lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c er betydningen av bestandsmålet rettsliggjort ved at det i 2020 – basert på et forslag fra bl.a. undertegnede, som da satt på Stortinget – ble vedtatt av Stortinget at man skal legge vekt på bestandsmål ved vurdering av uttak etter § 18 første ledd bokstav c. Jeg er veldig glad for at lagmannsretten i sin ferske kjennelse også erkjenner betydningen av den presiseringen av loven i det utfallet som vi da fikk, som gjorde at vi kunne starte opp igjen den ulvejakten, etter at vi hadde mistet 42 av 46 dager. Det var altså bare fire dager igjen, og det er jo hele grunnlaget for diskusjonen om hva vi gjør nå. Det skal vi konkludere på senere i dag, etter en samtale med Sverige, for jeg kan opplyse om at de hollandske revirene er tatt ut. Det er grenserevirene det nå står om, og da må vi som gode naboer snakke med våre naboer først, før vi går videre med eventuell utvidet jakt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:31:12]: Vi hører at ein har gjort ein jobb som på ein måte har treft bestandsmålet. Mitt spørsmål er: Synest presidenten – synest statsråden – at ein har nådd måla i Klima- og miljødepartementet når det gjeld f.eks. jerv, der ein skal ha 39 ynglingar og har hatt 62 over tid? Har ein gjort ein jobb som har treft godt i den forvaltninga ein burde ha hatt?

Statsråd Espen Barth Eide [13:31:50]: Nå vet jeg ikke hva presidenten mener, men når det gjelder hva statsråden mener, mener jeg at vi der ligger langt over målene. Derfor har vi satt i gang ekstraordinære tiltak når det gjelder uttak av jerv, for å gjøre den lisensfelling mer vellykket. Vi har faktisk hatt en rekke tiltak, men det har vært vanskelige forhold bl.a. knyttet til vær, og vi har bedt Statens naturoppsyn ta en ekstra rolle i det. Jerv er en av bestandene hvor vi ligger langt over målet. I tråd med de prinsippene jeg redegjorde for i mitt innlegg, skal man altså forsøke å sørge for at man respekterer bestandsmålet, enten bestanden ligger under, hvor man må beskytte bedre, eller den ligger over, hvor man må forvalte mer aktivt.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:32:34]: Men kva konkret ønskjer ein å gjere f.eks. i region 6, der ein har eit bestandsmål på 10 ynglingar og har hatt eit snitt på 17,3? Det ligg formidabelt over, og ein har enormt store utfordringar i beitenæringa. Ein har forsøkt i veldig mange år å få spesielt Miljødirektoratet og departementet til å treffe tiltak for å kunne gjere noko med bestandsmålet.

Kva vil statsråden gjere for å få bestandsmålet i region 6 ned på eit nivå som er i samsvar med rovviltforliket?

Statsråd Espen Barth Eide [13:33:12]: Jeg forstår det slik at spørsmålet igjen dreier seg om jerv, og da er svarer å bli enda mer effektiv i uttaket av jerv. Statsråden skal ikke selv bidra til det oppe i region 6, men jeg vil sørge for at langt mer kompetente jegere og Statens naturoppsyn bidrar til det gjennom de tiltakene som er både foreslått og godkjent, og som nå er underveis.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:33:50]: Eg blir kontakta av folk i ulvesona som vil ha ulv der, som kjenner lokalsamfunnet godt og også er tillitsvalde på politisk nivå, og som opplever at denne situasjonen og den måten som disse rovdyra blir diskuterte på, blir veldig tilspissa. Dei ser at det er mogleg å gjere mykje meir for å avdempe tiltaka. Vi kjenner til at budsjettet har blitt kutta på dette området. Vil statsråden bli med og sjå på korleis ein kan få til meir konfliktdepande tiltak, og også jobbe meir med dette framover, i neste budsjett?

Statsråd Espen Barth Eide [13:34:32]: Jeg opplever at det mest konfliktdepande tiltaket er at man forvalter slik at folk kjenner seg igjen i det de oppfatter at Stortinget har vedtatt, bl.a. at man respekterer bestandsmålene som veldig mange mennesker – på ingen måte alle, men mange – i de mest berørte områdene opplever har blitt overskredet mange ganger. Det er i seg selv et bidrag til å redusere konfliktpotensialet.

Så ble en del av de tiltakene som vi, helt riktig, kuttet, opplevd som svært lite effektive i praksis. Det var en lang rekke tiltak for å bruke penger knyttet til såkalt konfliktdepande tiltak, bl.a. kanoutleie og museumsbesøk, som ikke nødvendigvis hadde en direkte sammenheng med formålet. Vi er opptatt av å ha en god dialog også med disse miljøene. Jeg kan forvise representanten om at jeg blir kontaktet av folk som har svært sterke meninger om ulv, og de finner vi altså på begge sider av denne konflikten – både de som føler at de nå har blitt hørt, etter i mange år ikke å ha blitt lyttet til, og de som har en helt genuin fortvilelse over at man tar ut flere ulver enn de ønsker seg. Det er en del av kjernen i denne politikken. Derfor trenger vi en balansert og helhetlig tilnærming.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:35:46]: Det er klart at dette ikkje er enkelt. Det er konfliktfylt. Samtidig er det ikkje tvil om at vi i Noreg har hatt ein slags fryktkultur rundt rovdyr og ein del andre dyr. Då mor mi vaks opp, var det slik at såg ein ein hoggorm, så drap ein han. Det har vi slutta med. No gler vi oss over at hoggormen er der. I land som Romania har dei mykje ulv, dei har mange folk, og dei har mykje beitedyr. Natur og landbruk lever side ved side på ein annan måte enn det det gjer i Noreg. Korleis vil statsråden arbeide med dette for å dempe konfliktane framover?

Statsråd Espen Barth Eide [13:36:24]: Igjen vil jeg si at det beste jeg kan gjøre i en situasjon hvor det er motstridende syn og egentlig høyst forståelige syn på begge sider av denne uenigheten, som også kommer til uttrykk her, er å forvalte nærmest mulig de omforente vedtakene Stortinget har gjort. Vi skal ha full respekt for naturmangfoldloven, vi skal oppfylle Bernkonvensjonens forpliktelser, og vi skal utover det forholde oss til bestandsmålene. Og så skal vi selvfølgelig ha lav terskel for å ta ut dyr som er særlig truende overfor beitedyr, f.eks.

Ola Elvestuen (V) [13:37:17]: Jeg har egentlig et veldig enkelt spørsmål. I år er det vel 50 år siden Miljøverndepartementet ble opprettet. Her har vi altså fire arter. Den ene er kritisk truet, og de tre andre er sterkt truet. Mener klima- og miljøministeren at det ville være bra om arter som er kritisk truet eller sterkt truet, kunne bli mindre truet, dersom det ikke gir en negativ effekt, f.eks. på antall beitedyr som vil bli tatt?

Statsråd Espen Barth Eide [13:37:49]: For det første er det riktig at Klima- og miljødepartementet er 50 år, og det kommer vi tilbake til og skal ha store feiringer av. Da vil også tidligere statsråder helt sikkert bli involvert i det.

Jeg mener at en helt sentral del av forutsetningen for rovviltpolitikken er at vi skal ha bærekraftige stammer. Det framkommer av konvensjoner vi har sluttet oss til internasjonalt, og det framkommer av vår egen naturmangfoldlov. Vi praktiserer da i tråd med det.

Så har vi en dobbel målsetting i Norge. Vi både skal ha rovvilt, vi skal ha genetisk sterke, bærekraftige stammer, og vi skal ha beitedyr og bosetting i hele landet. Da blir det noen avveininger, som jeg som klima- og miljøminister forsøker å avveie på best mulig måte, under hensyntagen til et sett av ulike målsettinger som man må oppnå så langt som mulig i fellesskap.

Ola Elvestuen (V) [13:38:39]: Jeg merker jo av svaret at det ikke var noe ønske om at de skal være mindre kritisk truet i årene framover enn det de er i dag. Hvis vi ser på ulv: Den eneste grunnen til at det uttaket av fire flokker nå ikke anses å være en trussel mot bestanden, er politikken som føres i Sverige. Sverige har en helt annen rovviltpolitikk og må som medlem av EU følge habitatdirektivet. Ettersom jeg har forstått, er statsråden også enig i at Norge burde være medlem av EU. Mener statsråden også at vi burde ta inn habitatdirektivet i norsk lovgivning – noe som ville gitt et helt annet grunnlag for rovviltforvaltningen i Norge, uten at det hadde vært større negative virkninger?

Statsråd Espen Barth Eide [13:39:27]: Medlemskap i EU står ikke på dagsordenen, heller ikke innlemmelse

av habitatdirektivet. Men det er riktig at vi forvalter en i praksis felles ulvestamme, og fordi dette er grenserevir, forutsetter også de gjenstående spørsmålene rundt de revirene som nå gjenstår, en avklaring med Sverige. Også Sverige jakter på de samme ulvene i full forståelse med i Norge. Også Sverige mener at man må forvalte for å opprettholde en bærekraftig stamme.

Men det er også viktig å understreke at det er flere forskjeller på Norge og Sverige. Sverige har også et helt annet bosettingsmønster enn Norge har, og har i mindre grad vært opptatt av å opprettholde bosetting med beite i de områdene som støter an mot ulveområdene. Det gir litt ulik politikk mellom Norge og Sverige, men absolutt rom for en god dialog mellom Norge og Sverige.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Siv Mossleth (Sp) [13:40:48]: Som saksordfører har jeg lyst til å takke for en viktig debatt i saken. Jeg har bare noen få momenter jeg må ta opp på slutten av debatten.

Fremskrittspartiet har sviktet beitenæringen i åtte år. Nå roper de opp om at den nye regjeringa skal ta grep og rette opp i feilene de selv gjorde. Senterpartiet og Arbeiderpartiet jobber for beitenæringen helt uavhengig av Fremskrittspartiets innfall, der de stadig møter seg selv i døra. Rovdyrforliket skulle evalueres etter fem år. 2011 pluss fem år – da har vi kommet til 2016–2017. Fremskrittspartiet var ikke med og evaluerte rovdryrforliket på noen god måte, og nå mener de at Senterpartiet har sviktet velgerne sine. Eier ikke representantene fra Fremskrittspartiet skam? Dette er en frekkhet helt uten sidestykke. Det er jo Fremskrittspartiet som har sviktet sine velgere – år etter år etter år etter år etter år etter år etter år etter år!

Og så, når det gjelder naturkrise: De store grasslette-ner har i lang tid vært en viktig del av økosystemet i Europa, lenge før tamme beitedyr begynte å beite i utmarka. De store graseterne holdt grasslettene oppe. Mange av dem er utryddet nå, men sånne naturbeiteområder er veldig viktige for mange rødlistearter. Innenfor Bernkonvensjonens rammeverk er det på visse vilkår tillatt å ta ut fredede rovdryr. Det er ikke i strid med Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven, som gir anledning til å ta ut rovdryr for å ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning, og det skal legges vekt på om bestandsmålet for rovdryrarten er nådd.

Enkelte organisasjoner eller enkeltpersoner mener at Norge ikke oppfyller sine forpliktelser etter Bernkonvensjonen, og Norge er klaget inn for The Standing Committee, uten at denne komiteen har funnet grunn til å kritisere den norske rovviltforvaltningen. Men lederen i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt har klaget norsk rovviltforvaltning inn for Sannhets- og forsoningskom-

misjonen, som skal granske den uretten som begås overfor samene, er begått, eller de overgrepene som blir begått i denne situasjonen. Disse to eksemplene viser at det er både rom for og nødvendig å føre en mer restriktiv rovviltpolitikk.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:43:54]: Eg kunne ha vore freista til å vise til andre som kanskje ikkje akkurat har følgd det dei gjekk til val på. Eg trur nok eg ikkje skal falle for freistinga til å gjere det.

Eg registrerer at Senterpartiet er veldig hissige og sinte på Framstegspartiet fordi vi eigentleg fremjar framlegg som Senterpartiet har vore for i all tid, f.eks. bl.a. å overføre ansvaret for rovdyra til Landbruks- og matdepartementet. Men vi får så øyra flagrar frå Senterpartiet. Det er ikkje måte på kor hissig ein er når det gjeld å kritisere oss for at vi faktisk ønskjer ein strammare rovviltpolitikk, noko som Senterpartiet har kjempa for i mange år. Kven skal Senterpartiet ha som allierte i rovviltpolitikken når dei på ein måte kappar handa av Framstegspartiet og ikkje vil ha noko å gjere med våre meiningar på det området? Er det Sosialistisk Venstreparti, er det Miljøpartiet Dei Grøne, eller kven er det ein ønskjer å alliere seg med for å kunne ha ein strammare rovviltpolitikk i regjeringa?

Regjeringa er ei mindretalsregjering med Senterpartiet og Arbeidarpartiet og må søkje støtte i Stortinget for dei tiltaka dei måtte kome med for å halde ein strammare rovviltpolitikk og halde seg nede på dei bestandsmåla som vart vedtekne i 2011. Ut frå debatten eg har høyrte i dag, er det eigentleg berre Framstegspartiet som Senterpartiet og Arbeidarpartiet kan lene seg på for faktisk å kunne gjennomføre dei måla som ligg i rovviltforliket. Dei andre partia, både Miljøpartiet Dei Grøne, SV og andre vil jo ha langt høgare bestandsmål og auke tallet på rovdyr i norsk fauna, noko som er stikk i strid med det både beitenæringa, reindriftsnæringa og andre er tydelege på er behovet.

Vi har ikkje pålagt regjeringa å gjere ditt og datt. Vi har bedd om at ein får ei rullering og ei revidering av rovviltforliket frå 2011, noko også siste talar frå Senterpartiet påpeiker at skulle ha vore gjort fem år etter 2011.

Underteikna, som står her, har verken vore i regjering eller på Stortinget tidlegare. Eg er vald inn, til liks med dei 20 andre i gruppa vår, på det partiprogrammet som vart vedteke våren 2021. Det er grunnlaget for at eg frontar den politikken vi har no, og forventar at ein har respekt for det. Det synest eg er ryddig, og eg synest statsråden har hatt ryddige svar. Eg vil eigentleg berre invitere Senterpartiet og Arbeidarpartiet til å samtale med Framstegspartiet for å gjennomføre ein strammare rovviltpolitikk, som dei seier. Det er Framstegspartiet som kan bidra til det. Eg har sagt at eg gjerne kan invitere Sen-

terpartiet på kaffi. Mossleth trur eg ikkje det er nokon vits i å invitere. Eg kan invitere Marit Arnstad eller andre i Senterpartiet til ein kaffi, og gjerne også statsråden, for eg trur vi har noko å prate om når det gjeld rovviltpolitikken framover.

Terje Aasland (A) [13:47:06] (komiteens leder): Det har nok en gang vært en ganske ordinær og tradisjonell rovviltdebatt i Stortinget – jeg har fulgt mange av dem. Jeg opplever ikke at noen har fått så ørene flagrer i denne debatten – tvert om, men det er noen som har prøvd å henwise til at Fremskrittspartiet hadde ansvaret for det politiske flertallet som har vært de siste åtte årene, og som da også hadde ansvaret for rovviltforvaltningen vår. Men jeg lar det ligge.

Jeg har bare lyst til å ta ordet for å gi honnør til regjeringen og statsråden, for jeg tror den eneste måten å balansere konflikten mellom rovdyr og beitenæring på er å ha en konsekvent tilnærming til rovviltforvaltningen. Jeg mener at det statsråden viser til gjennom denne debatten og svarene som ble gitt her nå, er en konsekvent tilnærming som vi trenger. Det har vært mangelfullt de siste åtte årene – nettopp den konsekvente tilnærmingen. Så det gleder meg å høre at statsråden veldig tydelig understreker at man vil følge opp de bestandsmålene som er satt av Stortinget – ikke av regjeringen, men av Stortinget gjennom forlik på forlik på forlik, hvor utfordringen faktisk har vært oppfølgingen av de bestandsmålene som er satt i Stortinget. Da synes jeg det er grunn til å gi honnør til regjeringen og statsråden for oppfølgingen av det.

Skal vi oppnå tillit til forvaltningen, er det helt nødvendig at nettopp en konsekvent tilnærming til de bestandsmålene som er satt i Stortinget, blir gjennomført. Jeg synes regjeringen i så måte har startet veldig godt. Og jeg understreker også når det gjelder ulv i ulvesonen: Det ble understreket av flertallet da vi satte bestandsmålene sist, at forvaltningen også gjelder i ulvesonen. Hvis ikke ville ulvesonen endt opp som et reservat. Det ønsket ikke stortingsflertallet, og man var veldig tydelig på det gjennom Stortingets behandling. Jeg synes det er bra at vi har en statsråd som følger det opp.

Siv Mossleth (Sp) [13:49:28]: Jeg må be representanten Sve holde seg til fakta i denne saken i stedet for å drive synsing om mitt humør eller hissighet. Det synes jeg er aldeles utidig. Hele Senterpartiets stortingsgruppe står fast på og er veldig tilfreds med Hurdalsplattformens innhold når det gjelder rovviltpolitikken og innskjerpingen av den.

Personlig skulle jeg gjerne ha sett at rovviltpolitikken lå under Landbruks- og matdepartementet og minister Sandra Borch, men Hurdalsplattformen er så tydelig på hvordan politikken skal være at i praksis betyr

det ikke noe. Vi skal ha en mer restriktiv rovdyrpolitikk og gi mer makt til rovviltneemndene.

Jeg har lyst til å takke både statsråden og komiteen for en god debatt i denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sakene nr. 9 og 10 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 9 [13:50:49]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å stanse planlagte økninger i strømvavgifter (Innst. 138 S (2021–2022), jf. Dokument 8:44 S (2021–2022))

Sak nr. 10 [13:51:02]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen, Tor André Johnsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å redusere nettleien for norske strømkunder (Innst. 147 S (2021–2022), jf. Dokument 8:53 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mani Hussaini (A) [13:51:58] (ordfører for sak nr. 10): Jeg vil takke representantene fra Fremskrittspartiet for forslaget og resten av komiteen for gode merknader til saken.

De skyhøye strømprisene husholdningene og næringslivet har opplevd de siste månedene, har tvunget fram at vi snur alle steiner og ser på hvordan vi kan redusere regningen til folk. Derfor er jeg veldig glad for at regjeringen raskt laget en støtteordning til husholdningene som dekker 80 pst. av den strømmen som overstiger en pris på 70 øre. Samme ordning har kultur og frivillighet fått, og også landbruket, som ble diskutert senest i dag.

Jeg er også veldig glad for at regjeringen har varslet at man skal se på de eksportavtalene den forrige regjeringen, med Fremskrittspartiet i spissen, inngikk, for å hindre at vi importerer europeiske priser på vår rene vannkraft. Regjeringen satte i forrige uke i tillegg ned en energikommisjon som skal jobbe fram til desember, og

som skal vurdere kraftpolitikken og hvordan vi kan beskytte oss mot høye strømpriser i Europa.

Jeg har stor forståelse for at representantene fra Fremskrittspartiet mener at vi skal se på nettleien med mål om å redusere den. Det er lett å få sympati for forslaget, men jeg er redd det vil gjøre større skade enn det vil bøte på de skyhøye strømrkningene. Nettleien er en etterskuddsvis betaling for investeringer i nettilgang over hele landet, og i årene som kommer, vil vi være avhengig av å elektrifisere transport og industri, både for å øke norsk konkurransekraft, for å nå klimamålene og ikke minst for å kunne levere stabil og rimelig kraft til husholdningene og næringslivet. Dette krever at det bygges ut nett til steder hvor det i dag er svak nettkapasitet, som f.eks. ferjeleier, havner, langs veier osv. Det øker behovet for egenkapital og økonomiske muskler hos nettselskapene.

Nettselskapene er underlagt omfattende regulering. Det er RME, Reguleringsmyndigheten for energi, som fastsetter forskriftsbestemmelser om regulering av tillett inntekt, ikke nettselskapene selv. Denne skal fastsettes sånn at inntektene over tid dekker kostnader ved drift og avskrivning av nett samt gir en rimelig avkastning på investert kapital. Fremskrittspartiet foreslår å redusere renten. Det foreligger ikke et faglig grunnlag for å endre metoden som fastsetter nivået på referanserenten. Et slikt forslag er jeg redd for – i tillegg til energikrise og høye strømrkningene – vil sørge for at vi ikke bygger ut nødvendig nettkapasitet i landet, som vi sårt trenger.

Nikolai Astrup (H) [13:55:18]: Frem mot 2030 skal det investeres 60–100 mrd. kr i sentralnettet og gjøres betydelige oppgraderinger og forsterkninger av det regionale kraftnettet. Det er nødvendig å investere mer i de norske kraftnettene, men det er samtidig avgjørende at vi utnytter de nettene vi har, på en best mulig måte. Alternativet vil være at investeringene, og dermed nettleien vi alle betaler, blir høyere enn de ellers hadde vært. Dette er bakgrunnen for den nye nettleiemodellen som var foreslått innført fra 1. januar, og som nå skal innføres fra 1. juli.

Mange har fryktet innføring av ny nettleiemodell fordi de tror det vil medføre høyere nettleie. NVE har imidlertid beregnet at 90 pst. av husholdningene vil oppleve små utslag av endringene i nettleien. For de siste 10 pst. kan det bli større utslag dersom de ikke endrer atferd.

Det er viktig å understreke at hensikten med ny nettleiemodell ikke er å øke inntektene til nettselskapene, men å jevne ut forbruketoppene, slik at behovet for å investere i nett blir mindre, alt annet like.

Glitre Energi har kjørt en pilot med ny nettleiemodell med over 80 000 kunder, og deres erfaringer sam-

svarer godt med NVEs beregninger. Glitre har også illustrert hensikten med ny nettleiemodell på en god måte. De har vist til at hvis alle som bor i Drammen, går over til elbil og bilene skal lades samtidig, når folk kommer hjem fra jobb, må nettkapasiteten i Drammen dobles. Det koster milliarder. Hvis derimot elbileierne lader på tider av døgnet når kapasiteten i nettet er god, er dagens nett tilstrekkelig.

I dag er det også slik at nettet i et område må dimensjoneres for de husstandene som har høyest effektuttak, mens regningen bæres av hele nabolaget. Dagens nettleiemodell har derfor en uheldig sosial profil og fører til dårligere utnyttelse av nettet og over tid høyere nettleie enn nødvendig.

Høyre mener det er nødvendig å evaluere en ny nettleiemodell når den er innført, og om nødvendig gjøre justeringer dersom det viser seg at den har utilsiktede virkninger eller slår særlig uheldig ut på enkelte områder. Men prinsippet om en modell som bidrar til god utnyttelse av nettet og – alt annet like – lavere nettleie over tid, er godt og bør videreføres.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:57:49]: Begge sakene vi nå behandler, omhandler nettleie. Det er naturlig i en tid med høye strømpriser at folk også reagerer på høy nettleie. Vi vet at det er stor forskjell på nettleien rundt om i landet, og jeg er glad for at regjeringen i Hurdalsplattformen har klare ambisjoner når det gjelder dette. Her slås det fast at man vil innføre en utjamningsordning som bidrar til jammere nettleie i hele landet. Samtidig skal det utformes kraftfulle tiltak for å redusere høye strømkostnader som inkluderer lavere avgift på elektrisk kraft, økt bostøtte, styrkede forbrukerrettigheter og økt produksjon av kraft.

Flere av disse punktene har regjeringen allerede innfridd eller varslet at de vil innfri. Blant annet har de redusert elavgiften med 2,9 mrd. kr, de har lagt fram en effektiv strømtøtteordning som følge av de ekstreme prisene i vinter, og det har kommet støtteordninger for kultur, idrett, landbruk, vekstnæring og studenter samt økning i bostøtten. I den ekstraordinære situasjonen tror jeg ikke folk tenker på de ulike bestanddelene i strømregningen, men heller på totalen. Uten regjeringens tiltak hadde denne totalen vært betydelig høyere enn det folk allerede opplever i dag.

Det er ingen tvil om at det er gode intensjoner i forslagene, men de framstår, skal vi si, kontraproduktive, all den tid det faktisk er nettselskapene selv som fastsetter nettleien for sine kunder innenfor en inntektsramme fastsatt av Reguleringsmyndigheten for energi i tråd med de kravene til tariffing som følger av energiloven med forskrifter. Sånn har det vært de siste 30 årene, og

inntektene fra nettleien skal altså ikke være høyere enn det nettselskapene har lov til å ta seg betalt fra kundene.

Før jul ble regjeringspartiene og SV enige om at kravet om effektbaserte tariffer i distribusjonsnettet ikke skal tre i kraft fra 1. januar, men fra i sommer. Den utsettelsen kom av to grunner. Kundene hadde ikke god nok kjennskap til ordningen og var dermed heller ikke forberedt på en måte som muliggjorde smart strømstyring. Med en utsettelse har strømselskapene nå en bedre mulighet til å informere kundene om hvordan man kan legge til rette for å redusere regningen og styre strømforbruket sitt, og jeg forventer at energiselskapene gjør dette.

Samtidig kan vi ikke underslå at ordningen også har et godt formål, nemlig å gi insentiver til å jamne ut strømforbruket slik at kapasiteten i strømmettet utnyttes bedre, noe som er til det beste både for alle oss forbrukere og for industrien, og på den måten holde investeringene i nettet nede og ikke større enn nødvendig. Nettselskapenes inntekt vil ikke bli endret av en innføring av slike tariffer.

Frank Edvard Sve (FrP) [14:00:52]: Det har vore – og er – skyhøge straumprisar i landet. Dei er samansette av ein straumpris og ei høg nettleige. Nett og straumnett i Noreg er eit monopolområde, og det er ei kjempeviktig teneste til innbyggjarane, til liks med f.eks. vatn og avløp og renovasjon. Vatn og avløp og renovasjon er styrte etter kjempestrengte lovverk. Ein har ikkje lov til å ha verken avkastning eller utbyte, det skal vere sjølvkost, så låge kostnader som i det heile mogleg, og eit kraftig innsyn for at innbyggjarane og næringslivet kan sjå at dei betalar for det dei faktisk får.

Men når det gjeld nett og nettleige, klarar ein altså å leggje til grunn ei referanserente på 5,59 pst., som er skyhøgt over det Oslo Børs og andre må halde seg til. Ein seier at det er så stor risiko med å byggje nett – i eit monopolsystem der ein berre sender rekninga til forbrukarane, ut frå det det kostar. Det er jo ikkje risiko i det heile. Der er det 5,59 pst. i referanserente, mens renta på all anna risikodrift i Noreg ligg på eit heilt anna nivå og mykje lågare. Her er det noko som er gale. At ikkje næringslivet og innbyggjarane reiser seg mot nettleiga og den måten det vert organisert på, synest underteikna er svært rart.

Vi ønskjer å sjå på dei modellane som er, for å få ned referanserenta. Vi har sendt spørsmål til departementet om kva betyding det ville ha for innbyggjarane om vi justerte referanserenta. Tek ein det ned til 2 pst., vil innbyggjarane spare 5,2 mrd. kr i året. Det er betydeleg i ein situasjon der straumprisane er skyhøge.

Alle snakkar om at det er viktig med straumstøtteordningar når det er krise, slik som no, men ein må gjere noko med problemet. Ein må gjere noko med utfordrin-

ga for å få stabil kraft i framtida. Når det gjeld nettleiga, burde det vere eit monopolsystem som var slik at ein ikkje kunne ta utbytte, og at det var sjølvkost for det det kostar innbyggjarane. Det vert sagt at ein skal investere så enormt mange milliardar i framtida. Ja, men kvifor tek ein utbytte då? Ein argumenterer med at ein må auke betalinga på nettet. På Møre fekk vi rekning frå nettselskapet med nokre hundrelappar i auke på grunn av auka kostnader, samtidig som dei tek ut utbytte. Forstå det den som kan!

Det er eit monopol, men det er ikkje monopol likevel. Det er eit system der ein skal betale det det kostar, men ein betalar ikkje det det kostar likevel. Ein betalar skyhøgt over det. Sånn kan vi ikkje ha det. Vi må ha eit system der vi betalar for det som blir bygd, og ikkje noko meir. Det må vere eit monopolsystem til liks med vatn og avløp. Det hadde vore det ideelle.

Til slutt tek eg opp Framstegspartiet sine forslag i saka.

Presidenten: Da har representanten Frank Edvard Sve tatt opp de forslagene han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [14:04:15]: Før jul fikk SV gjennomslag for at de endringene som var foreslått i nettariffene, ikke skulle innføres fra 1. januar 2022. Det er noe de aller fleste nettselskapene, ut fra tilgjengelige opplysninger, har rettet seg etter. Vi har nå også bedt regjeringen komme med forslag til endringer i disse nettariffene som gjør at det ikke blir mindre lønnsomt å satse på energieffektivisering eller egenproduksjon av strøm. Samtidig er det behov for å jevne ut toppene i forbruket i nettet der det er mulig. Det vil spare samfunnet for unødvendige kostnader knyttet til utbyggingen av nett, og det vil ikke minst spare naturen for unødvendige inngrep.

Forslaget som regjeringen i fjor vår vedtok å innføre, har flere fagmiljøer og interesseorganisasjoner gått imot, og i realiteten har heller ikke den endringen vært på en bred høring. Derfor håper vi at regjeringen nå bruker våren til å utarbeide et nytt forslag til nettariffmodell, som tar høyde for at det skal være lett å forstå, mulig å tilpasse og ikke skal svekke insentivene til energieffektivisering. Derfor fremmer vi dette forslaget i dag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme et forslag til modell for nettleie som er mulig for en forbruker å tilpasse seg, ikke svekker insentivet til energieffektivisering og sikrer minst mulig utbygging av nett.»

De skyhøye strømprisene vi nå sliter med, skyldes at vi har overlatt en kritisk infrastruktur som strøm og prisdannelse på strøm til markedet, og etter hvert også til EU. På kort sikt må disse prisene gjøre at vi kompenserer husholdningene direkte, sånn som det er gjort i vinter, men på lengre sikt må vi få endringer i energiloven som

sikrer en mer folkevalgt kontroll over strømmarkedet, og varige løsninger som hindrer de svingningene vi har sett. Et område som er under sterk regulering, er nettselskapenes investeringer og drift. Det er avgjørende for å klare å utvikle nok ny grønn industri til å sikre arbeidsplasser og få ned klimagassutslippene, at det bygges tilstrekkelig med nett og tilkobling, men vi trenger heller ikke å bygge ut mer enn det som er nødvendig.

Vi er heller ikke imot utredninger av endringer av hvordan kostnadene for nettet dekkes, og en strømkrise, sånn som vi har sett den, belaster både husholdninger og næringsliv med urimelige strømpriser, men også med nettleie.

Jeg tar med det opp det forslaget som SV står bak.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp det forslaget han refererte.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:07:32]: Denne vinteren ble det varslet innføring av rushtidsavgift på strøm, eller såkalte effektbaserte tariffier. Det skulle bli dyrere å lade elbilen på den tiden da flest bruker strøm, men også å dusje før jobb eller lage middag etter jobb. Det var en omlegging som ville rammet urettferdig – rammet dem som må være på jobb når jobben starter.

Endringene møtte veldig stor motstand, med rette. Det er brannfarlig å be folk om å bruke strøm på natten i stedet for på dagen. Selv om det er veldig fint om folk lader elbilene sine i nattetimene, kan vi ikke innføre en kollektiv avstraffelse av alle som trenger å koke kaffe eller ta oppvasken på spesielle tider på dagen. Heldigvis har innføringen av rushtidsavgift blitt utsatt, men vi i Rødt er bekymret for at den fortsatt kommer, uten nødvendige og gode endringer. Vi foreslår derfor å begrave endringen for godt.

Men selv uten rushtidsavgift kan folk få en økning i nettleien nå. Grunnen til det er faktisk strømpriskrisen, for kostnadene knyttet til nettapet har også økt for nettselskapene – ikke fordi tapet i seg selv er større i kilowattimer, men fordi prisen de må betale for tapet, følger markedspris.

Hvis man synes det er forvirrende og ulogisk, så er det det, for strømmarkedet er forvirrende og ulogisk – og urettferdig. Når strømprisene nå går opp, betaler husholdningene altså dobbel pris. De betaler både mer for strømmen og mer for nettleien fordi strømmen er dyre. Det er urimelig, og det bidrar også til å svekke nettleien som en slags dugnadsordning.

Vi får høre at nettet må oppgraderes, og at det koster penger. Det stemmer nok, men vi i Rødt undrer oss veldig over at dette ikke har skjedd tidligere. I stedet har man altså brukt inntektene fra nettleien til å bygge utenlandskabler, som eksporterer den billige energien vår ut av landet, og som importerer ustabile kraftpriser i retur.

NRK har også dokumentert at nettleieselskapene har tatt for godt betalt i nettleie over mange tiår. Det ligger i dag flere forslag på bordet som skal gjøre det vanskeligere å ta for godt betalt, og Rødt kommer til å støtte disse forslagene.

Regjeringen har den siste uken både lansert en energikommisjon og sagt at de vil gå i dialog med EU om utenlandskablene. Det synes vi i Rødt er veldig bra, men det er fortsatt for uforspliktende hvis målet er å sikre forsyningsikkerhet og rimelige priser her hjemme. Derfor fremmer vi i dag en del forslag som forplikter regjeringen til å sette handling framfor ord, til å reforhandle konsesjonsavtalene, til å regulere eksporten langt strengere og ikke minst til å tydeliggjøre at energikommisjonens mandat også skal være å sikre rimelige og forutsigbare strømpriser for husholdninger og næringsliv.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Marie Sneve Martinsen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [14:10:44]: Vi er i full gang med elektrifiseringen av samfunnet. Det er en forutsetning for å nå klimamålene våre, og det betyr igjen at vi trenger både energisparing, smartere energibruk, mer miljøvennlig produksjon av strøm og ikke minst nett for å frakte strømmen.

Statnett har de siste tiårene investert over 50 mrd. kr i en styrking av nettet for å gjøre det bedre i stand til å håndtere det grønne skiftet. Jobben er ikke gjort ennå, og det er viktig at Statnett og lokale nettselskaper fortsetter arbeidet med styrking av nettet. Samtidig vil enhver nettutbygging medføre naturinngrep, og det koster penger. Vi må derfor invitere – alt vi kan – til økt lokal produksjon og konsum av energi.

Vi må få en mer offensiv satsing på solenergi. Selv om vi vinterstid har færre soltimer enn mange andre land, er Norge, med sitt kjøligere klima, faktisk oppsiktsvekkende godt egnet til solenergiproduksjon.

Vi må også redusere energibehovet der vi kan, og effektivisere energibruken i bygninger. Det har vært reist kritikk mot den nye nettleiemodellen for at den ikke stimulerer til dette. Miljøpartiet De Grønne fremmet derfor i desember i fjor et forslag om å utsette forskriften om effektbaserte tariffer, og at regjeringen skulle komme tilbake med et nytt forslag til nettleiemodell. Forslaget ble ikke vedtatt.

Vi i Miljøpartiet De Grønne tror altså ikke vi er i mål i Norge med å finne den beste modellen for nettleie – en modell som klarer å både sikre et sterkere nett og stimulere til energieffektivisering samtidig som den er en enkel nok modell som det faktisk går an å forstå, noe som selvfølgelig er demokratisk viktig i seg selv, gitt hvor vik-

tig strøm er for vår hverdag, slik vi også hører av debatten i dag.

Miljøpartiet De Grønne fremmer derfor i dag igjen forslag om å utrede nye modeller som kan svare bedre på utfordringene, i stedet for bare å reversere dagens nye ordning. Vi foreslår også, sammen med flere andre partier, å utrede konsekvensene av å legge de økte kostnadene knyttet til nettap, oppgradering og vedlikehold av strømmettet til staten i stedet for til forbrukerne. Og vi foreslår å kreve at nettselskapene umiddelbart tilbakebetaler den gjelden de har til kundene sine, gjennom redusert nettleie i 2022.

Med det tar jeg opp forslaget til Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Kristoffer Robin Haug har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:13:26]: Reguleringsmyndigheten for energi, RME, fastsetter årlige inntektsrammer som bestemmer hvor mye nettselskapene kan hente inn gjennom nettleien. I tillegg til at nettleien skal dekke kostnadene ved drift og avskrivning av nettet, skal den gi en rimelig avkastning på investert kapital, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Størrelsen på nettselskapenes inntektsramme bestemmes av flere forhold – referanserenten er ett av dem. Referanserenten skal gjenspeile eernes økonomiske risiko.

Et riktig nivå på referanserenten er avgjørende for å sikre at nødvendige investeringer blir gjennomført. En endring av metoden som fastsetter nivået på referanserenten, forutsetter at det foreligger et faglig grunnlag for å endre renten. Jeg kan verken se at det foreligger noe faglig grunnlag for at RME skal endre referanserenten eller redusere nettselskapenes inntektsrammer på generelt grunnlag.

RME arbeider kontinuerlig med å utvikle den økonomiske reguleringen, herunder å finne riktig nivå for referanserenten. Energiloven gir ikke departementet adgang til å instruere den uavhengige reguleringsmyndigheten for energi om vedtak om inntektsrammer.

Når det gjelder eiers adgang til å ta utbytte i nettselskapene, vil jeg understreke at hvor mye utbytte eierne tar, ikke har betydning for nettselskapenes inntektsrammer og dermed heller ikke for nettleien. Det som er avgjørende for nivået på nettleien, er hvor mye selskapet investerer, hvor mye det bruker på drift og vedlikehold, og hvor effektivt selskapet utfører disse oppgavene.

Vi er inne i en tid da energisystemene våre er i omstilling og klimagassutslippene reduseres. Velfungerende strømmett er helt avgjørende i denne innsatsen. Regjeringen vil sørge for at staten tar et ansvar for å få på plass infrastruktur der den trengs, og når den trengs,

herunder at kapasiteten i strømmettet forsterkes i hele landet, og at konsesjonsbehandlingstiden kortes ned.

Strømmettet vårt finansieres av dem som bruker det, både de som bruker strøm, og de som produserer og leverer strøm inn på nettet. Dette dekker kostnadene når strømmettet bygges ut, driftes og vedlikeholdes. Vi er ikke bare inne i en ekstraordinær situasjon med høye strømpriser nå; vi er også inne i en periode som vil vare lenger, der stadig mer av samfunnet vårt elektrifiseres. Da må vi bruke det strømmettet vi allerede har, på best mulig måte. Da unngår vi unødige kostnader, som belastes vanlige folk og bedrifter, og vi unngår nettutbygginger som kan være kontroversielle og konfliktfylte.

Formålet med effektbaserte tariffer er derfor å gi insentiver til å jevne ut strømforbruket, slik at kapasiteten i strømmettet utnyttes bedre. Effektbaserte tariffer skal også gi en mer rettferdig fordeling av nettkostnadene mellom kundene. Nettselskapenes totale inntekt vil ikke bli endret av dette.

I tråd med enigheten mellom regjeringspartiene og SV på Stortinget har departementet vedtatt utsatt ikrafttredelse av forskriftsendringen om effektbaserte tariffer. Ikrafttredelsen er satt til 1. juli 2022.

Som flertallet i komiteen også peker på, er det viktig at nettselskapene gir kundene god informasjon, og jeg vil følge dette opp med nettselskapene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank Edvard Sve (FrP) [14:16:43]: Underteikna har enno ikkje fått ei forklaring på kva som gjer at ein på eit område der det nesten ikkje er risiko i det heile, kontra anna næringsverksemd, der ein har store anleggsbidrag både lokalt og over nettet, har ei referanserente på 5,59 pst. og i tillegg kan ta utbytte i eit monopolsystem. Kvifor meiner statsråden at ei referanserente på 5,59 pst., gitt dei grunnlaga eg nemnde no, er fornuftig og forsvarleg for å halde nettleiga så låg som mogleg?

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:17:21]: Det er Reguleringsmyndigheten for energi som fastsetter forskriftsbestemmelser om regulering av tillatt inntekt. Energiloven gir ikke departementet adgang til å instruere den uavhengige reguleringsmyndigheten for energi om utøvelsen av tillagt myndighet. Det må foreligge et faglig grunnlag for å endre metoden som fastsetter nivået på referanserenten. Jeg kan ikke se at det foreligger et slikt grunnlag. En for lav referanserente medfører risiko for at nødvendige investeringer ikke blir gjennomført, mens en for høy referanserente medfører risiko for overinvesteringer i nettet.

Lars Haltbrekken (SV) [14:18:11]: Mitt spørsmål til statsråden er om regjeringen, nå som vi fikk utsatt inn-

føringen av de nye nettariffene, vil bruke den muligheten som nå har oppstått, til å se på endringer av den forskriften som var foreslått av den forrige regjeringen.

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:18:35]: Vi bruker den tiden til innføring av nettbaserte tariffer, som nå er utsatt til 1. juli, godt. Vi skal bl.a. ha dialog med nettselskapene for å sikre at den nødvendige informasjon og det som trengs, kommer ut. I den dialogen tenker jeg det er naturlig at vi også ser på om det er noe som skal gjøres, men jeg synes det er altfor tidlig å forskuttere hva det eventuelt skal være, og kommer til å ha den dialogen med nettselskapene først.

Lars Haltbrekken (SV) [14:19:10]: Det tolker jeg positivt. Jeg tolker det som at regjeringen vil se på mulige endringer, og det er naturlig at man har kontakt med nettselskapene. Da vil jeg spørre om regjeringen også har kontakt med forbrukerorganisasjonene og med miljøorganisasjonene, for å få innspill til hvordan dette best kan gjøres, sånn at nye nettariiffer ikke gjør det mindre lønnsomt å satse på energieffektivisering og egenproduksjon av strøm, noe den forrige regjeringens forslag ville ha gjort.

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:19:49]: Departementet og jeg har hatt møter med flere organisasjoner hvor dette har vært tema, herunder bl.a. Elbilforeningen. Vi skal også ha møter om dette i fortsettelsen, bl.a. med 14 forskjellige organisasjoner om ikke så lenge.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:20:21]: Statsråden har endelig lagt fram energikommisjonen, og gratulerer med det. Men samtidig som den kommisjonen ble lagt fram, sa statsråden at det er regjeringen selv, ikke kommisjonen, som skal utrede den strømpriskrisen som vi står i nå – eller «situasjonen», som regjeringen kaller det. Rødt mener det er helt nødvendig at energikommisjonens mandat også omfatter å se på den strømpriskrisen vi står i nå, og hvordan den kan løses, herunder å regulere markedet og eksporten. Rødt har lenge foreslått både makspris på strøm og eksportreduksjon, noe jeg er helt sikker på at statsråden er kjent med, og disse kravene kommer nå også fra grasrota i statsrådens eget parti. Så mitt spørsmål er: Vil statsråden sørge for at den uavhengige energikommisjonen også ser på dagens situasjon, slik vi foreslår?

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:21:12]: Jeg deler Sneve Martinussens oppfatning av at det er viktig at kommisjonen ser på dette, og det er nettopp derfor vi har varslet at vi vil ha en ekstern gjennomgang av strømsituasjonen og årsakene til at vi er kommet dit, og at det skal inngå i energikommisjonens arbeid. Men jeg ønsker også at vi skal være relativt raskt på ballen. Der-

for har energikommisjonen fått en relativt kort tidsramme, og derfor har vi varslet at når det gjelder den pågående situasjonen, skal den evalueres og gjennomgås eksternt – og det skal inngå i det grunnlaget som energikommisjonen skal arbeide med.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:21:52]: Da forstår jeg det slik at det er litt ulike folk som skal se på litt ulike ting, og gitt det: Det jeg er mest opptatt av, er at man vurderer alle muligheter for å løse det som både er en akutt situasjon nå, og som faktisk forventes å føre til høye strømpriser i lang tid framover. Jeg har forstått det slik at statsråden er ganske åpen for å vurdere ulike grep og snu alle steiner, som det sies at man skal gjøre, og da gjelder mitt spørsmål disse grepene og f.eks. makspris på strøm. Er det noe man skal se på, eller er det lagt i skuffen før man i det hele tatt har – jeg holdt på å si – åpnet og designet skuffen, slik henholdsvis energikommisjonen og regjeringen skal gjøre i sine ulike arbeid med å se på denne situasjonen?

Statsråd Marte Mjøs Persen [14:22:32]: Jeg har lyst til bare å imøtegå noe: Det er ikke ulike personer som skal se på litt ulike ting. Energikommisjonen har fått et bredt mandat, men de skal få et oppdatert kunnskapsgrunnlag å basere vurderingene på. Derfor ønsker vi å gi dem et oppdatert kunnskapsgrunnlag til dette. Inn i det skal de også få med seg det arbeidet som strømmnettutvalget, som leverer sin innstilling 15. juni, skal gjøre. Jeg ønsker ikke å legge føringer, utover det som står i mandatet, for hva energikommisjonen skal se på. De er uavhengige, og det arbeidet de gjør, skal ende i en NOU. Så når det gjelder å kommentere enkeltforslag inn i dette før de har gjort det arbeidet: Jeg vil ikke legge noen føringer utover det som allerede er beskrevet i mandatet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [14:23:38]: Jeg tok ordet for en stemmeforklaring for Arbeiderpartiets del til forslagene som er fremmet av Rødt, men først til det saken egentlig handler om: om vi skal innføre effekttariffer eller ikke. Det er jo det som er prinsippet. Jeg tror, i likhet med representanten Nikolai Astrup, at det er gode begrunnelser for å utnytte infrastrukturen som allerede er der, på en best mulig måte. Det vil tjene innbyggerne og strømkundene over tid at vi klarer å få ned kostnadene. Det vil være sånn at den som tar ut mest effekt på et visst tidspunkt, bestemmer dimensjoneringen av nettet og må på en måte også være med og betale for det. Det er klokt, og jeg tror det er fornuftig at vi følger det sporet.

Så til forslagene fra Rødt, som egentlig ikke handler om denne saken, men om noe helt annet: Det er egentlig to Dokument 8-forslag vi behandler i komiteen allerede, bl.a. om å begrense eksporten. De ligger til behandling der, så jeg er noe forundret over at Rødt velger å fremme disse forslagene i denne saken, og at de får anledning til å gjøre det. Jeg ville egentlig henstilt til Rødt å oversende dem til komiteen, sånn at komiteen kan behandle dem parallelt med de forslagene som allerede er sendt inn av Rødt og Fremskrittspartiet.

Jeg går ut fra at det ikke vinner fram, så jeg vil kort begrunne hvorfor Arbeiderpartiet vil stemme imot forslagene nr. 6–8. Forslagene nr. 6 og 7 er allerede omtalt av regjeringen. Det er en dialog og en gjennomgang de allerede har startet. Det vil etter min mening være unaturlig at Stortinget går inn og vedtar det, siden det allerede er kommunisert så tydelig at regjeringen faktisk holder på med det.

Så til forslag nr. 8, som går ut på at en må instruere kommisjonen og legge inn i mandatet at en skal legge fram tiltak som sikrer rimelige og forutsigbare strømpriser i Norge: Da ber jeg Rødt om å lese hele forutsetningen for energikommisjonen. Det er nettopp at en skal komme opp med tiltak som sikrer at vi skal få rimelige og forutsigbare energipriser i Norge, ikke bare for husholdningene, men også for industri og næringsliv, sånn at vi kan gjennomføre det grønne skiftet og ikke minst sørge for at vi får trygge, gode industriarbeidsplasser også i tiden framover.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 9 og 10.

Sak nr. 11 [14:26:06]

Interpellasjon fra representanten Rasmus Hansson til utenriksministeren:

«Menneskerettighetene i Kina er under press. Det rapporteres om utstrakt bruk av overvåking, undertrykking, internering og tortur. En rekke aktører omtaler landets behandling av den uiguriske minoriteten som et folkemord. I Hongkong trues presse- og ytringsfriheten. I Tibet pågår ifølge Dalai Lama et kulturelt folkemord. Kinesiske krigsfly utfordrer Taiwans suverenitet. Flere land i verden, herunder Norge, har fått merke konsekvensene av å ta opp helt legitime bekymringer om disse forholdene med Kina. Vil utenriksministeren videreføre dagens politikk hvor Norge ikke tar åpent stilling til forverring av menneskerettighetene i Kina, med de konsekvenser dette på sikt kan ha for den internasjonale orden, eller vil utenriksministeren ta tydelig stilling for undertrykte grupper i Kina og åpne for å si opp normali-

seringsavtalen fra 2016 og for å avbryte de pågående frihandelsforhandlingene med Kina?»

Rasmus Hansson (MDG) [14:27:15]: Er det tenkelig at regjeringen ville skrive en erklæring sammen med Russlands regjering med en tekst som betyr at Norge medgir at Nobelprisen til Sakharov ødela forbindelsene til Russland, at vi forplikter oss til å respektere Russlands annekasjon av Krim og territoriale interesser i Ukraina, at vi forstår Russlands interesse av å undertrykke opposisjonen, og at vi ikke vil støtte noe som strider mot Putin-regimets interesser?

Jeg tror ikke det, men en slik felleserklæring, eller normaliseringsavtale, har regjeringen vår med Kina. I denne felleserklæringen slår Norges og Kinas regjering sammen fast at Nobelprisen til Liu Xiaobo i 2010 var grunnen til at forholdet mellom landene ble dårlig, og deretter slår erklæringen fast at Norges regjering forplikter seg til å støtte ett-Kina-politikken, respektere Kinas territoriale integritet, respektere Kinas kjerneinteresser og ikke støtte noe som strider mot Kinas kjerneinteresser, m.m. Alle vet hva disse spesifikke formuleringene betyr. Det betyr at Norges regjering vil støtte den kinesiske regjeringens krav på Taiwan, dens undertrykkelse i Hongkong og Øst-Turkestan, okkupasjonen av Tibet osv., og til ikke å støtte noen opposisjon eller irritere Kinas regime på noen måte. Erklæringen er et ensidig diktat om hva Norge forplikter seg til. Den inneholder ingen forpliktelse for Kina, og Norge har ingen slik erklæring med noe annet land.

I går sa utenriksminister Huitfeldt til VG at dette er en politisk erklæring, ikke en avtale, og var et uttrykk for et ønske om et bredt samarbeid mellom Norge og Kina. Men erklæringen innebærer ingen bindinger. Tvert imot har normaliseringsavtalen gitt mulighet til å diskutere en rekke spørsmål med Kina, også menneskerettigheter.

Det er heftig å hevde at ordlyden i felleserklæringen ikke inneholder noen bindinger. Etter at felleserklæringen var skrevet, lå Solberg-regjeringen svært lavt overfor diverse eksempler på Kinas brudd på menneskerettigheter og på internasjonale spilleregler, og de ville som kjent ikke møte sin gamle venn Dalai Lama da han var i Oslo. Støre-regjeringens profil har så langt vært forholdsvis lav, den også, og imens har menneskerettssituasjonen i Kina blitt mye verre.

Men det viktigste er at felleserklæringen er grunnlaget for at Norge nå forhandler en frihandelsavtale med Kina. Det er udiskutabelt hvilket signal dette sender – nasjonalt og internasjonalt. Kina stiller som betingelse for en frihandelsavtale at Norge ikke sier ting som irriterer Kina. Og ved å akseptere teksten i felleserklæringen viser Norges regjeringer at de er villige til å tre til side for

våre viktigste prinsipper og la være å overholde våre internasjonale forpliktelse til å kritisere overgrep, akseptere og tie stille om Kinas brudd på menneskerettigheter og på felles regler internasjonalt for å skaffe Norge fordelaktig markedsadgang til Kina.

Dette bestrider altså utenriksministeren sterkt. Vi sier hva vi vil, sier hun. Det er bra, men hvorfor tjener det da Norges interesser å ha en felleserklæring som alle oppfatter så kraftig annerledes enn utenriksministeren hevder er erklæringens reelle betydning? Og hvorfor tar ikke regjeringen avstand fra en erklæring som stiller Norge i et så dårlig lys, hvis erklæringen i virkeligheten ikke legger noen begrensninger på Norges muligheter til å kritisere Kina? Og er det slik at Norge i frihandelsforhandlingene med Kina faktisk gjør det vi burde gjøre, nemlig å stille krav om menneskerettigheter, om arbeiderrettigheter, om miljø- og klimaprinsipper, om internasjonale spilleregler osv. som Norges forutsetninger for å inngå en handelsavtale? Hvis regjeringen faktisk gjør dette, da vet vi at vi risikerer at Kina avbryter forhandlingene og nekter å gå inn på en frihandelsavtale.

Derfor er spørsmålet: Vil utenriksministeren ta tydelig stilling for de undertrykte gruppene i Kina, og vil man åpne for å si opp normaliseringsavtalen fra 2016 og om nødvendig bryte de pågående frihandelsforhandlingene med Kina?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [14:32:43]: I Hurdalsplattformen er regjeringen tydelig på at vi vil samarbeide med Kina langs en nordisk-europeisk linje om felles interesser og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene. Jeg er enig med representanten i at menneskerettigheter er under press i Kina. Jeg er ikke enig i at Norge ikke åpent tar stilling til dette. Det har vi gjort mange ganger – i Stortinget, i media, i FN og i uttalelser i EU.

Menneskerettigheter er en viktig del av forholdet til Kina. Situasjonen er alvorlig, særlig for uigurer og andre minoriteter, og utviklingen i Hongkong bekymrer. Vi har en klar linje: Vår politikk er en kombinasjon av dialog og tydelig diplomati, offentlig kritikk, multilateralt engasjement og prosjektstøtte, og tett samarbeid med likesinnede land.

Vi har etablerte et internasjonalt rammeverk på menneskerettighetsområdet, et rammeverk som det internasjonale samfunn har brukt mye av etterkrigstiden på å bygge opp. Dette er konvensjoner og institusjoner som skal sikre at universelle menneskerettigheter ivaretas. Det er viktig, og derfor jobber Norge også aktivt for å bevare dette rammeverket.

Kina er verdens mest folkerike land og verdens nest største økonomi. Viktige globale spørsmål kan ikke løses uten at Kina er med. Samtidig skaper utviklingen i Kina og det geopolitiske bakteppet utfordringer. Vi, Norge, må fremme våre interesser og ivareta våre verdier og vår sikkerhet på en tydelig og helhetlig måte. Det gjør vi best gjennom å samarbeide tett med andre land, særlig våre nordiske og europeiske partnere.

Representanten tar opp felleserklæringen mellom Norge og Kina fra 2016. Det er en politisk erklæring, ikke en avtale. Den innebærer verken bindinger eller begrensninger i Norges handlingsrom overfor Kina. Erklæringen bør ses på som den forrige regjeringas ønske om å utvikle et bredt forhold til Kina. Det er et ønske som denne regjeringa støtter opp om.

Norge er en tydelig og gjenkjennelig forkjemper for menneskerettigheter. Vi er pådrivere for folkeretten og multilaterale systemer, og vi arbeider systematisk for å beskytte vår nasjonale sikkerhet. Alle disse sporene er viktig i våre bilaterale forhold til andre land, inkludert vårt forhold til Kina.

Et bredt forhold til Kina omfatter også samarbeid om store globale utfordringer, som klima og bærekraft, hvor det er helt nødvendig å engasjere Kina. Kina sto i 2019 for 27 pst. av verdens klimagassutslipp. Kina slipper ut mer klimagasser enn alle OECD-landene til sammen, og uten forsterket innsats kan Kinas utslipp fortsette å vokse fram mot 2030. Det er i Norges interesse at Kina oppnå resultater på klima- og miljøområdet. Gjennom faglig samarbeid har Norge bl.a. bidratt til Kinas etablering av et nasjonalt karbonmarked. Vi har også bidratt til at Kina har redusert utslippene av kvikksølv, svart karbon og plast i havet.

Kina har et annet politisk system enn oss. Likevel er det mulig å ha dialog og samarbeid – og det har vi – om temaer som arbeidstakeres rettigheter, likestilling, rettferdig fordeling og klima. Stenger vi døra for samarbeid, gir vi fra oss muligheten til å bidra til reformer i Kina.

Representanten spør om vi vil avbryte frihandelsavtaleforhandlingene med Kina på grunn av menneskerettighetssituasjonen i landet. Det vil vi ikke. Formålet med en handelsavtale med Kina vil være å gi norsk næringsliv bedre betingelser. Vi vil også få nye møteplasser for å diskutere handelspolitikk og arbeidstakernes rettigheter med kinesiske myndigheter.

Vi må fremme norske interesser på en helhetlig måte. Det betyr å fremme norsk næringsliv samtidig som vi beskytter vår nasjonale sikkerhet og holder fast på våre verdier. Det forhindrer oss ikke i å forsvare og fremme menneskerettighetene.

Rasmus Hansson (MDG) [14:37:52]: Jeg tar ikke til orde for å avbryte forbindelsene med Kina. Jeg tar til

orde for en diskusjon om på hvilke premisser Norge skal samhandle med Kina. Og utenriksministeren slår fast at normaliseringen som fulgte av felleserklæringen, har gitt muligheter til å diskutere spørsmål om menneskerettigheter med Kina. Det er bra. Utenriksministeren har også, i sitt innlegg nå, understreket Norges bekymring over flere forhold knyttet til Kina og har i tidligere svar til Nora Heyerdahl fra Miljøpartiet De Grønne og Venstres Guri Melby understreket at Norge tar avstand fra Kinas behandling av Litauen og er bekymret for situasjonen i Hongkong. Uttalelsene er ikke akkurat rungende, men det er uttalelser.

Problemet er at dette må forklares om og om igjen, fordi vi sitter med en felleserklæring som alle leser og forstår på samme måte, nemlig at Norge går inn på noen meget strenge forpliktelser, diktert etter Kinas interesser. Disse interessene og det som Kina ikke ønsker å bli kritisert for, er noe av det mest undertrykkende, kontrollerende og brutale som noe regime på jorda utøver.

Kinas opptreden utvikler seg på en måte som er uhyre bekymringsfull. Det er nøyaktig en slik opptreden fra et lands side som Norge og andre land har plikt til å påpeke, kritisere og motarbeide, fordi det er viktig å støtte dem som blir undertrykket, fordi det er viktig å si fra om hva som ikke blir akseptert, og fordi det er i Norges egen interesse å være veldig tydelig på at vi står på riktig side.

Overfor vårt naboland Litauen demonstrerer Kinas regime akkurat nå hvilke virkemidler de er villig til å bruke mot et land som utøver sin soleklare rett til å ta egne valg i utenrikspolitikken. Kinas voldsomme mobbing av Litauen er et eksempel som selvsagt også er en beskjed til Norge. Det toppes med en omtale av Litauen i den regjeringskontrollerte avisen Global Times som en mus, ja, til og med en flue, som man lett kan slå ihjel. Norge er som kjent også en slik flue. Derfor er det viktig at det markeres svært tydelig avstand til innholdet i felleserklæringen.

Jeg lurer da f.eks. på hva som er statsrådets kommentar til at det i uigur-områdene, Øst-Turkestan, foregår massesterilisering av uiguriske kvinner.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [14:41:36]: Det er ofte at jeg er uenig med de foregående regjeringspartiene, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, men å påstå at de på ulike måter har lagt bindinger på norsk utenrikspolitikk gjennom de åtte årene de har styrt – i ulike konstellasjoner – gjennom normaliseringsavtalen, mener jeg er feil. Det står ingen steder at vi ikke har lov til å irritere Kina, slik som Rasmus Hansson her legger det fram. Det er en helt urimelig kritikk overfor medlemmer av tidligere regjeringer fra de siste åtte årene. Det er heller ingenting som bin-

der oss til ikke å ta opp spesielle spørsmål. Jeg skjønner egentlig ikke hvorfor representanten har interesse av å framstille det som at vi har mindre handlingsrom enn det vi fortsatt har.

Så må vi erkjenne at vi handler mye med Kina. Den største vareimporten kommer fra Kina. 13 pst. av vareimporten til Norge kommer fra Kina, og 5 pst. av norsk fastlandseksport går til Kina. Skal vi være med og ta ansvar for en mer fornybar retning i Kina, mener jeg vi har veldig sterke egeninteresser, når det gjelder både klima og på andre måter, i å få eksportert norske varer. Det er veldig sterkt fokus på sjømat, men noe av det vi eksporterer aller meste av, er maskiner og kjemiske industriprodukter. Så vi har interesse av å bidra til at klima blir viktigere i Kina, og at de kan ta del i det grønne skiftet gjennom den kompetansen vi har på fornybar energi.

Det er klart at arbeidstakerrettigheter er helt avgjørende for denne regjeringen. Det er også forhold som jeg har tatt opp når jeg i ulike sammenhenger har møtt representanter for kinesiske myndigheter.

Når det gjelder situasjonen i Xinjiang, er jeg svært bekymret for den. Det har vi gitt uttrykk for en rekke ganger. Kina er også veldig godt kjent med vårt syn. Vi oppfordrer kinesiske myndigheter til å etterleve sine internasjonale forpliktelser, stoppe brudd på menneskerettighetene og gi FNs høykommissær for menneskerettigheter uhindret adgang til Kina. Hennes muligheter til å slippe inn i denne provinsen var også et tema da jeg hadde et møte med FNs høykommissær for menneskerettigheter for ikke så lenge siden.

Olve Grotle (H) [14:44:50]: Eg er samd med interpellanten i at det er fleire sider ved menneskerettssituasjonen i Kina som gjev grunnlag for bekymring. Dette gjeld ikkje minst i spørsmålet om situasjonen til uiguarane i Xinjiang-provinsen, men også andre forhold er det verdt å følgje med på, som Hongkong. Eg meiner det er viktig å seie frå når vi får rapportar om vilkårleg fridomsfrårvøving av uigurar og andre minoritetar, og at vi gjev tydeleg beskjed om at FNs høgkommissær for flyktningar og menneskerettar må få fri tilgang til vanskelege regionar.

Eg opplever det slik at den noverande regjeringa i store trekk følgjer opp den politikken vi følgde under Solberg-regjeringa. Den går kort og godt ut på å ta opp menneskerettsspørsmål der dette er best eigna, og på den måten som gjer at det er størst sjanse for at norske synspunkt blir høyrde. Det er difor viktig for meg å minne om at desse spørsmåla blei tekne opp ved fleire høve av Solberg-regjeringa, ikkje minst ved dåverande utanriksminister Ine Eriksen Søreide.

Då Kina sin utanriksminister besøkte Oslo i august 2020, tok utanriksministeren opp menneskerettsspørsmåla. Det same var tilfellet under statsbesøket i 2018. Solberg-regjeringa oppfordra kinesiske styresmakter til å respektere menneskerettane og stoppe vilkårleg fridomsfrårvøving av uigurar og andre minoritetar. Den dåverande utanriksministeren, Eriksen Søreide, bad også Kina om å trekkje tilbake sikkerheitslova for Hongkong. Eriksen Søreide gjekk også tydeleg ut på vegner av regjeringa og attribuerte datainnbrotet på Stortinget i juli 2021 til aktørar i Kina.

Noreg har fleire gonger teke opp situasjonen i Xinjiang i FN, åleine og saman med andre land, både i Menneskerettsrådet i Genève, sist den 15. mars 2021, og i generalforsamlinga i FN. Eg oppfattar det òg slik at Noreg under den noverande regjeringa vil følgje opp desse samtalanane, slik den førre gjorde. For Noreg bør det vere ei prioritert oppgåve å gje tydeleg tilbakemelding om synspunkta våre på forhold som angår fridom, demokrati, rettsstat og andre grunnleggjande menneskerettar. Dette må òg gjelde når det vedkjem store og mektige land som Kina.

Eg takkar nok ein gong interpellanten for bidraget til å løfte desse spørsmåla.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:47:31]: Aller fyrst vil eg også starte med å takke representanten Hansson for å løfte dette viktige temaet – Noregs forhold til og utanrikspolitiske linje overfor Kina. Det er eit tema Venstre har løfta ved fleire høve, både gjennom spørsmål til utanriksministeren og også gjennom eit Dokument 8-forslag, der vi har føreslått diplomatisk boikott av pågåande OL i Beijing. Dessverre vil ikkje det Dokument 8-forslaget bli debattert før dei norske utøvarane har innkassert alle medaljane sine, då Stortinget ikkje har lagt opp til debatt av forslaget vårt før i mars, sjølv om det blei levert i god tid før jul, noko vi ser på som beklagelig.

Vi veit i alle fall at saka er gjeven frå komiteen, og eg registrerer med skuffelse at ingen parti så langt har støtta Venstres framlegg om boikott. Det undrar meg mest fordi det var ei moglegheit til ikkje å stå aleine, men tvert imot å inngå ein allianse med andre land som vi normalt samarbeider ganske tett med på utanriksfeltet. Land som USA, Storbritannia, Danmark og fleire EU-land avstår alle frå å reise med myndigheitspersonar til Beijing. Som den vinteridrettsnasjonen vi er, kunne vi brukt denne anledninga til å gjere ei tydeleg markering overfor Kina og vise at vi ikkje ønskjer å akseptere det å bruke denne typen arrangement til å ta fokuset vekk frå grove menneskerettsbrot eller til å la regimet måle eit glansbilde av seg sjølv. Den moglegheita takka regjerin-

ga nei til, og det er synd at vi ikkje får teke den debatten her i Stortinget før etter at OL er ferdig.

Representanten Hansson adresserte den såkalla normaliseringsavtalen som Høgre–Framstegsparti-regjeringa inngjekk med Kina. Sjølv om eg og Venstre også er kritiske til avtalen, meiner eg det aller viktigaste ikkje er kva som skjer med sjølve normaliseringsavtalen, men korleis ei regjering tolkar han. Berre for å understreke det for vår eigen del: Då Venstre sat i regjering, oppfatta vi ikkje den avtalen som noka avgrensing for kva vi kunne uttale oss om når det gjaldt Kina, og eg oppfattar at det er ei tolking som også utanriksministeren deler.

Når det gjeld frihandelsavtalen, er Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne samde i at han ikkje bør inngåast. Det har ein for høg pris. Det handlar både om menneskeretts situasjonen i Kina – som det har vore sagt mykje om, og som eg trur vi alle uroar oss djupt for – og om at det å inngå ein avtale av denne typen no, vil bli sett på som ei fjør i hatten av det kinesiske regimet. Eg vil her sitere noverande regjeringsparti, Senterpartiets representant Sigbjørn Gjelsvik, som i august sa at han meiner «det må være åpenbart at Norge ikke bør slutføre noen frihandelsavtale med Kina», og at han «tror det vil vekke internasjonal oppsikt hvis Norge inngår en frihandelsavtale med Kina nå», da det ville være «en fjær i hatten for det kinesiske regimet».

Det er ikkje alltid Venstre og Senterpartiet er heilt på linje i utanrikspolitikken, men i denne saka er vi det.

Eg kunne tenkje meg òg å nytte høvet til å utfordre utanriksministeren. Representanten Hansson var så vidt inne på Litauen, som er eit land som aktivt har teke til motmæle mot Kina og blitt møtt med sterke og etter vårt syn urimelege reaksjonar frå Kina, som er djupt urovekkjande for eit anna lite land som Noreg. Eg vil gjerne be utanriksministeren, om det er høve til det, seie noko meir om kva Noreg og den norske regjeringa gjer for å støtte vårt vesle naboland Litauen i den pågåande konflikten dei no har med Kina.

Presidenten: Da avbrytes interpellasjonsdebatten fordi Stortinget skal gå til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut som Stortinget er klar til å gå til votering.

Vi starter med votering i sakene nr. 6–8 fra torsdag 10. februar, dagsorden nr. 46.

Votering i sak nr. 6, debattert 10. februar 2022

Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wethrus

Thorsvik, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om å styrke dyrevelferden for produksjonsdyr (Innst. 130 S (2021–2022), jf. Dokument 8:25 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lene Westgaard-Halle på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre
- forslag nr. 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 3, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 4–6, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 7, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 8, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti

Det votes over forslag nr. 7, fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome med framlegg om å klargjere dyr sin eigenverdi i straffelova og bestemminga om nødrett, slik at vald mot dyr blir sett på som meir alvorleg enn skade på eigedom.»

Votering:

Forslaget fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 91 mot 9 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.03.01)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4–6, fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringa innføre høgare krav for transport av produksjonsdyr i landbruket med sikte på betre dyrevelferd.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringa skjerpe krava til dyrevelferd i forskrift om hald av svin, herunder at det vert stilt høgare krav til areal, underlag og rotemateriale for slakte- og avlsgrisar.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringa skjerpe krava til dyrevelferd i forskrift om hald av høns og kalkun, herunder med utfasing av hurtigveksande rasar til fordel for rasar kor foreldredyra ikkje må utsetjast for restriksjonar i foring, og kor dyra ikkje får unormal gonge som ein del av veksten.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere følgende elementer i arbeidet med en ny stortingsmelding om dyrevelferd:

- Å utrede og fastsette maksgrenser for tillatt dødelighet i lakse- og smoltproduksjon som ligger langt under dagens nivå, og som skal fastsettes ut fra oppdaterte faglige kriterier for akseptabel lidelse og dødelighet i laksepopulasjoner i produksjon.
- Å identifisere de viktigste årsakene til vantrivsel og død i lakseproduksjon og fastsette konkrete krav og tiltak for å redusere disse faktorene til etisk og faglig akseptabelt nivå. Dette omfatter blant annet tetthet og andre stressfaktorer i merder, lusepåslag, metoder for fjerning av lus, sykdommer med mer.
- Å utrede og fastsette nye krav til akseptabel dyrevelferd og dødelighet som forutsetninger for å beholde konsesjoner og å bli tildelt utviklingskonsesjoner. Oppdrettsanlegg med høy lidelse og dødelighet skal gis advarsel og miste konsesjon hvis ikke velferd og dødelighet er oppe på akseptabelt nivå i neste produksjonsomløp.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.39)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med stortingsmeldingen om dyrevelferd utrede hvordan bønders økonomi, tidsbruk og fagkunnskap påvirker dyrevelferd, og fremme forslag om hvordan bønder kan kompenseres for økte dyrevelferdskrav.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven, samt å øke bøtesatsene for grovt uaktsomme brudd på dyrevelferdsloven.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre ble med 56 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en dyrevelferdsmelding som bygger på oppdatert kunnskap om dyrevelferd med utgangspunkt i faglige og faktiske forhold. Meldingen bør se faglig og politisk på problemstillinger knyttet til dyrehold, og gi oversikt over det vi gjør bra i dag, og om det er noe som kan gjøre annerledes og bedre i framtida. Det er sammenheng mellom menneskevelferd og dyrevelferd. Meldingen bør omtale dette.»

Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 83 stemmer for og 18 stemmer mot forslaget fra Kristelig Folkeparti.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.42)

Eivind Drivenes (Sp) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Irene Ojala (PF) (fra salen): Jeg stemte også feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble bifalt med 84 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.13)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen se på insentiver som vil øke dyrevelferden i svinenæringen, særlig med hensyn

til areal, underlag og miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.35)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringa legge fram ei heilskapleg stortingsmelding om dyrevelferd som omfattar både produksjonsdyr i landbruket, kjæledyr og fiskeoppdrett, seinast i vårsesjonen 2023. Regjeringa vert beden om å greie ut og foreslå konkrete tiltak i meldinga både for betra dyrevelferd generelt og for spesifikke artar/grupper av dyr, herunder følgjande tema:

- å greie ut korleis økonomiske verkemiddel i landbrukspolitikken kan innrettast på ein måte som løner god dyrevelferd.
- å greie ut korleis norsk regelverk vil måtte endrast ved implementering av EU sitt varsla forbod mot hald av dyr i bur og trange bingar.
- å greie ut Mattilsynet sin kontroll- og rettleiingsfunksjon og trong for ressursar for å sikre tilstrekkeleg oppfølging av dyrevelferden i landbruket.
- å greie ut merkeordningar som gjer det lettare for forbrukaren å velje dyrevenlege produkt. Ei slik merkeordning kan vere statleg eller privat.
- å greie ut korleis grisar kan sikrast betre tilgang til uteareal, til dømes gjennom tilskots- eller merkeordningar, eventuelt gjennom endringar i lovverket.

III

Stortinget ber regjeringa sørge for at det vert forska på alternativ til CO₂-bedøving av dyr i slakteri og kverning av hanekyllingar (maserasjon), med mål om at det vert innført betre metodar for avlaving, og at det på sikt kan innførast eit forbod mot dagens praksis.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.58)

Votering i sak nr. 7, debattert 10. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal og Frank Edvard Sve om straumsituasjonen i Geirangerfjorden etter vedtak om nullutslepp for cruiseskip (Innst. 135 S (2021–2022), jf. Dokument 8:30 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet

Det voterer over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa sørge for at Enova bidrar til landstraumanlegg i dei viktige cruisehamnene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.38)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende med ei sak til Stortinget om korleis ein kan sørge for tilstrekkeleg straumkapasitet til Geirangerfjordområdet innan 2026.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ein plan for å kunne medverke til å finansiere tilførsel av nødvendig straumkapasitet til Geiranger.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.56)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende med ei sak til Stortinget om korleis ein kan medverke til at Stortinget sitt vedtak om å fjerne utsleppa frå skips-

trafikken i verdsarvfjordane kan auke verdiskapinga i turistnæringa i Geiranger og Hellesylt.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringa vurdere kva kraftbehov som fylgjer av målet om næringsutvikling i verdsarvområda Geiranger og Nærøyfjorden og ferjesambanda der, utan klimagassutslepp, og kome attende til Stortinget med ei sak om korleis regjeringa kan medverke til at kraftbehovet vert dekt.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8, debattert 10. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Henrik Asheim, Hårek Elvenes, Tore Vamraak, Nikolai Astrup, Mathilde Tybring-Gjedde og Mudassar Kapur om en ekstern kvalitetssikring av beregningene av samfunnsøkonomiske konsekvenser ved kabling av kraftoverføring mellom Bærum og Oslo (Innst. 137 S (2021–2022), jf. Dokument 8:39 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Ola Elvestuen satt frem et forslag på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en ekstern kvalitetssikring av beregningene av samfunnsøkonomiske konsekvenser ved en kabling kontra luftspenn på den planlagte 420 kV-strekningen for kraftoverføring mellom Hamang i Bærum kommune og Smestad i Oslo kommune.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 54 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringa i konsesjonssaker om nett legge til grunn ei heilskapleg samfunnsøkonomisk vurdering som ivaretek omsynet til utbygging i arealknappe område og offentlig utnytting av arealet og utvikling av områda, og at dette også blir gjort i saka om den planlagde 420 kV-strekninga for kraftoverføring mellom Hamang i Bærum kommune og Smestad i Oslo kommune.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 92 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.39)

Presidenten: Stortinget går da over til votering i sakene nr. 1–8 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–3

Presidenten: Sakene nr. 1–3 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene nr. 36–38.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 4, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømutfgifter) (Innst. 148 S (2021–2022), jf. Prop. 56 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt
- forslag nr. 5, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre
- forslag nr. 6, fra Hadle Rasmus Bjuland på vegne av Kristelig Folkeparti

Det voterer over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til en søknadsbasert kommunal kompensasjonsordning, på minimum 1 mrd. kroner, for å kompensere små og mellomstore bedrifter som sliter med høye strømpriser.»
Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at strømstønsordningen for jordbruks- og veksthusnæringen tar utgangspunkt i at terskelen for strømstønad settes til 35 øre per kWt for forbruk for jordbruket og gartnernæringen for månedene desember 2021 og januar, februar og mars i 2022.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.08)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at strømstønsordningen for jordbruks- og veksthusnæringen tar utgangspunkt i at terskelen for strømstønad settes til 50 øre per kWt for forbruk for

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1142	75 (NY)	Landbruksdirektoratet Stønad til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømutfgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	500 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Anmodnings- og utredningsvedtak i stortingssesjo-

jordbruks- og veksthusnæringen for månedene desember 2021 og januar, februar og mars i 2022.»
Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslaget.
Rødt har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 82 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.30)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig komme tilbake til Stortinget med et forslag om strømstøtte for bedrifter etter samme modell som for husholdningene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette innføring av CO₂-avgift for veksthusnæringen til tidligst 2023 og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en søknadsbasert støtteordning for aktører innenfor landbruket og veksthusnæringen som benytter gass til oppvarming.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.48)

nen 2020–2021 (Innst. 141 S (2021–2022), jf. Meld. St. 4 (2021–2022))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 4 (2021–2022) – Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen 2020–2021 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester (Innst. 125 S (2021–2022), jf. Dokument 3:13 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 3:13 (2020–2021) – Riksrevisjonens undersøkelse av psykiske helsetjenester – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF (Innst. 136 S (2021–2022), jf. Dokument 8:37 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sofie Marhaug på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 4 og 5, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt

Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de midlene som blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energiltak i husholdningene gjennom Enova SF.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen reforhandle styringsavtalen mellom staten og Enova SF. Energieffektivisering og utnyttelse av fornybar energi knyttet til bygg (f.eks. solenergi) for næring så vel som husholdninger, skal være grunnpilaren i en ny avtale. Førre for den nye avtalen skal være en sosialt rettferdig profil – med gratis energirådgivning – som sikrer at alle landets husholdninger kan gjøre bruk av støtteordningen. Sameier, borettslag og aksjeleiligheter skal særlig prioriteres.»

Votering:

Forslagene fra Rødt ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.19)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen reforhandle avtalen med Enova SF for å inkludere mål om redusert energiforbruk i tillegg til mål om reduserte klimagassutslipp, å utvide formålet til å realisere utslippskutt i industrien og samfunnet ut over kun å støtte innovasjon, og å inkludere kvotepliktig sektor i sitt område.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber om at midler som ikke har blitt overført tidligere år, skal tilbakebetales til husholdninger gjennom Enova-støtte i inneværende år.»

Votering:

Forslagene fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i fremtiden sikre at de midlene som i dag blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energiltak i husholdningene.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.56)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:37 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å rehandle styringsavtalen med Enova SF – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.23)

Votering i sak nr. 8, debattert 15. februar 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga (Innst. 109 S (2021–2022), jf. Dokument 8:31 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt syv forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 5, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 6 og 7, fra Kristoffer Robin Haug på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslagene nr. 6 og 7, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i landbruksoppfølgeret for 2022 og i statsbudsjettet for 2023 prioritere tiltak som forebygger rovdyrtap og som kan dempe konfliktene mellom rovdyr og beitebruk, inkludert økt støtte til gjeting, gjerdning, overvåking og bruk av raser med naturlig forsvarsinstinkt, samt økt støtte til omlegging til annen utmarksbasert næring i spesielt rovdyrbelastede områder.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle dagens politisk oppnevnte rovviltnemnder slik de i dag er organisert, og erstatte nemndene med en faglig, upolitisk ordning.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte jakten på 24 ulver i ulvesonen.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 84 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa vurdere å flytte forvaltningsansvaret for rovvilt fra Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.55)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa rullere og revurdere rovviltforliket av 2011, og koma attende til Stortinget med dette, der spesielt bestandsmåla for alle dei fire rovdyra, ulv, bjørn, gaupe og jerv, og for kongeørn, blir vurderte på nytt med fokus på at bestandsmåla skal haldast.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ei ny vurdering av rovviltforvaltninga opp imot beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder, med spesielt fokus på å etterleve bestandsmåla og å bruke Statens naturoppsyn meir målretta i dette arbeidet, og i tillegg betre organisering og målretting av konfliktdepande tiltak.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 86 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om økt bestandsmål for ulv i Norge til 8–12 familieggrupper, inklusive grenserevir, hvorav minst 6 hollnorske ynglinger.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:31 S (2021–2022) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Carl I. Hagen, Tor André Johnsen, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt og Frank Edvard Sve om endring av rovviltforvaltninga – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 84 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.07)

Sak nr. 12 [15:16:18]

Referat

1. (253) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen om endring av straffeprosessloven (varetektsfengsling av terrormistente) (Dokument 8:104 L (2021–2022))
2. (254) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal og Morten Stordalen om tap av stemmerett for terror-dømte (Dokument 8:103 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes justiskomiteen.
3. (255) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aram Karim, Audun Hammer Hovda, Marian Hussein og Mona Fagerås om alternative reaksjoner til utvisning og styrking av barnets beste (Dokument 8:106 S (2021–2022))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

4. (256) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Guri Melby og André N. Skjelstad om å styrke investeringene i norsk helsenæring (Dokument 8:108 S (2021–2022))
5. (257) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Silje Hjemdal, Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt om Finnmarksløpet – Et verk-tøy for promotering av Norge (Dokument 8:105 S (2021–2022))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes næringskomiteen.
6. (258) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Liv Kari Eskeland, Erlend Larsen, Erlend Svardal Bøe, Bård Ludvig Thorheim og Aleksander Stokkebø om et grønt luftfartsprogram for å legge til rette for utvikling, testing og implementering av null- og lavutslippsteknologi for luftfart i Norge (Dokument 8:107 S (2021–2022))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
7. (259) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Abid Raja og Guri Melby om å styrke undervisningskvaliteten for studenter under pandemien og følge opp studenters studieprogresjon og undervisningstilbud (Dokument 8:109 S (2021–2022))
Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 11 [15:16:50]

Interpellasjon fra representanten Rasmus Hansson til utenriksministeren: «Menneskerettighetene i Kina er under press. Det rapporteres om utstrakt bruk av overvåking, undertrykking, internering og tortur. En rekke aktører omtaler landets behandling av den uiguriske minoriteten som et folkemord. I Hongkong trues presse- og ytringsfriheten. I Tibet pågår ifølge Dalai Lama et kulturelt folkemord. Kinesiske krigsfly utfordrer Taiwans suverenitet. Flere land i verden, herunder Norge, har fått merke konsekvensene av å ta opp helt legitime bekymringer om disse forholdene med Kina. Vil utenriksministeren videreføre dagens politikk hvor Norge ikke tar åpent stilling til forverring av menneskerettighetene i Kina, med de konsekvenser dette på sikt kan ha for den internasjonale orden, eller vil utenriksministeren ta tydelig stilling for undertrykte grupper i Kina og åpne for å si opp normaliseringsavtalen fra 2016 og for å avbryte de pågående frihandelsforhandlingene med Kina?»

Presidenten: Ingen flere har tegnet seg, og debatten i sak nr. 11 er avsluttet.

2022 15. feb. – Interpellasjon fra Rasmus Hansson om hvorvidt utenriksministeren vil videreføre dagens politikk
hvor Norge ikke tar åpent stilling til forverring av menneskerettighetene i Kina, eller ta tydelig stilling og åpne
for å si opp normaliseringsavtalen fra 2016 og avbryte de pågående frihandelsforhandlingene

2153

Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger
noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er
hevet.

Møtet hevet kl. 15.17.

